

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

MEDYANIN TERÖR KONUSUNDA
BİLGİLENDİRME İŞLEVİ VE TERÖR OLGUSUNUN
DİZİLERDEKİ SUNUMU (KURTLAR VADİSİ
GLADİO ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Ahmet YATKIN

HAZIRLAYAN
Faruk ATAŞ

ELAZIĞ-2011

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**MEDYANIN TERÖR KONUSUNDA BİLGİLENDİRME İŞLEVİ VE TERÖR
OLGUSUNUN DİZİLERDEKİ SUNUMU (KURLAR VADİSİ GLADİO
ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Ahmet YATKIN

HAZIRLAYAN

Faruk ATAŞ

Jürimiz, tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans / doktora tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Doç Dr. Ahmet YATKIN (Danışman)
2. Doç. Dr. Vedat ÇAKIR (İletişim Fak.)
3. Yrd. Doç. Dr. Cem AYDEN (İkt. ve İdari Bil. Fak.)
4. Yrd. Doç. Dr. Beyzade Nadir ÇETİN (İkt. ve İdari Bil. Fak.)
5. Yrd. Doç. Dr. Işıl HORZUM (İletişim Fak)

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Erdal AÇIKSES
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**Medyanın Terör Konusunda Bilgilendirme İşlevi ve Terör
Olgusunun Dizilerdeki Sunumu (Kurtlar Vadisi Gladio Örneği)**

Faruk ATAŞ

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İletişim Bilimleri Anabilim Dalı

Elazığ – 2011, Sayfa: VIII+125

Medyanın ne olduğu açıklanarak, birçok işleve sahip olduğu ve toplumda çeşitli fonksiyonlar üstlendiği belirtilerek önemli noktalara dikkat çekilmiştir. Demokratik toplumlarda en önemli toplumsal işlevlerden; bilgilendirme, eğlendirme ve kamuoyu oluşturma işlevleri ayrıntılı olarak birinci bölümde yer almıştır. İkinci bölümde terör olgusu ele alınmış olup, terör konusunda ortak bir tanım etrafında durmaya çalışılarak dünyada teröre maruz kalmış ülkelerde her ülkenin kendine özgü bir terör tanımı ve ifadesinden hareketle birleştirici noktalara işaret edilmektedir. Terörün unsurları olan örgüt, şiddet ve ideoloji gibi kavramlar açıklanmış olup, terör örgütlerini ayakta tutan sacayaklarının önemine dikkat çekilmiştir. Üçüncü bölümde ise; medya terör ilişkisi birçok yönüyle masaya yatırılmış, terör haberlerinin medya yer almasının nedenleri üzerinde durularak terörün medyadan beklentilerinin ne olduğu açıklanmış, yapılan terör haberciliğinin ne gibi olumlu ve olumsuz sonuçlar doğurduğu incelenerek olumsuz sonuçlardan kriz ve fırsat haberciliği etraflıca değerlendirilerek güncel haberler ışığında açıklanmaya çalışılmıştır. 11 Eylül ve 15 Kasım saldırıları ve terör haberlerinin topluma etkileri konusunda dönemin gazeteleri incelenmiş olup, gazete ve televizyon haberlerinin konuya yaklaşımları değerlendirilmiştir. Terör haberciliğinde bazı ilkelerden bahsedilerek bu konuda RTÜK'ün ve basın konseyinin terör ve şiddet içeren yayınlara ilişkin meslek ilkelerine yer verilmiştir. Terörün boyutları ve teröre karşı hükümler ve bunun yanı sıra terörün gelişimini engelleyen hükümlere yer verilerek

RTÜK'ün ve Televizyon Yayıncıları Derneğinin terör ve şiddet içeren yayınlara ilişkin ortak sorumlulukları hatırlatılmıştır. Son olarak Kurtlar Vadisi Gladio Film'inin şiddet bağlamında film çözümlemesi yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Medya, Terör, Terör haberleri ve yorumları, Habercilik İlkeleri, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Kurtlar Vadisi

SUMMARY

Master Thesis

**Informational Function of Media and Presentation of The Phenomena of
Terrorism in Television Series (Example of Kurtlar Vadisi Gladio)**

Faruk ATAŞ

Firat University

The Institute of Social Sciences

Elazığ- 2011, Page: VIII+125

In first part, it takes place what media is, the media has many functions, it undertakes various functions and it is informed that the most important functions of media are informing, entertaining, molding the public opinion. In second part, the phenomena of terrorism is informed and connective points with reference to terror definition which belonged to each of the country exposed to terror are indicated by being tried to repose on common definition. Concepts like organization, violence and ideology which is elements of terror is informed and it is pointed out importance of trivet keeping alive terror organization. In the third part, relationship of media and terror is discussed in detail with many aspects. it is informed what terror expects from media by being emphasized on reason of taking part of the terror news in media. It is tried to inform in the light of the last and current news by being analysed what kind of negative results occurred. Time's newspaper is examined about effects of 11 September and 15 November attacks on society and attitudes to the topic of the newspaper's and Television's news are discussed in details. Some principles are mentioned in terror journalism and occupation principles take part about RTÜK and press council include terror and violence about this topic. Mutual task of RTÜK and Television Broadcaster association related to publications which insist of terror and violence were reminded by mentioning about extent of terror and provision against terror in addition to provision that inhibit from progressing the terror. Finally analyzing of the movie: Kurtlar Vadisi Gladio takes part in the context of violence.

Key Words: media, terror, terror news and comments; printed media of Kurtlar Vadisi, Radio Television High Supreme

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT Hata! Yer işareti tanımlanmamış.	
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ	VIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MEDYA

1.1. Görsel/İşitsel Medya	2
1.2. Yazılı Medya	4
1.3. Medyanın Toplumsal İşlevleri.....	5
1.3.1. Bilgilendirme İşlevi.....	8
1.3.2. Eğlendirme İşlevi.....	9
1.3.3. Kamuoyu Oluşturma İşlevi.....	9

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENEL OLARAK TERÖRİZM

2.1. Terörün Unsurları	36
2.1.1. İdeoloji	36
2.1.2. Şiddet (Eylem).....	37
2.1.3. Örgüt	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MEDYA – TERÖR İLİŞKİSİ

3.1. Terör ve Medya' nın İşlevi.....	48
3.2. Terörün Medyadan Beklentileri	50
3.3. Terör Haberciliğinin Olumlu Ve Olumsuz Sonuçları.....	57
3.3.1. Terör Haberciliğinin Olumlu Sonuçları	58
3.3.2. Terör Haberciliğinin Olumsuz Sonuçları (Kriz ve Fırsat Haberciliği).	58
3.4. 11 Eylül ve 15 Kasım Saldırıları ve Terör Haberlerinin Topluma Etkileri	66
3.5. Terörle Mücadelede Medyanın Rolü	79

3.6. Terör Haberciliğinde İlkeler.....	79
3.6.1. Güvenlik: (Medya Çalışanlarının Güvenliği).....	79
3.6.2. Dolaşım ve Haber Alma Özgürlüğü	80
3.6.3. Haber Kaynaklarının Korunması.....	80
3.6.4. Kamuoyunun Manipülasyonu.....	81
3.6.5. Medya Çalışanlarının Sorumlulukları.....	82
3.6.6. Diyalog ve İşbirliği	82
3.6.7. Tarafsızlık.....	83
3.7. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK). ile Televizyon Yayıncıları Derneği(TVYD).’nin Yayıncılık İlkeleri.....	83
3.8. Türkiye’nin Konumu ve Önemli Dinamikler Işığında Terör Haberleri ve Yorumları.....	86
3.9. Terör, Terörün Boyutları ve Teröre karşı Hükümler	90
3.10. Terör’ün Gelişimini Engelleyen Hükümler.....	91
3.11. RTÜK, Basın ve Yayıncılık Ortak Sorumluluğu	93

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KURLAR VADİSİ GLADİO FİLM ÇÖZÜMLEMESİ

SONUÇ VE ÖNERİLER	116
KAYNAKÇA.....	119
ÖZGEÇMİŞ	125

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Farklı Haber Anlatımlarının Örnek Bir Terör Haberini Sunum Tarzı.....	45
Tablo 2. Ülkemizde RTÜK tarafından yapılan bir araştırma da terör olaylarının ana haber bültenlerinde yer alma oranı.....	47
Tablo 3. Teröristlerin Medyayı Kullanması.....	53
Tablo 4. Olaylara İlişkin Görüntülerin Çerçevesi-Sayısal Olarak Yer Alışları	75
Tablo 5. Olaylara İlişkin Görüntülerin Çerçevesi-Sayısal Olarak Yer Alışları	75
Tablo 6. Olaylara İlişkin Görüntülerin Çerçevesi-Sayısal Olarak Yer Alışları	75

GİRİŞ

İletişim çağı olarak adlandırılan günümüz dünyasında medyanın toplum üzerindeki etkisi yadsınamaz bir olgudur. Medya var olan bir gerçeği sunmasının yanı sıra kurguladığı bir dünyayı da bizlere sunmaktadır. Medyayı toplumsal sistemden ayrı düşünmek imkânsızdır. Toplumsal bir kurum olan medyanın da toplumsal ve kurumsal bazı fonksiyonları vardır. Demokratik toplumlarda medya siyasi iktidarları denetleyerek kamu görevi yapmakta, bunun yanı sıra toplumda sosyalleşmeye de katkı sağlamaktadır. Medyanın en önemli işlevleri arasında toplumu bilgilendirme ve eğlendirmenin yanında kamuoyu oluşturarak toplumda ortak kanaatlerin oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

Medya toplumu derinden etkileyen, korku yayan ve infiale neden olan terör olaylarını haber olarak verirken olması gereken noktadan çok uzak bir davranış sergilemektedir. Haber vermek medyanın temel görevlerinden biridir. Ancak bir olayın haber niteliği taşıması için bir takım kriterlere sahip olması gerekir. Yaşanan terör olayları da güncel, önemli ve toplumu etkilediğinden haber üretim sürecinde önemli bir niteliğe sahiptir. Burada karşımıza şu soru çıkmaktadır: Medya haberi verirken topluma bilgi mi vermektedir, yoksa yaşanan terör ya da şiddet olayını tüm ayrıntılarıyla izleyiciye ileterek rating uğruna korku ve panik atmosferi mi yaratmaktadır?

Bu konuda medyanın sorumluluğunun nerede başlayıp nerede bittiği bu çalışmanın ana temasını oluşturmaktadır. Medya; görüntü, yazı, fotoğraf ve terör temalı dizilerle izleyicileri şiddet bombardımanına maruz bırakmaktadır. Bu tutumda insanları şiddete karşı duyarsızlaştırarak, terörün ve şiddetin normal bir olaymış gibi günlük hayatın, sıradan bir olayı haline getirmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MEDYA

Medya, yaygın olarak gazete, radyo, televizyon gibi kitle iletişim araçlarının tümünü kapsayan, ifade eden yeni bir kavramdır. Basın-yayın organları ile de ifade edilir.

Medya “Media”, aslı Latince olan çoğul bir kelimedir. Tekil ise “medium” dur. Medium temelde; ara, orta gibi anlamlara gelmektedir. Toplumun tümünün ya da önemli bir bölümünün alıcı konumunda olduğu kitlelere yönelik iletişim,”kitle iletişimi”, bunu sağlayan araçlara (gazete, dergi, radyo, televizyon, sinema, afişler, vb). ise “kitle iletişim araçları” olarak adlandırılmaktadır. Bir başka deyişle, yazılı, görüntülü ve sözlü basını kapsayan, İngilizce de “mas media” olarak tanımlanan terim, Türkçeye “kitle iletişim araçları” olarak çevrilmektedir (Girgin, 2000: 47).

Burada karşımıza iki kavram çıkmaktadır “iletişim” ve “kitle”. İletişim kavramı, İngilizcedeki “communication” kelimesinin karşılığı olarak kullanılmaktadır. Genel bir tanım yapmak gerekirse, insanlar arasındaki her türlü bilgi, duygu ve düşünce alış veriş, bilginin ortaklaşa kullanılması şeklinde bir tanım yapmak mümkündür. “Kitle” kavramı, klasikleşmiş kullanım biçimiyle toplumsal bakımdan farksız, heterojen, birbiriyle bağlantısız, sınıf, cinsiyet ve ırk bakımından kesin farklılardan yoksun geniş bir nüfusu ifade etmektedir. Kitle iletişim araçlarının ise; iletilerin kitlesel üretim ve dağıtımını gerçekleştiren araçlara “Kitle İletişim Araçları” adı verilmektedir (Işık, 2000: 54-55).

Kitle İletişim Araçları değişik şekillerde sınıflandırılabilir. Ancak burada Görsel/İşitsel ve Yazılı Medya olarak iki şekilde sınıflandırmak mümkündür.

1.1. Görsel/İşitsel Medya

Günümüzde en çok kullanılan kitle iletişim aracıdır diyebiliriz. Hem görsel hem de işitsel olması kullanılmasını kolaylaştırmaktadır.

İnsan vücudunun uzantıları haline gelen iletişim araçları, geçirmiş buldukları yapısal ve işlevsel değişimler sonucu etkilemenin, inandırmanın, yönlendirmenin en etkin araçları haline gelmiştir. İletişimde, görsel boyutun bu tür işlevlerinin daha

zahmetsiz gerekleŖtiđi yolundaki inanç, fotoğrafın bir ikna aracı olarak görülmesine yol amıŖtır (Topçuoğlu, 1996: 55).

Görsel medya, çağımızda toplumda meydana gelen deđiŖimlere ayak uydurmayı baŖarmıŖtır. Özellikle sinema, bunun güzel bir örneğini oluŖturmaktadır. Görsel medyanın ilk aracı olan film, evrensel iletiŖim mitolojisini sınıflar, gruplar ve uluslar arasındaki eŖitsizliđin bir diğer simgesi olan görüntü çağına sokmuŖtur. Günümüzde medya, insanlık tarihinin hiçbir döneminde olmadığı kadar fazlaca hayatımızın etkin bir parçası haline gelmiŖtir ve medyadan yoksun bir hayat dŖnmek bile insanları korkutmaktadır.

Televizyonun en belirgin özelliği aynı anda hem göze, hem de kulağa hitap edebilmesidir. Yaygın olarak kullanılan televizyondur. Televizyonda ses, yazı ve görüntünün bir arada kullanılabilmesi inandırıcılığını artırmaktadır. Yapılan araŖtırmalar, televizyon haberlerini takip edenlerin gazete okuyucularından ve radyo dinleyicilerinden daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır (BektaŖ, 1996: 136). Televizyon yoluyla olaylar duyurulurken hem görüntü hem de sesin bir arada kullanılması izleyici sayısını artırmaktadır. Son dakika yayınları ve gerekleŖen canlı bağlantılarla olay ve geliŖmelerin uydu kanalıyla anında izleyicilere ulaŖtırılması kiŖilerin tercihlerini televizyondan yana kullanılmasına neden olmaktadır. Televizyon yayınları yediden yetmiŖe herkese hitap etmektedir, ancak fazla televizyon bağımlısı olmanın getireceği bazı sıkıntılardan da bahsetmek gerekirse;

Televizyon yayınlarında çocuklara hitap eden çizgi filmlerde bile Ŗiddet, cinsellik, kötü konuŖmalar olabildiğince fazladır. Meseleye bu yönden bakıldığında yayınlara karŖı eleŖtiriler artmaktadır (YalıntaŖ, 1996: 95). Fazla televizyon seyreden ocuklarda Ŗu deđiŖiklikler gzlemlenmiŖtir (İnceoğlu, 1998: 125).

- ocuk, gerçeklerden kaçmakta, pasifleŖmekte ve bağımlı bir yapı oluŖturmakta, saldırganlaŖmakta ve sıradanlaŖmaktadır.
- Özellikle kendini ifade etme sıkıntısı yaŖamaktadır.
- Yaratıcılığın yerini taklit almaktadır.

Bilgisayar ve internet; Bilgisayarı bilgi iŖleyen bir araç olarak tanımlamak mümkündür (Aslantunalı ve SavaŖır, 1994: 137).

Son zamanlarda toplumları ve dolayısıyla bireyleri iki kavram biraz daha fazla meŖgul etmeye baŖlamıŖtır. Bunlar, bilgisayar ve internettir. Birbirine bağlı ve birbirleriyle zdeŖleŖmiŖ olan bu iki kavram, kitle iletiŖimi açısından da popülaritesi gün

geçtikçe artmaktadır. Stuber ve Bradley interneti; “Manhattan’ın bin katı büyüklüğünde bir şehir gibidir ve her geçen gün büyümektedir” diye tanımlamıştır (Stuber ve Bradley, 1998: 88). İnternet, pek çok alandaki bilgilere kolay, ucuz, hızlı ve güvenli bir şekilde erişebilme olanağı sağlamaktadır. Kimilerine göre ise; internet hoşça zaman geçirilebilecek bir alandır (Atakan, 1996: 107).

1.2. Yazılı Medya

Dergi ve gazeteler yazılı iletişim aracı olarak adlandırılır. Gazete ve dergilerin ortak özelliği haber ve bilgilerin yazılı olarak sunmalarından kaynaklanmaktadır.

Dergi, belirli alanlarda belirli aralıklarla yayınlanan deneme, inceleme, makale ve haber gibi konuları içeren basın yayın organıdır. Gazete ise; haber ve bilgileri toplayıp derleyen, işleyen ve bunları başkalarına ileten yazılı bir kitle iletişim aracıdır (Tokgöz, 1994: 34).

Gazete, siyasal, ekonomik, toplumsal vb. haberlere ilişkin bilgiler veren ya da görüş belirten günlük yayınlardır (Büyük Larousse, 1986: 465). Gazete, yazı ve fotoğraf kullanarak halka güncel olaylara ilişkin haber ve bilgi verir. Genellikle günlük ya da haftalık olarak düzenli aralıklarla yayımlanan gazetelerde, haberin ardında yer alan toplumsal eğilimler ve siyasi gelişmelerle ilgili yorumlar bulunur. Gazetenin hazırlanmasında ve çıkarılmasında görev alan kişilere “gazeteci” adı verilir. Gazetecilerin asıl görevleri olan haber toplama ve bildirme işine ise “muhabirlik” denir (Girgin, 2000: 64).

Yazılı medya ya da yazılı basın totaliter rejimlerde düzenin sözcüsü durumundayken, demokratik toplumlarda ise; kamuoyunu bilgilendiren, kendi ülkesinde olduğu kadar diğer ülkelerdeki siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel durumlar açısından halkı aydınlatan, karşılaştırma olanağı veren bir kitle iletişim aracıdır (Özdiker, 2000: 69). Yazılı kültürün egemen olduğu bir toplumda, iletişim kurma yöntemleri önemli ölçüde bir yer tutar (Ergül, 2000: 55).

Postman ’a göre, yazılı sözü benimsemek, yalanları, kafa karıştırıcı sözleri ve aşırı genellemeleri açığa çıkarmak, mantık ve sağduyu istismarlarını saptamak, ayrıca, fikirlere ağırlık vermek, savları birbirleriyle karşılaştırmak, bir genellemeyi diğeriyle ilişkilendirmek demektir. Yazılı sözü benimsemek önemli ölçüde sınıflandırma, sonuç çıkarma ve akıl yürütme yetisini gerektiren bir düşünce çizgisi takip etmek demektir (Postman, 1994: 75). Yazının etkinliğini artıran olgulardan biri de gazetelerin

yaygınlaştırmasıdır. Gazete ve gazeteciliğin doğuşunda insanoğlunun haber alma gereksinimi ve isteği en büyük etken olmuştur. Bu nedenle basın, çağdaş demokrasilerde kamuoyunu taşıyarak yasama, yargı ve yürütmenin yanında dördüncü bir güç olarak kabul edilir (Gezgin, 1996: 84).

1.3. Medyanın Toplumsal İşlevleri

“İşlev” sözcüğü medyanın ne yapması gerektiği, gerçekte ne yaptığı ve amaçlarının ne olarak görüldüğü konularını kapsar.

Medya halkın gündemini belirleyip, onları belirli konularda aydınlatmakla kalmaz; aynı zamanda toplumda belirli işlevlere sahip grupların, kurumların ve siyasi partilerin halka vermek istedikleri mesajın iletilmesinde aracı olurlar (Karakaya, 1999: 130). Kitle iletişim araçları bize çok uzak mesafede olan yerlerden çeşitli haberler vererek bizi sadece yakın çevremizden haberdar olmakla sınırlı kalmaktan kurtarır. Kitle iletişim araçları sayesinde dünyanın çeşitli yerlerinde meydana gelen önemli olayları, teknolojik ve bilimsel gelişmeleri yakından takip ederiz. Aynı zamanda kitle iletişim araçları gündemi seçmekte, düzenlemekte ve belirlemiş olduğu gündem üzerine çeşitli yorumlar yaparak, sorunlara çözüm önerileri sunmaktadır (Korkmaz, 1999: 125). Medya toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaçlarını ve isteklerini öne çıkararak bu konuda kamuoyunun dikkatini çekmektedir.

Medyanın önemi toplumdan topluma farklılık gösteren bir yapı arz eder. Tarım ekonomisinin baskın olduğu bir toplumda kitle iletişim araçlarının hayati öneme sahip olduğunu iddia edemeyiz. Tarım toplumundan sanayi topluma geçtiğimizde ise kitle iletişim araçlarının belirli bir güç kazandığını, gündemi belirleme, kamuoyunu bilgilendirme hatta baskı grubu oluşturma gibi işlevlere sahip olduğunu görürüz. Günümüzde özellikle gelişmiş ülkelere baktığımızda, sanayi toplumlarında görülen gelişimin ötesinde geniş anlamıyla medyanın toplumun bütün kesimleri tarafından kullanıldığı, toplumsal ve ekonomik alanda aktif bir rol üstlendiğini görürüz. Enformasyon toplumlarında medya giderek tek yönlü ve genelde karşılıklı etkileşime izin veren ve kişiselleşen bir yapı arz etmeye başlamıştır. Gelişmiş enformasyon toplumları ile gelişmekte olan ülkeler arasında gerek teknolojik alt yapıdan kaynaklanan, gerekse ülkelerin demokratikleşme düzeylerinden kaynaklanan farklar olsa da kitle iletişim araçlarının her toplumda belirli temel fonksiyonları vardır. Kitle iletişim araçları kamuoyu olarak nitelendirilen toplumdaki genel kanaatlerin oluşmasına

ve bu kanaatlerin aktarılmasına aracı olur. Demokratik sistemlerde hükümetler medya aracılığı ile denetlenir. Halkın seçeceği yöneticileri tanımak tek tek mümkün olmadığı için medya, seçim dönemlerinde partilerin politikalarını halka aktarmasına aracı olarak halkın görüş ve kanılarının şekillenmesine yardımcı olur (Irvan, 1996: 731). Kitle iletişim araçlarının siyasi açıdan bir diğer önemli işlevi denetlemedir. Kitle iletişim araçları iktidar sahiplerinin politikalarını, uygulamalarını halka aktararak, iktidara yönelik eleştirileri kamuoyu ile paylaşarak toplumu bu konuda aydınlatır. Kitle iletişim araçları demokratik toplumlarda bu işlevi gerçekleştirebilmesi için nesnel ve özgür olması ve her düşünceden görüşleri iktidara yönelik eleştirileri halka aktarabilmesi gerekmektedir.

“Bir yurttaş, herhangi bir sorunda karar verebilmek için sorunun tüm taraflarını, özellikle de farklı görüşleri militanca savunanları dinleyebilmelidir. Tüm alternatifleri düşünmeli, kendi fikirlerini karşıt fikirlerle karşılaştırabilmeli, yanlış yerine doğruya ulaşabilmek için tüm farklı düşünceleri değerlendirebilmelidir. Tam aksine bilgi akışının, tartışmanın ya da fikirlerin çatışmasının baskı altına alınması, bu yurttaşın en rasyonel karara ulaşmasını engeller, yeni düşüncelerin oluşmasını önler ve yanlısın sürekli hale gelmesine yol açar.” (Irvan, 1996: 731).

Medyanın gerçekleştirdiği bu siyasi fonksiyonlarla birlikte toplumsal yapıda da belirli işlevleri bulunmaktadır. Medya belirli konularda yaşanan aksaklıkları, olumsuzlukları halka göstermek suretiyle bu olumsuzlukların çözülmesi için hükümet üzerinde bir baskı grubu oluşturulmasına ön ayak olur. Modern toplumdaki bireyler sadece yakın çevresindeki olaylarla ilgilenmez; ulusal düzeyde ve makro boyuttaki güncel gelişmeleri medya aracılığı ile takip ederler. Aynı zamanda toplumsal yapıdaki ortak inanç, duygu ve tavırların inşasında medya organları kilit rol oynar. Bu açıdan ele aldığımızda medyanın sosyal yapı üzerinde ortaklıkları pekiştirme, bütünlük yaratma işlevlerini gerçekleştirdiğini ileri sürebiliriz.

Kitle iletişim araçlarının en temel işlevlerinden biri de toplumsal, siyasal ve ekonomik alanda dikkat çeken gelişmeleri, haber değeri olan olayları, hızlı bir biçimde kitlelere ulaştırma görevidir. Kitle iletişim araçları sayesinde bu alanda yaşanan gelişmeleri gözlemler, toplumdaki diğer bireylerin bu gelişmelere nasıl tepki verdiğini öğreniriz. Medyanın olumlu etkileri üzerinde duran toplumbilimciler, toplumda medya aracılığıyla etkili bir değişimin gerçekleştirilebileceğini öne sürmüşlerdir. Bu görüşün temsilcilerine göre, eğer uygun araçlar seçilebilirse toplumda gerçekleştirilmesi

planlanan kimi değişiklikler kolayca sağlanabilir. Kısaca ifade etmek gerekirse, medya toplumda bireylerin yenilikleri benimsemelerinde yeni tutum ve davranışlar kazanmasında etkili bir araçtır (Karakaya, 1999: 142).

Toplumdaki bireyler farklı düşünce ve davranış kalıplarını uygulamada isteksiz davranabilir ya da ekonomik, teknolojik, sosyal yaşamdaki yeniliklere soğuk bakabilir. Bu noktada medya yeni ve farklı olanı halka anlatmak, bu sayede elde edilebilecek kazanımları göstermek suretiyle halkı bilinçlendirir. Yeni Türk Lirasına geçmeden önce halkı bilinçlendirmek ve bu yeniliğe aşına olmasını sağlamak amacıyla yapılan tanıtım programını medyanın bu işlevi gerçekleştirmesi açısından örnek olarak verebiliriz. Medyanın bireyler, kurumlar, toplumlar ve kültür açısından önemli sonuçları olduğunu ifade eden Alemdar ve Kaya bu sonuçları beş ana başlık altında inceler, (Alemdar ve Kaya'dan aktaran Tutar ve Yılmaz, 2003: 521- 522).

- Medya dikkatleri belirli sorunlara, çözümlere ya da insanlara çekip yönlendirerek, güç sahibi olanları kayırıp, buna bağlı olarak da rakip birey ya da gruplara yönelmesini önlerler.
- Medya statü sağlar, meşruiyeti güçlendirir.
- Medya belirli koşullarda inandırma ve seferber etmenin kanalı olabilir.
- Medya belirli türden kanalların oluşmasını ve varlıklarını sürdürmesine yardımcı olabilir.
- Medya psikik ödül ve tatminlerin sunulmasında araç olabilir (rahatlatır, eğlendirir, gururları okşayabilir).

İletişim konusunda pek çok önemli çalışması bulunan Joseph Devito'ya göre kitle iletişimin iki olumlu işlevi vardır. Bu işlevler;

- Eğlendirme: Kitle iletişimin var olma sebeplerinden biri de ticari kaygılarla reklam almaktır. Bu açıdan değerlendirdiğimizde, medya mümkün olan en geniş kesimi eğlendirmeyi hedefler. Devlet destekli ya da devletin kontrolü altındaki bir medya sektöründe temel amaç eğlendirme değildir. Ancak serbest piyasa koşullarında faaliyet gösteren medya kuruluşları ilgiyi üzerinde toplamak için halkı eğlendirmek zorundadır.
- İkna etme: Medyanın en açık işlevlerinden biri eğlendirme olmasına karşın, en önemli işlevi ikna etmektir. Medyanın ikna etme işlevi dört farklı biçimde gerçekleşir:

- Bireyin davranışlarını, inanışlarını ve değerlerini kuvvetlendirip pekiştirme
- Bireyin davranışlarını, inançlarını ve değerlerini değiştirme
- Bireylerin belirli şeyleri yapmaları konusunda harekete geçirme
- Belirli sapkın davranışları eleştirip, skandalları gündeme getirerek normlara uyulmasını sağlamak.

Çağdaş ve demokratik toplumlarda medyanın toplumsal dengelerde yasama, yürütme ve yargı güçleri arasında “dördüncü kuvvet” ya da sacayağı konumunda tanımlanması bu işlevlerin en önemli ifadesidir. Medyanın görüldüğü gibi birçok işlevinden bahsedilebilir ancak medyanın en önemli üç işlevinden söz edecek olursak;

1.3.1. Bilgilendirme İşlevi

Demokratik toplumlarda medyanın temel görevlerinden biri haber ve bilgi verme işlevidir. Ülkedeki ve dünyadaki ekonomik, siyasal ve kültürel gelişmelerden haberdar olmamızı sağlar. Bu işlevi yerine getirirken yalnızca haber vermezler. Söz konusu haber ya da habere bağlı kanaatleri, duygu ve yönelimleri daha iyi düzenlemek, onları güçlendirme, ortak bir düşüncede, eylemde ve tavırda toplamak için söyleşiler, röportajlar, okuyucu mektupları, gündemi izleyen deneyimli ve gözlemci köşe yazarlarının, sunucuların, yorumcuların değerlendirmelerini, analizlerini ve makalelerini kullanırlar. Bütün bunlar en etkili biçimde sunulmak içinde fotoğraflar, görüntüler, istatistiksel grafikler, tablolar gibi görsel tasarımlarla desteklenir. Böylelikle toplumda ortak kanaatlerin, duygu ve düşüncelerin ve taleplerin oluşmasına yardımcı olunur (Girgin, 2000: 50). Medya, olaylar ve koşullar hakkında haber ve bilgi aktararak, ulusal ve uluslararası bilgi akışı sağlayabilir. Çağımızda insanların bilgilendirilme istekleri, en doğal haklarıdır (Kaya, 1985: 60).

Toplumun medyadan bilgilenme noktasında beklentileri Mc Quail 'e göre aşağıdaki gibidir;(Mc Quail, 1994: 89).

- Dünyadaki ve toplumdaki, en yakın çevredeki olaylar ve durumlar hakkındaki ilişkiyi öğrenmek.
- Pratik meseleler üzerinde ya da düşünceler ve tercihlerde karar vermek için bilgi edinme ihtiyacı.
- Merakları ve genel ilgileri tatmin etmek.
- Öğrenmeyi sağlamak ve kendi kendine eğitimi sağlamak.

- Bilgiler sayesinde bir güvenlik hissi kazanmak.
- Medya, bir güç kaynağı olarak toplumdaki yenilikleri ve yönetimi kontrol eden bir vasıta ve ulusal ya da uluslararası düzeyde halkın hayatını etkileyen role sahiptir.
- Sanatta, modada, norm ve kültürün gelişmesi ve değişmesinde önemli rol oynar.
- Bireyler için sosyal hayatı tasvir etmenin ve tanımlamanın bir kaynağı olduğu gibi toplum ve sosyal grupların yargılarını, birlikteliklerini haber ve eğlenceyle karışmış olarak anlatır.

Medya karmaşık toplumlarda toplum üyelerine kendi dışında kalan dünyanın, olgu ve olaylarını, bilgi ve deneyimini aktarmaktır. Bu aktarım olguları, referans olarak yapılan bir gerçeklik tanımı olabileceği gibi, tümüyle sanal da olabilir (Kaya, 2001: 85).

1.3.2. Eğlendirme İşlevi

Medya hedef kitlenin beklentilerine, beğeni ölçülerine göre eğlence programları yaparak izleyicilerin ya da dinleyicilerin hoşça vakit geçirmelerini sağlar. Medya bireylerin boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebilmesi için onlara çeşitli alternatifler sunmaktadır. Gazete ve dergilerdeki bulmaca, yazı, fotoğraf ve çeşitli dolgu malzemeleri ile televizyonlardaki müzik programları bunların bir sonucudur. Bu tür malzemeler günlük hayatın sorunlarından kurtulmak ve boş zamanlarını doldurma işlevi görmektedir. Günlük hayatın stresinden, monotonluğundan ve rutinliğinden şikâyet eden bireyler için kitle iletişim araçları bir anlamda bir can simidi gibi görülmektedir. Bireyler gündelik hayatın sıkıntılarından kurtulmak ve boş zamanlarını değerlendirmek için kendilerine sunulan alternatifler arasında tercihler yapmaktadır (Işık, 2000: 70).

Medya aynı zamanda bir eğlence aracıdır. Müşteri konumundaki hedef kitlesine uygun olan çeşitli alternatifler sunarak hedef kitlesinin kendisini tercih etmesini sağlar.

1.3.3. Kamuoyu Oluşturma İşlevi

Latince'deki publicus ve opinion sözcüklerinden türetilerek batı dillerine giren kamuoyu kavramı, Fransızca'da opinion publique, İngilizcede public opinion ve Almanca'da öffentliche meinung sözcükleri ile ifade edilmektedir. Batılı ülkelerden dilimize geçen kamu oyu kavramının karşılığı olarak ilk zamanlar efkârı umumiye, umumi efkârı, amme efkârı halk efkârı ve kamu efkârı gibi ifadeler kullanılmıştır

(Meray, 1954: 256). Her ne kadar ortak kabul görmüş bir kamuoyu tanımından bahsedilemese bile çeşitli tanımları burada vermek faydalı olabilecektir. Kapani kamuoyunu, belli bir zamanda, belli bir tartışmalı sorun karşısında, bu sorunla ilgilenen kişiler grubuna veya gruplarına hakim olan kanaattir şeklinde tanımlamaktadır (Kapani, 1989: 147). Kışlalı, bu tanımları oldukça aydınlatıcı bulduğunu söylemekte ve kamuoyunun, belirli bir tartışmalı konuda toplumun tümünün ortak görüşü, ortak kanısı olmadığına vurgu yapmaktadır (Kışlalı, 1987: 339). Yani toplumun tümü için geçerli, oybirliği ile paylaşılan bir kanı söz konusu olamaz. Daver , genel anlamda kamuoyu, halkı ilgilendiren belli bir mesele hakkında, belirli bir zamandaki genel yargı yahut ortak kanaattir demektedir (Daver, 1969: 251). Sezer'e göre kamuoyu, kamu yaşantısı ile ilgili olan tartışmalı bir sorunla ilgilenen kişiler grubunun ya da gruplarının taşıdıkları kanaatlerin anlatımlarıdır (Sezer, 1972: 5).

Yapılan tanımlar aslında kamuoyu için gerekli üç özelliği içlerinde barındırmaktadırlar. Bunlardan biri açıklıktır. Yani bireysel tutumlar eğer özel alanın karşısı olan kamusal alanda yerlerini alacaklarsa, ifade edilebilmeli ve ulaşılabilir olmalıdırlar. İkinci olarak kamuoyu dayanışmayı gerektirir. Yani, fikirlerin, bireyden kolektif bir düzleme taşınmasında gerekli olan insanlar arası ilişki ve etkileşimleri içerir. Üçüncüsü, kamuoyu kararları içerir. Yani, sorunlarla ilgili bireylerin tutumları, aynı sorunlarla ilgili olan kamu yetkililerinin kararları arasında bir bağ oluşturur. Kamuoyunun belirtici vasıfları olarak şunları saymaktadır (Allport, 1954: 265).

- Kamuoyu bireysel davranışlardan meydana gelir. Bu davranışlar sözle ifade edilmelidir ve aynı zamanda çok sayıda kişi tarafından ifade edilmiş olmalıdır.
- Kamuoyunu ortaya çıkaracak davranışları, herkes tarafından bilinen konular uyandırır. Bireylerin tepki gösterecekleri konu, kolay anlaşılır olmalı ve herkesin ilgi ve tecrübe alanı içerisine girmelidir.
- Kamuoyuna konu olacak sorun veya durumlar, önemli ve enteresan sorun veya durumlardır.
- Davranış, ortak sorunun kabulü veya reddi şeklinde bir hareket veya böyle bir harekete geçmeyi ifade etmelidir. Bireyde uyanan tepki beğenme ya da beğenmeme şeklinde olmalı, böylece, fiili bir müdahaleyi gerektirmektedir.
- Bireylerde, kendisinden başka, çok sayıda kişinin de aynı şekilde düşündüğüne veya hareket ettiğine dair bir kanaat olmalıdır.

- Kanaatlerin ifade edilmiş ya da ifade edilmeye hazır olması gerekir.
- Davranışlar, uzun zamandan beri mevcut anlaşmaları ifade etmek yerine, başarmak veya mani olmak için hazır durumda olmayı ifade eder.
- Kamuoyu müşterek hedeflere yönelen faaliyetler olduğu için bu davranışın kuvvetli ve nicelik itibariyle de fazla olması gerekir.

Kitle iletişim araçları modern toplumlarda kamuoyunun oluşumunda en etkili araçlar olarak kabul edilmektedirler. İletişim teknolojilerinin gelişmesi sonucunda kitle iletişim araçları çok kısa sürelerde fiziksel olarak çok uzaklardaki insanlara ulaşmayı başarabilir hale gelmiştir. İnsanlara haber ulaştırmakla birlikte yorum yapan ve değerlendirmelerde bulunan kitle iletişim araçlarının önemi, içerisinde bulunduğumuz çağda son derece artmıştır. Günümüzün en önemli haber ve bilgi kaynağı olan kitle iletişim araçları neyin önemli neyin önemsiz olduğunu tespit ederek olayı insanların gündemine sokmakta ve böylece olayları iletme ve yorumlama biçimleriyle insanların kanaatlerine yön vermektedirler (Kapani, 1989: 150).

Meşru davranış ve açıkça ifade edilecek tutumlar için kitle iletişim araçlarının önemli toplumsal ve normatif sınırlar koyduğu düşünülmektedir. Ayrıca kitle iletişim araçları ortak tutumları saptamakta ve bunların neler olduğunu insanlara göstermektedir (Waldahl, 1994: 72). Medyanın belirli mesajları doğrudan büyük kitlelere ulaştırabilmesi etkileme, yönlendirme, kamuoyu oluşturma ve kanaatleri şekillendirme açısından önemli bir güç olmasına olanak tanımaktadır. Kitle iletişim araçlarını toplumsal sistemden bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Kitle iletişim araçlarının dünyayı evrensel bir köye dönüştürmekte olduğu kabul edilebilir bir görüş olmakla birlikte, kitle iletişim araçları, meslek gruplarına, siyasi eğilimlere, cinsiyete, ideolojilere ve hedef kitlenin bir çok özelliğine göre lokalize olmaktadır (Anık, 1994: 104). Kitle iletişim araçları her ne kadar toplumsal süreçler üzerinde etkili olsa da toplumsal süreçlerden de bir o kadar etkilenmektedir. İnsanlar çevrelerini kitle iletişim araçları vasıtası ile izlemektedirler. Sahip oldukları düşüncelerin toplumun diğer kesimlerince de benimsendiğini gördüklerinde konu hakkındaki fikirlerini açıklama eğilimi içerisine girmekte, geniş insan topluluklarınca benimsenmediğini düşündüklerinde ise susma eğilimi içerisine girmektedirler. Böylece kitle iletişim araçları insanlara referans çerçevesi sunmakta, sahip oldukları düşüncelerini gözden geçirmelerine neden olmaktadır. Bunun toplumu bütünleştirici ve benzerlikleri çoğaltıcı bir etki olduğunu da söyleyebiliriz (Ergin, 2003: 325).

Kitle iletişim araçlarının kamuoyu oluşturmak için çaba sarf etmekte olduklarını hatta kendi başına kamuoyu oluşturmayı başardıklarını söyleyebiliriz. Ancak medyanın kamuoyu oluşturması sadece bununla sınırlı bir konu değildir. Toplumsal yapı içerisinde kamuoyu oluşturmayı amaçlayan diğer gruplar da kamuoyu oluşturmak amacıyla en çok kitle iletişim araçlarına başvururlar. Yani medya hem kamuoyu oluşturmaya çalışmakta hem de diğer unsurların kullandığı bir araç olarak işlev görmektedir. Bir günde meydana gelen olayların çok küçük bir kısmı bize fiziksel olarak yakın olan mekânlarda gerçekleşir. Bu olayların çok büyük bir kısmını ise medya aracılığı ile öğreniriz. Yani etrafımızda, yurdumuzda ve dünyada olup bitenleri öğrenmek için kitle iletişim araçlarının bilgilendirmesine ihtiyaç hissederiz. Bireyler kitle iletişim araçlarını takip edemeseler bile bu araçları takip edenlerden medya mesajlarını öğrenmektedirler. Medya, büyük kitlelere ulaştırdığı haberleri ve olayları belli bir çerçeve içerisinde sunmaktadır. Belli konuları öne çıkarmakta bazı konuları görmezden gelmektedir. Bu da kamuoyunun oluşumunda medyaya büyük bir güç vermektedir. Kitle iletişim araçlarının sahip oldukları bu güce rağmen bu gücün sınırsız bir güç olmadığı, kitleleri kimi zaman istenen yönde etkileyebilirlerken kimi zaman istenen düzeyde etkileyemedikleri görülmektedir. Kitle iletişim araçlarının bireyler üzerindeki etkisi çeşitli faktörlere bağlı olarak oluşmaktadır. Bireylerin her biri aynı düzeyde medyayı kullanmaya açık olmamaktadır. Ayrıca her birey bu araçları kullanmada aynı beceriye sahip değildir. Bireylerin ihtiyaç ve beklentileri de kitle iletişim araçlarının etkileri üzerinde sınırlama yapabilmektedir. Ayrıca bireyler kitle iletişim araçlarını kullanırlarken seçici davranırlar (Ergin, 2003: 326). Burada seçici davranma iki yönlü olarak kullanılmaktadır. İlk olarak bireyler hem kitle iletişim araçlarından gelen mesajları seçici algılama ile alıkoymalar. İkincisi de bireyler kitle iletişim araçları arasından hangisini kullanacaklarına dair seçimde bulunurlar. Yani kişiler kendi eğilimlerine uygun gazeteleri alırlar kendi eğilimlerine uygun yazarları okurlar (Girgin, 2000: 58).

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENEL OLARAK TERÖRİZM

Terörizm ve terör kavramlarını tanımlama konusunda tam olarak görüş birliğine varılamamıştır. Çoğu zaman terörizm yerine terör, terör yerine ise terörizm kavramı kullanılmaktadır. Oysa iki kavram aynı olguyu tam olarak tanımlamamaktadır. Terör ve terörizm arasındaki farklılık irdelendiğinde; terör, kısaca silahlı eylemler yoluyla kendini ve davasını duyurma, terörizm ise, bu eylemleri savunan, stratejilerini anlatan, aktaran, geliştiren bir düşünce disiplini veya akımıdır. Birincinin stratejik eylem, ikincinin stratejik söylem olduğunu belirtmek gerekir (Bal, 2006: 138). Terörizm, bireylerin ya da grupların şiddete dayanan ve kişilere, mallara ya da kurumlara yönelik siyasal eylem ve şiddet eylemlerinin tümü olarak tanımlanmaktadır. Terör sürekli korku altında tutmak amacı ile şiddet hareketleri, adam kaçırmalar ve cinayet işleme eylemleri ifade edilirken, terörizm; meşru yollarla iktidara ulaşamayan veya siyasi iktidarın politikalarını etkileyemeye muhalif siyasi grupların, hükümetleri zorlayabilecekleri, yerleşmiş rejimleri devirebilecekleri ve tüm halkı korkutabilecekleri bir strateji olmaktadır. Bu iki kavram arasındaki farkı ortaya koyduktan sonra “terör” kavramı da farklı tanımlanmaktadır. Toplumdan topluma, devletten devlete ve hatta bir akademik yazardan diğerine farklılık arz etmektedir.

3713 sayılı terörle mücadele kanunu terörü şu şekilde tanımlamıştır: “ Terör, baskı, cebir ve şiddet, korku, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik ve ekonomik düzenini değiştirmek, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk devletinin ve cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, devletin otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından gerçekleştirilecek her türlü eylemlerdir.”

Ancak yine de hangi eylemlerin terörizm olarak görüleceğine dair bir uzlaşmadan söz etmek güçtür. Kimlerin terörist, kimlerin gerilla, milis gücü ya da özgürlük savaşçısı olarak nitelendirileceği ciddi bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir. BBC Muhabiri Peter Taylor’un belirttiği gibi bu sözcükler “sadece gazetecinin belirli bir duruma ilişkin algılarını yansıtmakla kalmaz, haberin algılanma

tarzını da koşullar. Sorun halen bir tanımlama sorunudur” (Taylor, 1993: 272). Sözü edilen bu kavramların çeşitli kaynaklardaki tanımlarını vermekle yetineceğiz. *Oxford Englis Dictionary* (OED). gerillayı “küçük ve bağımsız olarak hareket eden gruplar tarafından yapılan düzensiz savaflara katılan kişi” olarak tanımlar. *Webster*’e göre gerilla “özellikle saldırılarla taciz etmeye ve sabotaj yapmaya yönelik eylemlerde bulunan bağımsız bir birliğin üyesi olarak düzensiz bir savaşa katılan kişidir”. *White’s Political Dictionary*’e (WPD). göre gerilla “hareketli, vur kaç taktiğiyle savaşan silahlı küçük gruplardır. Milis gücü için *WPD*’nin tanımı ise şöyledir: “Halktan ya da profesyonel olmayan askerlerden oluşan silahlı güç”. Özgürlük savaşçısına gelince, *OED*’ de şu tanımlama yer alıyor: “yerleşik bir politik sisteme karşı direnişe katılan kişi”. Peter Taylor gerilla ile terörist sözcükleri arasındaki tanım farkına rağmen, medyada bunların kullanımında bir yansızlıktan söz edilemeyeceğinin altını çiziyor: “Teoride gerilla, terörist (iç çatışma söz konusu olduğunda tercih edilen politik terim). özgürlük savaşçısı arasında yansız (nötr) bir sözcüktür, ama şimdiki koşullarda, sözcüğü gören ya da işitenlerin sözcük hakkındaki yorumlarının herhangi bir yansızlık ima etmesi ihtimal dahilinde değildir. Özgürlük savaşçısına gelince, o kesinlikle sözlüklerin kapaklarının içinde kalır.” (Taylor, 1993: 273).

Terörizm kavramının popülerlik kazanması 1789 Fransız Devrimi sonrasında yaşanan olaylara dayanır. Terörizme başvurulmasını açıkça savunan Robespierre’in hüküm sürdüğü dönem tarihe Terör Dönemi (1793-94) olarak geçmiştir. 19. Yüzyılın ikinci yarısında terörizm, Batı Avrupa, Rusya ve ABD’deki anarşizm yanlılarınca yaygın olarak benimsenmiştir. Anarşistler devrimci siyasal ve toplumsal gücü ele geçirmenin yolunun bu gücü elinde bulunduran kişileri öldürmekten geçtiğini düşünüyorlardı. 1865-1905 arasında önemli siyasal figürler anarşistlerin silah ve bombalarıyla can vermiştir. 20. yüzyıla gelindiğinde ise terörizm aşırı sağdan aşırı sola kadar dünyanın belli başlı ülkelerindeki siyasal hareketlere damgasını vurmuştur. Silah teknolojisindeki gelişmeler terörist saldırıların daha kanlı olmasına ve kurbanların sayısının artmasına yol açmıştır. Halkın desteğini alamayan terör gruplarının yöneldiği başlıca mücadele biçimleri (taktikler) insan ve uçak kaçırmaya, suikast, rehin alma, sabotaj ve bombalama gibi eylemlerdir. Almanya’daki Baader-Meinhof grubu, Yunanistan’daki 17 Kasım, Japonya’daki Kızıl Ordu, İtalya’daki Kızıl Tugaylar, Porto Riko’daki FALN, Fransa’daki Doğrudan Eylem, Türkiye’de PKK yirminci yüzyılın önde gelen terör örgütleri arasında sayılabilir (AnaBritannica).

Terörizmi bir siyasal şiddet biçimi olarak ele alan Yves Michaud, siyasal şiddet başlığı altında bir sınıflandırma önermektedir: İktidara karşı aşağıdan şiddet, iktidar şiddeti (yukarıdan, düzenin korunması, baskı, terör, zorbalık, dayak, darbe), Terörizm ve iç savaş (Michaud, 1991: 19).

a. İktidara karşı şiddet edimi “devlete karşı terör” diye de adlandırılır. Siyasal şiddetin bu biçimi doğrudan toplumsal düzeni ve onun devlet, siyasal iktidar ve kurumlar basta olmak üzere simgelerini hedef alır. Amaç egemenlik ilişkisini şiddet yoluyla sorgulamaktır. Ayaklanmalar, devrimler, darbeler ve ihtilaller iktidara karşı şiddetin önde gelen eylem biçimleridir:

“Örneğin 1642 ve 1688 İngiliz devrimleri, 1789 Fransız Devrimi ve bütün 19. yüzyıl boyunca süren Fransız Halk Hareketleri, 1917 Rus Devrimi böylesi eylemlerin en iyi bilinenleridir. Afrika’daki ve Güney Amerika’daki darbe, iktidar için mücadele olarak algılanabilecek siyasi çatışmalar, olaylı grevler, arbedeler de bu başlık kapsamına girerler” (Michaud, 1991: 20).

b. İktidarın uyguladığı ve “devlet terörü” olarak da adlandırılan bu şiddet biçiminde devlet yönetimini ellerinde bulduran güçler, ayrıcalıklarını ve etkinliklerini yitirmemek için emirleri altındaki resmi kuruluşlar ve gruplar aracılığıyla şiddete başvururlar. Nazi Almanya’sı, Şah dönemi İran’ı, Şili, Brezilya veya Uruguay gibi Latin Amerika ülkeleri devlet terörü uygulamalarının tipik örnekleridir. Ancak kavramın muğlak tarafları olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Devletler kendi uyguladıkları terörü kimi gerekçelerle terör olarak nitelendirmeyebilirler. Ancak bu durum devlet terörünü ortadan kaldırmaz. Sözgelimi 1979 İran Devrimi sonrasında karşı devrimci hareketleri sindirmek ve yok etmek için Humeyni rejiminin uygulamaları bir tür devlet terörizmidir. Aynı şekilde İsrail’in Filistin halkına yönelik kimi uygulamaları devlet terörizmi kapsamında değerlendirilmelidir. Hangi eylemlerin “terörizm” kapsamına girdiği ve kimlere “terörist” denileceği devletlerin yasalarında belirlenmiştir. Ancak terör eylemlerinin faillerinin hangi sıfatlarla nitelendirileceği konusunda medyada ortak bir tutumdan söz etmek mümkün değildir. Klasikleşmiş bir ifadeyle söylenecek olursa birilerinin terörist dediğine başkaları özgürlük savaşçısı diyebilmektedir. Terör ve terörizm kavramlarının tanım sorunu ve özgürlük savaşçısı, terörist ayrımı konusundaki muğlaklıklara yapılan vurgulardır. Akademik çalışmalarda yöntem gereği yapılan kavramların tanımlaması ve belirli bir teorik çerçevede bu kavramların kullanılması süreçleri söz konusu çalışma terör ve terörizm le ilgili bir

konu olunca hayatiyet kazanır. Zira terör ve terörizm kavramlarının aşırı sübjektivizmden kurtarılması kişilere, ideolojilere, devletlerin bakış açılarına göre terör tanımının yapılmasının önüne geçilmesi ortak, herkesin kabul ettiği objektif bir terör ve terörizm tanımının gerekliliği terör ve terörizm ile mücadele etmek açısından son derece önemlidir. Terör konusunda çalışmaları bulunan Schmidt ve Jongman yapmış olduğu araştırmada 1836 ile 1989 yılları arasında terörizm anlatmak için 109 farklı tanım yapıldığını belirtmiştir. Bu tanımları sayısal olarak inceleyip, tanımlarda ortaya çıkan unsurları değerlendirdiğimizde karşımıza şöyle bir tablo çıkar (Schmidt ve Jongman, 1988: 5).

- Şiddet, güç kullanımı tanımların yüzde 83,5’inde,
- %65’inde politik ifadesi,
- %47’sinde tehdit,
- %41,5’unda psikolojik etkiler ve kaçınılmaz tepkiler,
- %37,5’unda tam açık olmayan hedefler ve maruz kalan,
- %32’sinde planlanma, sistematik düzenli, amaçlı eylem,
- %30,5’ında strateji, çarpışma, taktik yöntemler ifadeleri yer almaktadır,

Bu tanımlardan anlaşılacağı gibi terör ve terörizm kavramları oldukça kompleks, çok boyutlu olarak incelenmesi gereken bir olgudur. Her tanım terör ve terörizm kavramlarının belirli bir boyutunu öne çıkarıp, bu doğrultuda terör ve terörizmin bazı özelliklerini asli, diğer bazı özelliklerini ise tali olarak nitelendirmektedir. Terör ve terörizm kavramlarında ortak bir tanıma ulaşılamaması nedeniyle, terörü önlemek ve uluslararası boyutlarda onunla mücadele etmek güçleşmektedir. Her ülkenin, her ideolojinin, kendi stratejilerine ve çıkarlarına göre terör tanımlaması yapması ve bu doğrultuda hareket etmesi, bu konuda oluşan anlam bulanıklığının bir nedenidir. Terör konusunda ABD’nin yasasında yaptığı terör eylemi şöyledir:

“Amerika Birleşik Devletleri’ni” ya da herhangi bir eyaletin yargılama alanı içinde işlendiğinde ceza gerektirecek, ihlal oluşturan bir şiddet eylem ya da insan yaşamı için tehlike oluşturan bir eylem içeren etkinlik; sivil bir nüfusa gözdağı verme ya da baskı yapma; gözdağı ya da baskı yoluyla bir hükümetin siyasetini etkileme ya da suikast ya da adam kaçırma yoluyla bir hükümetin davranışına etki etme amacını güttüğü ortaya çıkan bir etkinlik demektir” (Chomsky, 1999: 10). .

İngiltere terörle mücadele kanununa baktığımızda terörizmin şu şekilde tanımlandığını görüyoruz: “Terörizm siyasal kurumlara karşı ya da toplumun belli bir

kesiminde korku yandırmak için yıldırma ve baskı kurma yoluyla şiddet kullanımınıdır “(<http://www.teror.gen.tr/turkce/teror> 06.08.2011).

Tanımlardan anlaşılacağı gibi her devlet yasalarında terör tanımını belirtirken öncelikle kendi varlığına, hükümete ya da hükümetin yönetim şekline yönelik bir eylemi terör olarak algılamaktadır. Bu yapıldıktan sonra belirli eylem tarzının özelliklerini kimi tanımlarda yer almasına karşın devlet terörü tanımı, yani belirli otoritelerden masum sivil insanlara yönelik bir şiddet eyleminin terör olarak kabul edilmesi durumu yasalarda söz konusu değildir.

Terör tanımları konusunda ortak bir fikir birliğine varılamamasının nedeni her ülkenin kendi ideolojisine, stratejilerine ve etkinlik yapısına göre hareket etmesidir. Aynı şekilde terör konusunda, uzmanların da belirli bir fikir ayrılığı yaşamakta olduğu hangi eylemlerin sivil itaatsizlik ya da özgürlük savaşı hangi eylemlerin terör eylemleri olduğu konusunda ortak bir uzlaşma görememekteyiz. Ortak bir terör tanımı konusunda uzlaşamamasının bir diğer nedeni de, terör örgütlerin birbirinden çok farklı ideolojilere sahip olması ve bu doğrultuda birbirinden çok farklı amaçlara göre hareket etmesidir. Kimi teröristler ulusal bağımsızlık için mücadele verdiklerini belirtirken, ASALA gibi kimi terör örgütleri geçmişte yaşanan olaylarının sorumlu göstererek terör eylemlerine giriştiklerini ifade edebilirler (Aytaç, 2002: 84).

Terörizmi ve terör eyleminin ne olduğuna dair tartışmalarda iki temel yaklaşım vardır. Bunlardan ilki, “propagandacı yaklaşım” dediğimiz ve terörün sebebini daha çok sol ideolojik kaynaklı olarak gören ve devlete yönelik terörü ele alıp, terörü bu doğrultuda çözümleyen görüştür. Bu görüşü benimseyenler arasında Claire Sterling, Paul Wilkinson ve Walter Laqueur gibi terörizm uzmanlarını gösterebiliriz. Terör olgusunu inceleyen bu uzmanların söylemini eleştirerek yola çıkan doğru yaklaşım ise; bu uzmanların terör tanımlarını ve terör eylemlerini yanlı olarak sınıflandırdığını ve betimlediğini, bu tanımların bilimsel olarak kabul edilemeyeceğini belirtir. Terör çözümlemelerini devlet terörü üzerine yoğunlaştıran bu uzmanlar, propagandacı yaklaşımın terör çözümlemelerinin batılı devletlerin çıkarlarına hizmet etmeye yaradığını belirterek, bu görüşleri eleştirir. Bu görüşün temsilcileri olarak Edward S. Herman, Gerry O Sullivan, Alexander George ve Noam Chomsky gibi isimleri söyleyebiliriz. Bu görüşün temel olarak kişiler veya grupların terör eylemlerinde, temel belirleyici olmaktan çok, devletin haksız şiddet yanlısı tutumlarının, terörizmin ortaya çıkmasında asıl etken olarak görür. Bu uzmanlar temelde devlet destekli terörizmi

tartışarak, Batılı devletlerin özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin terörizmin ortaya çıkmasındaki rolünü sorgulayarak propagandacı yaklaşımın aksine devlet terörizmini terör konusundaki tartışmaların merkezine yerleştirir (Erdem, 2001: 10).

Propagandacı yaklaşımın öncülerinden biri Laire Sterling'dir. O, 1980'ler boyunca artan terör dalgasını The Terror Network (Terör Ağı) adlı kitabı boyunca analiz eder. Sterling'e göre, terör örgütlerinin birbirleriyle ve terörü destekleyen devletlerle olan bağlantısı ve bu işbirliği, 60'lı ve 70'li yıllardaki antikapitalist ve antiemperyalist hareketlerin, Batılı güçlere karşı örgütlenmeleri ve bu bağlamda pek çok uluslararası terör eylemlerinin meydana gelmesi terörizmin boyutlarını ve tehlikelerini açığa vurur (Sterling, 1989: 13). Sterling uluslararası terörizmi ve onun özelliklerini Sovyetler Birliği ana ekseninde ve buna paralel olarak Küba ve Filistin devletlerinin terörizme verdiği destek üzerinden inceler.

Uluslararası bağlantılar ve işbirliği Kızıl Tugaylardan Baader Meinlof'a, Japon Kızıl Ordusundan, Filistin Kurtuluş Örgütüne kadar uzanmaktadır. Sovyetler Birliği, Küba ve Filistin'in bu örgütlerle olan bağlantısı ve bu örgütlere verdiği destek bu örgütlerin eylemlerini gerçekleştirmelerine ve varlıklarını sürdürebilmelerine olanak tanır (Sterling, 1989: 21). Sterling kitap boyunca terörizmin Sovyetler Birliğinin ona verdiği destekten kaynaklandığını ve terörizmin batılı ülkeleri hedef aldığını iddia eder. Sterling kısaca terörün kavramsal analizini yapmakta, kuramsal bir çözümleme yapmaktan ziyade 1980'lerdeki terörizmin anti emperyalist akımlardan kaynaklandığını ve Sovyetler Birliği'nin verdiği destek sayesinde ayakta kaldığını belirtmiştir. Propagandacı yaklaşımı benimseyen bir diğer terör uzmanı Paul Wilkinson'dır. Wilkinson, Sterling'in terör konusundaki çalışmalarını yeterince bilimsel bulmaz ve terörün kavramsal bir analizini yapmaya çalışır. Wilkinson siyasal şiddetin çeşitlerini, özelliklerinin neler olduğunu çözümlmeden önce güç kullanımı ve şiddet arasında bir ayırım yapıp zor kullanımının "onaylanmış" ve "onaylanmamış" biçimleri olarak tanımlanan bir ayrıma girmiştir. Buna göre, onaylanmış şiddet kullanımı devletin yasaları uygulayıp, kendi otoritesini kullanması sonucu oluşan bir güç kullanımı iken onaylanmamış güç kullanımı ise yasal olmayan güç kullanımı içerir (Erdem, 2001: 20).

"Devlet otoritesinin kanunları çiğneyenleri engellemek ya da cezalandırmak amacıyla kullandığı zorlama, yasal güç kullanımıdır. Şiddet ise yasal ve meşru onanma geçerliliğinden yoksun olduğundan temelde keyfidir" (Wilkinson, 1987: 23).

Wilkinson, siyasal şiddeti genel siyasal şiddet ve küçük grup siyasal şiddeti olmak üzere ikiye ayırarak, siyasal terörizmi küçük grupların uyguladığı şiddet eylemi olarak nitelendirir. Wilkinson terörist şiddete neden olan en önemli unsurun sosyal, ekonomik, değil ideolojik ve politik olduğunu belirterek terör olaylarının daha çok batılı demokratik ülkelere karşı yapıldığını belirtir (Wilkinson, 2002: 142-162).

Wilkinson, siyasal şiddetin genel bir sınıflandırmasını yaptıktan sonra terör olgusunda siyasal terör ve terörizm üzerinden sınıflandırır. Bu sınıflandırmada siyasal terör rastgele zarar vermeye, korkutmaya yönelik eylemlerken, terörizm sistematik ve sürekli terör kullanımını içeren örgütlü bir şiddet eylemidir. Wilkinson, siyasal terör ve terörün sınıflandırmasını amaç ölçütüne göre yaparken devlet terörü ya da uluslararası terörizm konularında açıklayıcı bir parametre kullanmamıştır. Kısaca ‘devlet terörü’ kavramını kullanmaktan kaçınan Wilkinson, daha çok küçük grupların terör eylemleri üzerinde yoğunlaşmış gözükmektedir.

Terör olgusunu çözümleyen “propagandacı yaklaşım”ın birbirlerinden ayrılan yanları olsa da, onları aynı görüş altında incelememize neden olan özelliklerini şöyle sıralayabiliriz, “propagandacı yaklaşım” terörizmi küçük grupların eylemleri olarak kabul eden ya da terörizmin genelde bu grupların faaliyetleri sonucu olduğunu iddia eden bu yaklaşım “devlet terörü” üzerinde pek durmaz. Bu görüşü benimseyen uzmanlar devlet terörizmi veya devletlerin şiddet kullanımını uluslararası terörizm parametresinde analiz etmiş ve bu anlamda devlet destekli terörizmin genellikle batılı demokratik devletlere yönelik bir tehdit unsuru olarak algılamıştır. Söz konusu terörizm çözümlemeleri Sovyetler Birliği destekli terör faaliyetleri üzerine yoğunlaşmış, uluslararası terörün antiemperyalist niteliğinin altını çizmişlerdir. Terörizmi küçük grupların eylemleri şeklinde görüp sadece batılı devletleri yıkmaya yönelik şiddet eylemleri olarak algılamak, Erdem’e göre terör olgusunun iki yanlı özelliğini görmezden gelmek olacaktır. Söz konusu terörizm çözümlemeleri Batı’nın yol açtığı ya da destek verdiği terörizm örneklerini ya hiç vermemiş ya da bu destekleri terörizmde mücadele çerçevesinde değerlendirmişlerdir (Erdem, 2001: 44).

Terör uzmanlarının bu görüşlerini batının üstünlüğün sürdürülmesi için kullanılan bir araç olarak gören bu çözümlemeleri ideolojik, taraflı ve sübjektif bulan bazı terör uzmanları bu görüşleri eleştirerek “karşıt görüş” geliştirmişlerdir. Edward S. Herman, Gerry O’Sullivan, Alexander George ve Noam Chomsky’nin basını çektiği bu uzmanlar terörizmin sadece örgütler yoluyla ve Sovyetler Birliğinin desteği ile ortaya

çıkıldığı tezini eleştirip batılı devletlerin de terörizmin gelişmesinde uluslararası bir boyut kazanmasında pay sahibi olduklarını ve bunda sorumlu olduklarını ifade ederler.

Herman ve O’Sullivan terörizm analizini yaparken batının terörizm olgusunu ideolojik bir söylem ile kullandığını sorumluluk kendisinde iken karşıt bir söylem geliştirerek dikkatleri asıl kaynağından ziyade terör gruplarının üzerine çektiğini belirtmişlerdir. Batılı ülkeler belirli bir terör anlayışı geliştirerek ve tek yanlı bir şekilde kamuoyu oluşturarak, kendi neden olduğu terörist eylemlerin göz ardı edilmesine çalışır.

“Bu karşı görüşe göre, talep tarafında terörizmi önce çıkaran teröristler değil, Batı ile Batı’nın arzlarıdır. Bunu terörizmi ideolojik bir propaganda ve denetim aracı olarak kullanmak istedikleri için yaptılar.” (Herman ve O’Sullivan, 1999: 50). Herman ve O’Sullivan belirli bir model üzerinden batının kendi terörizm söylemini oluşturduğunu belirterek, batılı terör uzmanlarının “propagandacı yaklaşım” olarak tabir edilen bu görüşü benimseyerek, ortalama bir tutum takındığını belirtir. Herman ve O’Sullivan bu modelin temel tartışmalarını şöyle sıralar(Herman ve O’Sullivan, 1999: 57).

- Batı terörizmin suçsuz bir hedefi ve kurbanıdır. Batı ılımlı düşünce yapısını ve hukukun üstünlüğünü temsil eder.
- Batı sadece diğer insanların zor kullanması halinde karşılık vermektir.
- Teröristler “uygar davranış kurallarından yoksun” farklı gerekçelerle isteklerini korku yaratacak şekilde zor kullanarak dayatmaya çalışan kişilerdir.
- Batının zor kullanan isyancılara verdiği destek “baskıcı rejimlere karşı demokrasi adına” yapılır ve Batı’nın desteklediği bu insanlar sivilleri öldürmez.
- Demokrasiler teröristler karşısında korumasızdır ve teröristlerde nefret duygusu uyandırır, teröristlerin hedefi “kurumları güçten düşürerek halkın ılımlı yönetim biçimine olan inancını yok etmektir”.
- Demokrasileri zayıflatmaya yönelik girişimler Sovyet desteklidir ve terörist gruplar arasındaki uluslararası bağlantısının bir göstergesidir.

Batılı ülkeler bu model yoluyla terörizm ile bir bağlantısı olmadığını ve onun sorumlusunun antiemperyalist güçler olduğu söylemini oluşturmaktadır. Bu anlayış ve söylem eleştirilerek Batının kendisinin de terörizme destek verdiği örneklerle ortaya

koyulmaya çalışılmıştır. Örneğin ABD'nin Sokmaza hükümetinin ve bu hükümetin halka uyguladığı terörü desteklemesi, ABD'nin desteklediği Nikaragualı kontraların okul otobüslerini havaya uçurmasını batının desteklediği, isyancıların da terör eylemlerinde bulunduğunu belirtirler (Herman ve O'Sullivan, 1999: 56).

Herman ve O'Sullivan terörizmi inceleyen tanımlama girişiminde bulunan batılı devletlerin ve terör uzmanlarının belirli argümanlara başvurarak terörü tek yanlı bir olgu olarak göstermeye çalıştığını, buna karşın devlet terörünü göz ardı ettiğini bizzat devletinde terör eylemlerinde bulunduğu gerçeğini yadsıdığını iddia ederler. Bu argümanlar kitle iletişim araçları ve resmi söylemler yoluyla terör olgusunun sadece küçük gruplar tarafından demokratik, çağdaş batılı devletlere yönelik ve bizzat bu batılı devletlerin ürettiği değerler sistemini yıkmaya, zarar vermeye yöneliktir. Bu bağlamda Arjantin, Şili, El Salvador, Guatemala, Endonezya, ya da ABD destekli Nikaragua kontralarının ve İsrail devletinin terörist eylemleri ön plana çıkmazken batılı devletlere yönelik şiddet eylemleri terör sınıfında yer alır. Herman ve O'Sullivan bu iddialarını desteklemek için devlet dışı terör sonucu öldürülenlerle, devlet terörü nedeniyle öldürülen insanların sayısal olarak karşılaştırmasını yaptıktan sonra devlet destekli terör eylemlerinin çok daha yıkıcı olduğu sonucuna varmıştır. Örneğin, 1981–1987 yılları arasında ABD destekli kontraların Nikaragua'daki sivillere yönelik eylemlerinde üç yüz binden fazla; Güney Afrika ve destekleyenlerin, Angola ve Mozambik'deki 1980–1989 yılları arasındaki eylemlerinde ise bir milyondan fazla insan öldürülmüştür (Herman ve O'Sullivan, 1999: 53-54). Herman ve O'Sullivan'ın terörizm konusundaki iddialarından biri de yaşanan çifte standartta medya ve kitle iletişim araçlarında belli bir rolünün olmasıdır. Resmi söyleme paralel olarak, medya belirli eylemleri terörist eylemler olarak öne çıkarırken bazı eylemleri görmezden gelerek onları ön plana çıkarmak istemez (Herman ve O'Sullivan, 1999: 63).

Alexander George'un görüşlerini ve terörizme bakış açısını incelendiğinde Herman ve O'Sullivan gibi onun da mevcut terörizm anlayışına eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşır, devlet terörünün kasıtlı olarak göz ardı edildiğini savunduğu görülür. Ona göre, terörizmi batılı devletlerin egemenlik planlarını bozmayacak şekilde irdelemek ve bu doğrultuda savlar ortaya atmak nihai olarak batı kaynaklı devlet terörünü meşrulaştırmak batılı 'terörizm biliminin' görevi olmuştur. Batılı terör uzmanları 'tartışmanın çerçevesini değiştirecek' gerçekleşen terör olaylarını batının çıkarlarına uygun düşecek şekilde yorumlamaktadırlar. Alexander George, büyük

devletlerin kendi hedeflerini, egemen konumlarını muhafaza edip konumlarını güçlendirmek yolunda doğrudan ve dolaylı bir şekilde neden oldukları kayıplar yanında terörist olarak nitelendirilenlerin yol açtıkları ölümlerin sözü bile edilemeyeceğini vurgular (George, 1999: 106). Alexander George, batılı terör uzmanlarının özellikle Paul Wilkinson'ın terör çözümlerine atıfta bulunarak terörizmi sadece tek taraflı küçük grupların liberal devletlere karşı işlediği eylemler olarak nitelendirmesini eleştirir. George bunu yaparken Wilkinson'un *Terrorism and the Liberal State* (Terörizm ve Liberal Devlet) adlı kitabındaki terör çözümlerini teorik olarak eleştirip, bu kitapta yapılan tanım ve tasnifleri çürütmeye çalışmaz. Onun yaptığı çağın önemli terör olayı olarak gördüğü El Salvador ve Doğu Timor'daki şiddet olaylarını Wilkinson'ın nasıl tanım dışı bırakıp incelemediği, dolayısıyla ABD destekli terör olaylarını göz ardı ettiğini göstermektedir. Amerika kıtasındaki tarihin en önemli şiddet eylemi El Salvador'da, hükümetin kendi vatandaşlarına karşı giriştiği ve yetmiş bin kadar El Salvadorlunun yaşamını yitirdiği devlet terörünü nasıl olup ta Wilkinson'ın inceleme dışı bıraktığını tartışır (George, 1999: 107). George bu kitle terörizminin gerçekleşmesinde ABD ve Britanya'nın payı olduğunu El Salvador'daki terör olaylarını uygulayan devletin ve ordunun bu ülkeler tarafından desteklendiğini ifade eder (Erdem, 2001: 58). Kısaca ifade etmek gerekirse; George, Wilkinson'ın liberal devletlere karşı yapılan, sivillere yönelik şiddet eylemlerini terör olarak nitelendirilmesini sınırlayıcı ve yanlı bulur. Böyle bir tanım batılı devlet destekli terörizm olgusunu kapsamaz. Bu anlamda terörizm, sadece batılı ülkelere karşı ve onun değer sistemini yıkmaya yönelik eylemler ile sınırlı kalır. Batılı ülkelerin şiddet eylemleri terör kapsamına girmezken, düşmanların bize karşı işledikleri şiddet eylemleri bu statüye girer diyen George terör konusundaki yanlı ve sübjektif tutumun bu yaklaşımdan kaynaklandığını ileri sürer (George, 1999: 118).

Terörizm, küçük grupların batılı devletlere ve onun benimsediği çağdaş değerleri yıkmaya yönelik şiddet eylemleri olduğu görüşüne karşı eleştirel bir bakış açısı getiren uzmanlardan biri de Noam Chomsky'dir. O, incelemelerinde terör olgusunu küçük gruplardan çok, batılı devletler tarafından bilinçli bir şekilde uygulanan bir stratejinin parçası olarak değerlendirir. Ona göre objektif bir tanım için terör konusunda bilimsel çalışmalar yapılmalı ve sübjektiflikten kurtulmak isteniyorsa önce neyin terörizm olduğunu belirleyerek başlamalı, daha sonra belli başlı örnekleri araştırıp, bunların üzerinde nedenleri ve çareleri saptamaya çalışılmalıdır. Oysa terörizmin sorumluluğunu

belirli bir düşmana atfedip, bunların eylemlerini terörizm olarak nitelemek, batının aynı nitelikte yaptığı eylemleri de savunma, misilleme olarak nitelendirmek nesnellikten uzaktır (Chomsky, 1999: 99). Chomsky “karşılık verme”, “misilleme”, “meşru direniş” gibi terimler özellikle batılı devletler tarafından yapılan terör eylemlerini ya da bu eylemlere verdiği desteği gizlemek bu eylemleri kamuoyunun gözünde meşrulaştırmak amacıyla kullanılan terimler olarak görür. O, terör olgusunun özellikle ABD tarafından kullanılan, yönlendirilen ve uluslararası çıkarlarına hizmet etmek için kullanılan bir strateji olarak algılar. ABD terörizmi üzerine ayrıntılı araştırmalar yapan Chomsky aynı zamanda Amerika Birleşik Devletlerinin terör konusu üzerinde bir söylem geliştirerek eylemlerini haklı göstermeye çalıştığını ifade eder. Bu yaklaşıma göre; özellikle Reagan yönetiminin ana öğretilerinden biri olan “düşük yoğunluklu çatışma” teriminin bilinçli bir şekilde ve bu amaca hizmet etmek için kullanıldığını belirtir. Devlet güdümlü uluslararası terörizm yerine düşük yoğunluklu çatışma terimini kullanmak, ABD’ye özellikle kendi kamuoyunda ve dünya kamuoyunda daha rahat hareket etme serbestliği verir Chomsky, ilgi çekici olan durumun ABD’nin bu stratejiyi benimsemesi değil aynı zamanda batılı sanayi demokrasilerindeki iletişim araçları ile bilim çevreleri içinde bu görüşleri paylaşıp, bu stratejiyle uygun olarak hareket etmesinin altını çizer (Chomsky 1991: 91). Propagandacı yaklaşım olarak nitelendirdiği terörizmi sadece batılı devletlere yönelik bir eylem olarak gören yazarları eleştiren Chomsky Sterling’in “The Terror Network” (Terör Ağı) adlı kitabındaki yanlı örnek seçimini eleştirerek kitabı, bilimsel değeri olmayan bir propaganda broşürü olarak nitelendirir. Yine terör konusunda benzer görüşlere sahip olan Laqueur’un yeterli delillere ve kanıtlara başvurmadan kitabın terörizme arka çıktığını iddia edip, Küba’ya karşı ABD’nin terör eylemlerine yer vermekle eleştirir (Chomsky, 1999: 27). Ortadoğu’daki terör olaylarının da geniş çaplı bir analizini yapan Chomsky, aynı nitelikteki şiddet olaylarını örnek göstererek, İsrail ve ABD destekli şiddet eylemlerinin kitle iletişim araçlarında yer almayıp, buna karşı FKÖ’nün eylemlerinin manşetlere taşındığını belirterek bu durumu eleştirir.

“Bu saldırılarda binlerce insan öldü, yüz binlercesi evinden yurdundan oldu. Bunların pek azı biliyor çünkü olan bitenler hiç ilgi çekmiyordu; aynı yıllarda FKÖ’nün İsrail’e düzenlediği barbarca olmakla birlikte İsrailinkilerle karşılaştırılmayacak kadar küçük ölçekte saldırılar, büyük öfke yarattı, manşetlerden inmedi” (Chomsky, 1999: 28).

Özetlemek gerekirse, Chomsky terörizmin doğru bir şekilde değerlendirilmesini yapmak, nesnel ve tarafsız bir yaklaşımla ele almak için hangi eylemlerin terörizm olarak tanımlanması gerekliliğinin altını çizer. Bu noktada batılı devletlerin ve terör uzmanlarının yanlı tutumunu eleştirir. Terör eylemlerinin asıl kaynağının küçük örgütlerden çok, büyük devletlerce ve onların desteği sayesinde meydana gelen olaylar olarak nitelendirir. Terörü genel olarak batılı devletlerin politikaları sonucu ortaya çıkan şiddet eylemleri olarak algılayan “doğru yaklaşım”, küçük gruplarının şiddet eylemlerini yadsımaz ancak devlet dışı terörizm eylemlerini tek tek inceleyip, buradan bir sonuca gitmeye çalışmaz. Devlet terörünü çözümlenmelerinin ana eksenine yerleştiren bu uzmanlar terörün nesnel objektif bir tanımını yapmaktan çok, örneklerle batılı devletlerin özellikle ABD’nin ve İsrail’in terör eylemlerinin de ortaya çıkmasında nasıl sorumlu olduklarını gözler önüne sermeye çalışır. Gerek “propagandacı yaklaşım” gerekse “doğru yaklaşım” terör olgusunu ele alırken, bizce bu olgunun karşılıklı etkileşiminden kaynaklandığını, şiddetin şiddeti doğurabileceği, haksız bir tutum karşısında terörizm olgusunu çok kolay bir şekilde meşrulaştırabileceği gerçeğini göz ardı etmiş gözükmektedir. Terörizm tanımını tek bir boyutta ele almak ve terör eylemlerinin sorumluluğunu sadece belirli bir tarafa yüklemek ve o kaynağı tek neden olarak değerlendirmek, terör konusunda yoğun bir kavram tartışmasını da beraber getirmektedir. Bizce terörizmi kuşatan söylem, yaşanmakta olan sübjektivitenin nedenlerinden biridir. Terörizmde yaşanan tanım sorunu kavramsal olmaktan ziyade onun siyasal boyutundan kaynaklanan tanımın özne üzerinden yapılmaya ve değerlendirilmeye çalışılmasından doğan bir sorundur. Terörizmi eylem üzerinden ve kurbanları üzerinden değerlendiren, betimleyen bir terörizm tanımı bizce terör konusunda akademik dünyada sıkça rastladığımız “özgürlük savaşçısı terörist” ikilemine son verecektir.

Terörü sadece batılı devletlere yönelik bir eylem tarzı olarak görmek ne kadar indirgemecilik ise onun sadece batılı devletlerden kaynaklandığını ileri sürmek ya da küçük grupların terör eylemlerini inceleme dışı bırakmak aynı şekilde terör kavramının esnekleşmesine ve sübjektif değerlendirmeler yapılmasına neden olacaktır. Şiddet eylemlerini ele alıp belirli parametrelere göre terör tanımının ve tasnifinin yapılmasından ziyade şiddeti uygulayana göre terör tanımının yapılması nesnel ve objektif bir terör incelemesinin önündeki önemli engellerden biridir. Biz öncelikle terör tanımlarında neyin esas alınması gerektiğini ortaya koyduktan sonra terörün eylem

üzerinden tanımlaması gerektiğinin altını çizeceğiz. Böyle bir tanımda şiddet eylemini uygulayan ister devlet olsun, ister sivil gruplar, isterse kendini özgürlük savaşçısı olarak nitelendiren silahlı direnişçiler, ya da belirli bir bölgenin özerkliğini sağlamak için çatışan gerilla savaşçıları nesnel bir terör eylemi tanımı sonucu da hangi eylemin terör sınıfına girdiği hangisinin meşru direniş olarak nitelendirilebileceği açığa çıkacaktır. Herhangi bir şiddet eyleminin terör eylemi olup olmadığını belirlerken bu eylemin gerçekleştirilme amacına; bireylere, gruplara göre değişen dinsel, ırksal, ideolojik özelliklerine göre değerlendirmek nesnellikten uzak, ana ve şartlara göre değişen bir terör anlayışını da beraberinde getirecektir (Güzel, 2002: 14).

Terör konusunda dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da terör olarak kabul edilen şiddet eyleminin sadece otoriteye, devlete ve onun kurumlarına karşı yapılan hareketler olarak nitelendirmekten ziyade bir şiddet eylemi kimi hedef alırsa alsın, eğer bu eylem terör tasnifi içerisine giriyorsa, resmi kurumların ona göre tepki verip gerekli prosedürleri uygulaması, bizi sübjektif bir terör anlayışından kurtaracaktır. Bu şekilde bir yaklaşım hem ulusal boyutta hem de uluslararası boyutta yaşanan tartışmaları azaltacak hem de terörizme karşı etkin bir mücadelede önemli bir adım atılmış olacaktır. Objektif ve bilimsel bir tanımlama yapabilmek amacıyla terör konusunda yaşanan ideolojik, stratejik, bölgesel anlam farklılıklarını bir kenara bırakarak, öncelikle terörist, gerilla savaşçısı ayrımını eylem üzerinden gerçekleştirmeye çalışacağız. Böyle bir kavramsal ayrım ampirik açıdan yaşanan bulanıklığı berraklaştırmak bakımından yararlı olacaktır. Bu farklılığı ortaya koyduktan sonra terör tanımında nelerin bulunması gerektiğinin üzerinde durup konuya nesnel bir açıklık getirmeye çalışacağız. Terör ve terörizm, sadece devletlerarasında ideolojik siyasal bakış açılarının farklılığından kaynaklanan bir çeşitliliğe sahip değildir. Bu kavramlar aynı zamanda hedefleri, amaçları, eylem tarzları yönünden diğer şiddet eylemleri ile karıştırılabilir. Bu açıdan terörist ve gerilla savaşçısı ayrımını ortaya koymak, birbirleriyle benzeşen, ayrışan yönlerini irdelemek, kavramsal berraklık açısından yarar sağlayıp, belirli bir eylem tipolojisi oluşturmayı mümkün kılacaktır. Örnekler üzerinden değerlendirildiğinde, hangi eylemlerin gerilla savaşı hangi eylemlerin ise terörist eylemler sınıfına girdiğini ayırt etmek güçtür. Her şeyden önce bu kavramları kimin tanımladığı hangi kriterlere göre tanımladığı önemlidir. Belirli kişi veya gruplar bir devlet tarafından özgürlük savaşçısı sayılırken, başka bir devlet tarafından aynı kişi veya grupların terörist ilan edilmesi, terörizm konusunda yaşanan kavram kargaşasının bir göstergesidir. Aslında

bu kavram kargaşası devletlerin kendi ideolojik değer yargılarından hareketle, subjektif bir bakış açısı benimsemelerinden de kaynaklanabilir. Foucault'un öne sürdüğü gibi söylem; tarihsel bir süreç içinde ve ona bağlı olarak, güçlü olanlar tarafından diğer sesleri bastırarak oluşturulur. Bu bağlamda, Amerika'nın ikinci dünya savaşında Hiroşima ve Nagasaki de binlerce masum insanı öldürmesi, Dünya ticaret merkezindeki binlerce masum insanın ölümü ile aynı hassasiyetle yaklaşılması gerekmez mi?(<http://www.gmu.edu/depts/icar/sept11> 18.08.2011). Yine benzer biçimde Filistin Kurtuluş Örgütü'nün 1969 dan 1990 lara kadar terörist bir organizasyon olarak görülmesi ve Yaser Arafat'ın New York Times gazetesinde 'terörizmin başı' olarak nitelendirildikten sonra 29 Aralık 1998'de Beyaz Saray'da Amerika Başkanı Bill Clinton ve İsrail Başbakanı Benjamin Netenyahu ile birlikte bir devlet adamı sıfatıyla barış görüşmelerinde bulunmaları yaşanan kaotik, subjektif anlayışın bir göstergesidir.(<http://www.jang.com.pk/thenews/columnists/anwar/anwer> 18.12.2004).

Gerilla savaşçısı politik bir hedefe ulaşmak amacıyla belirli bir bölgenin bağımsızlığını isteyen ya da belirli bir bölgede haklar elde etmek isteyen bir grubun hakim, resmi bir otoriteye karşı giriştiği bir mücadele olarak tanımlanabilir. Terörizm ile gerilla savaşının en önemli ayrımlarından biri, gerilla savaşı belirli bir ayırmda bulunarak belirli hedefler saptayarak, şiddet uygulama özelliği taşır ancak, terörizmde şiddetin uygulanacağı kişi veya kurumlarda böyle bir ayırım söz konusu değildir (Aytaç, 2002: 99). Terörizmde belirli bir hedefe yönelik şiddet eylemini toplumun geri kalanında panik, korku duygusu yaratmak amacıyla gerçekleştirdiğinden sembolik bir hedef seçimi önemlidir. Bu amaçla gerçekleştirilen eylemlerin çok ses getirmesi, sansasyon yaratması için terörizm, sivil hedefleri vurmaktan kaçınmaz. Gerilla savaşında ise; amaçlanan siyasi hedeflere ulaşmak için genellikle otoriteye karşı eylemlerde bulunulur. Gerilla savaşları bu amaca ulaşmak için sivil hedeflere yönelmeyi bir tehlike olarak görebilir. Zira bu eylem türünde halkın meşruiyetini en azından belirli bir hak talep edilen bölgedeki halkın meşruiyetini, onayını almak, amaçlanan siyasal hedeflere ulaşmak açısından oldukça önemlidir. Gerilla savaşı genelde resmi kurumlara, askeri birliklere karşı gerçekleştirilen bir eylem tarzıdır. Bu bağlamda, gerilla savaşında tartışma konusu olan bölge içerisinde veya belirli bir bölgede çatışma alanının varlığından bahsedilebilir. Oysa ki, terörizm oldukça geniş bir eylem alanına sahiptir ve bir savaş bölgesinden ziyade genellikle barışın hüküm sürdüğü bölgelerde gerçekleşir (<http://cfrterrorism.org/policy/guerrilla>. 23.08.2011).

Terörizm ve gerilla savaşı arasında bir diğer önemli ayrım ise gerilla savaşçısının söz konusu alan içerisindeki halk tarafından desteklenmesi, en azından meşru görülmesi ihtimalidir. Terörizmde ise, halkın meşruiyetini kazanmaktan ziyade, belirli bir korku ve panik havası yaratılmak istendiğinden gerilla savaşçısının tam tersi bir durum olarak otoriteye olan bağlılığın arttığını, milliyetçilik duygularının kabardığını görürüz. Nitekim 11 Eylülde Amerika’da Dünya Ticaret Merkezine yapılan saldırıdan sonra bu tür bir bütünleşme duygusu ile bayrak satışlarının artması, gözlemlenen bir olgudur. Terörizm masum sivillere yönelik bir eylem tarzı iken gerilla savaşı terörizmin aksine askeri, resmi kurumlara yönelik bir eylem tarzıdır.

“Gerilla savaşı meşruiyet, haklı varoluş gerekçeleri ve devlet otoritesine meydan okumayı içerir. Bu sebeple devlet otoritesine meydan okuma kaçınılmaz olarak devlet erkine de meydan okumayı ve devletin yasal, politik iradesini uygulama yeteneğine de bir meydan okumayı içerir. Buna karşın terörizmin ise meşru olmayan ve illegal kuvvet kullanımını veya gerilla savaşına göre sınırlı, politik amaçlı kuvvet kullanımını içerir.” (George ve Daniel, 1991: 8).

Akademisyenler genellikle gerilla savaşının terörizme göre daha uzun süreli olduğu, otoriteye karşı daha kuvvetli direniş gösterdiği ve terörizme göre daha büyük bir kesimden destek aldığı konusunda hemfikirdirler (Aytaç, 2002: 103). Gerilla savaşının uzun sürmesinin bir nedeni de, belirli bir kesimden destek alması ve eylem planını bu doğrultuda ortaya koymasından kaynaklanır. Bu yüzden seçilen hedef ve yaratacağı etki gerilla savaşçısının meşruiyeti açısından oldukça önem taşır. Bu amaçla yapılan eylemler halkın tepkisini çekmekten ziyade, yönetime ve resmi kurumlara karşı yapılır. Resmi otoriteyi zayıflatmaya yönelik girişimler gerilla savaşının stratejisini belirleyen ana unsurlardan biridir. Terörizmde ise; eylem de seçicilik, toplumda panik ve korku ortamı yaratmaya yöneliktir. Eylemlerin sansasyonel olması toplumda infial yaratması açısından masum insanlara yönelik saldırılar terör eylemlerinin temelini oluşturur.

“Gerilla savaşçısı küçük gruplar halinde ve yetersiz silah gücü ile savaşabilirler. Bununla birlikte genellikle rehinlerin ele geçirilmesi, rehinlerin değişimi gibi konularda savaş kurallarına uygun hareket ederler ve silahsız sivil halkın haklarına saygı gösterirler. Teröristlerin ise belirli sınırları yoktur. Terörist gruplar sıklıkla sivil halklara karşı suikastlar düzenleyerek toplumda genel bir terör havası oluşturmaya çalışırlar” (Wilkinson, 1990: 39).

Terörist ve gerilla savaçısının ayrımı yapılırken dikkat edilmesi gereken bir önemli nokta da, bu eylemleri gerçekleştiren insanların eylemi gerçekleştirme nedenlerinin altında yatan psikolojik faktörler ve bu olayların ahlâksal boyutudur. Terör olayları sivil, masum insanlara karşı yapılan eylemler olduğu için bu eylemleri isleyenlerin, diğer sıradan suçlular gibi nötralizasyon tekniklerini kullanmaları beklenemez. Sıradan bir suçlu, suç işlediği birey hakkında ya da gerçekleştirdiği eylemin toplumsal boyutu açısından bu tür nötralizasyon tekniklerine başvurabilir. Örneğin, bir suçlu namusunu temizlemek için bu eylemi yaptığını ya da öldürdüğü bireyin ölümü hak ettiğini ileri sürerek eylemi kendi gözünde meşrulaştırabilir.

Teröristlerin gerçekleştirdiği eylem itibari ile kurbanları hakkında belirli bir fikirleri yoktur. Onu, bu eylemin getireceği korku ve panik havası ilgilendireceği için toplumsal savunma mekanizmalarını kullanma ihtiyacı hissetmez. Bu anlamda terörist eylemler herhangi bir meşruiyet, toplumsal destek aramaktan ziyade mevcut otoriteye olan güvenin sarsılmasını esas alır. Özdağ'a göre; terörist eylemcinin dünyaya dair bambaşka tezahürü ve hayat görüşü vardır. O, yapmış olduğu eylemleri dünyanın kurtuluş açısından önemli bulduğu ve masum insanların ölümünü bu amaca ulaşmakta birer araç olarak gördüğü için toplumsal savunma mekanizmaları kullanmazlar (<http://www.diyamet.gov.tr/> 19.08.2011). Bu anlamda terörist eylemler herhangi bir meşruiyet, toplumsal destek aramaktan ziyade mevcut otoriteye olan güveni sarmaya, halkta otoritenin güvenliği sağlama görevini sorgulamaya yönelik duygu ve düşünceleri oluşturmayı amaçlayan eylemlerdir. Bu boyutu ile ele aldığımızda, terörist eylemler ile gerilla savaşlarının yapmış olduğu etkiler açısından da farklar olduğunu görüyoruz. Gerilla savaşında belirli bir toplumsal destek sağlandığında otoritenin gücüne yönelik hatta varlığına yönelik bir meydan okuma ortaya çıkabilir. Gerilla savaşı sonucunda belirli bir bölgede bağımsızlık hareketleri ortaya çıkıp yaygınlaşabilir. Terörist eylemler ise meşruiyete sahip olmadığından tam tersi bir etkide bulunup, halkın milliyetçi duygularının harekete geçmesine ve bütünleşmesine yol açma ihtimali vardır. Bununla birlikte, terör eylemlerinin gerçekleşmesi halkta otoriteye karşı güvenlik ile ilgili belirli eleştirilerin varlığını da beraberinde getirir. Laqueur, gerilla savaşının terörizme göre etkisinin daha kapsamlı olduğunu belirtmiş, terörizmin nadir olarak belirli bir bölge içerisinde istenilen hedefleri gerçekleştirdiğinin altını çizmiştir.

“... Bir gerilla lideri mümkün olan en kısa yoldan büyüüp gelişen ve nihayetinde bir ordu haline getirmeyi düşündüğü, askeri bir birlik oluşturmayı ve

bağımsız bir bölge oluşturarak açıkça propaganda faaliyetlerini yürütebileceği alternatif bir devlet kurmayı hedefler. Gerilla savaşları sıklıkla terörist taktikleri kullanmasına karşın bunun tersi asla gerçekleşmemiştir. Gerilla hareketlerinin kendilerine karşı olan güçleri bozguna uğratmalarını tezahür etmek kolay olmasına karşın, terörizm nadiren istikrarsızlaştırıcı bir güç haline gelir. Bir veya iki örneğin dışında terörizmin sürekli ve radikal değişikliklere yol açtığını düşünmek oldukça zordur.” (Laqueur, 1987: 5). Terörizmi ve gerilla savaşını kavramsal açıdan ayırmak ve terörizme objektif ve bilimsel bir tanım getirmek istiyorsak, öncelikle gerçek hayatta karşılaşılan eylem çeşitliliğini bir kenara bırakıp hangi eylemlerin terörizme hangi eylemlerin ise gerilla savaşı statüsüne girdiğini belirlememiz gerekir. Gerçek hayatta bir örgüt saldırılar düzenleyip, hem masum sivillere hem de resmi ve askeri kurumlara karşı şiddet eylemlerine girişebilir. Bu bağlamda, teorik olarak eylem üzerinden terörist, gerilla savaşı ayrımını yapmamız ampirik düzlemde yaşanan farklı, iç içe geçmiş durumları anlamamıza yardımcı olacak ve terörist bir eylemin özgürlük savaşı olarak meşrulaştırılmasının da önüne geçilmiş olacaktır. Terörizmi, gerilla savaşından ve diğer şiddet türlerinden ayıran hususları önerdiğimiz tanımda bulabiliriz; Buna göre terörizm politik bir amaç elde etmek için sivillere ve sivil hedeflere yönelik kasıtlı şiddet kullanımı veya tehdidini içeren eylemlerdir (<http://cfrrterrorism.org/policy/guerrilla> 15.08.2011).

Bu tanımın üç temel argümanı vardır:

1. Hareketin özünü, şiddet kullanımı veya şiddet kullanımının tehdidi oluşturmaktadır ve herhangi bir aktivite böyle bir şiddeti ya da şiddet kullanma tehdidini içermiyorsa, bu aktivite terör eylemi olarak değerlendirilemez. Bu bağlamda protesto gösterileri, hükümetin aldığı herhangi bir karara yönelik yürüyüşler, sivil itaatsizlik olarak nitelendirilebilecek eylemler bu tanım doğrultusunda terörist eylemler olarak nitelendirilemez.

2. Hareket her zaman siyasi bir amaç elde etmek için yapılmalıdır. Bu amaçlar rejimi değiştirmek, siyasal dağılımı etkilemek ya da hükümetin kararlarını etkilemek ve benzeri nedenlerle yapılabilir. Bir şiddet eylemi ya da şiddet kullanımının tehdidi siyasi amaçlar elde etmek doğrultusunda yapılmıyorsa, bu eylemi terörist eylemler olarak tanımlayamayız. Bu doğrultuda siyasi bir amaca yönelik olmayan sivillere yönelik şiddet eylemi adi suç ya da psikolojik bir rahatsızlık sonucunda işlenen eylemler

olabilir. Bazı uzmanlar terörizm tanımına eylemin ideolojik, dini motiflerle yapıldığı görüşünü eklese de, siyasal amaç kavramı eylemin terör eylemi olup olmadığını belirlemede yeterli bir araçtır. Bir eylemin dini, ideolojik vb. motiflerle yapıp yapılmaması esasında şiddet eyleminin içeriğini belirlemede onun, terör eylemi mi yoksa adi bir suç mu olduğunu ayırt etmede işlevsel değildir. Duval ve Stohl'ın bu noktada güdülerin siyasal terör kavramı ile ilgisiz olduğunu belirtir ve çoğu uzmanın bunu ayırt edememesinden dolayı terörizm kavramı için dini, ideolojik belirli güdülerle hareket edilmesini gerekli bir koşul olarak öne sürdüğünü belirtmişlerdir. Böyle bir değerlendirme, kimi akademisyenlerin terör analizlerinde yanılığa düşmelerine yol açmaktadır (Schmidt, 1984: 100).

3. Terörizmin hedefi sivillerdir. Terörizm, bu yönü ile diğer şiddet türlerinden farklılaşır. Terörizm, toplumda panik havası estirmek ve insanları sindirmek için sivil hedeflere yönelir. Önerilen tanımı ile terörizm; kaza eseri sivilleri hedef alan ve onlara zarar veren bir eylemler zinciri değil, bizzat sivillere yönelik gerçekleştirilen ve bu sayede toplumda infial yaratarak kendinden güçlü bir otoriteye karşı mevzi kazanmayı hedefleyen şiddet hareketleridir. Bu bağlamda, eylem sivillere yönelik değil de; askeri, resmi kurumlara yönelik bir şiddet eylemi ise siyasal şiddetin terörizm dışındaki başka bir türevi olarak değerlendirilir. Eğer askeri ve resmi kurumlara yönelik bir şiddet eylemi sivil kalkan olarak kullanılması sonucu halka zarar vermişse, bu durumda sorumluluk bu eylemi uygulayan gruba değil masum insanları kalkan olarak kullananlara aittir.

Terörizmi diğer şiddet türlerinden ve klasik şiddet olgusundan ayırmak, bu anlamda önerilen tanımın anlaşılması açısından yarar sağlayacaktır. Buna göre; klasik şiddet olgusunda yani savaş ve askeri operasyonlarda sivillere yönelik şiddet eylemleri savaş suçları şeklinde değerlendirilir. Belli bir düzeni olmayan (non conventional). çatışmalarda ise sivillere yönelik eylemleri benzer bir biçimde ele alıp, terörizm uzmanı Alex P. Schmidt'in önerdiği gibi terörizmi barış zamanında işlenen savaş suçları olarak tanımlamak yanlış tutumların ve uygulanmaların önüne geçmeye yardımcı olabilir (http://www.odccp.org/terrorism_definitions.28.08.2011). Bu açıdan değerlendirecek, terörizm seçilen hedef bakımından diğer belli bir düzeni olmayan şiddet türlerinden ayrılır. Terör eylemleri diğer şiddet eylemlerinden kurbanlarıyla somut bir ilişkinin olmaması yönüyle ayrışır. Şiddet, terörist için eylemi gerçekleştirme nedeni olarak bir amaç değil "araç"tır. Adi bir suçlu, teröristlerden farklı olarak belirli bir somut ilişki

nedeniyle kurbanına zarar vermek ister. Bir suçta sadece istediği için isleyebilir. Terörist açısından ise hedef aldığı kurbanlar sadece hedefini gerçekleştirmek için kullandığı bir araçtır (Kılıççioğlu ve Demiray, 2004: 131). Bir terör eyleminde kurbanlar tesadüfen orada bulunduğu için şiddet eylemine maruz kalmışlardır. Teröristler önemli gördüğü simgesel hedeflerdeki kurbanlarının kim olduğuna değil, bu şiddet eyleminin ne kadar ses getireceğine bakarlar. Terörizmde seçilen kurbanlar rastlantısal olsalar da gerçekleştirilen şiddet eylemi mantıksız ve amaçsız değildir. “Bu amacı anlamak için tıpkı bir terörist gibi düşünmek; şiddet eyleminin trajik saçmalığı ardındaki mantığı benimsemek gerekir” (Ergil, 1981: 174).

Terörizm her şeyden önce toplumda huzursuzluk, güvensizlik ve belli bir korku iklimi yaratmayı amaçlar. Birbirinden çok farklı ideolojik güdülerle gerçekleştirilen terör eylemlerinin ortak hedefi yaratacağı güvensizlik ortamı sonucunda halkın iktidara yönelik bakış açısını değiştirmek, ona yönelik muhalif seslerin artmasını sağlamaktır. Terör ne şekilde yapılırsa yapılsın, sonuçta hesaplı ve planlanmış bir eylemdir. Terör örgütlerinin asıl amacı olabildiğince çok insan öldürmek değil; kamuoyunun onların bu eylemlerinden etkilenmelerini sağlamaktır. Terör eylemleri sonucunda ulaşacak korku, panik ve güvensizlik ortamıyla halkı teröristlerin isteklerine boyun eğmekten başka çare olmadığına inandırmaktır (Karakaya, 1998: 49). Teröristler geleneksel savaş yöntemlerini kullanarak amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmazlar. Terörizm tanımı gereği kendisinden daha güçlü ve örgütlü bir iktidara karşı şiddet kullanmayı içerir. Bu şiddet kullanma yönteminin geleneksel şekillerde tezahür etmemesinin nedeni teröristlerin belirli bir bölgeyi ele geçirecek güçte olmamalarından kaynaklanır. Keleş ve Ünsal terörizmin amaçlarını şu şekilde özetler;

- Öncelikle hedef alınan rejimi ve siyasi iktidarı yıpratmak mevcut otoriteyi sarsmak.
- İç ve dış kamuoyunda davalarının duyurulmasını sağlamak ve dikkatleri savundukları davanın üzerine çekmek.
- Oluşturdukları tedhişle toplumun direnme gücünü kırarak, kendi davalarına karşı olumsuz duyarlılıkları ortadan kaldırmak ve kitleleri itaate zorlamaktır.

“Terör örgütlerinin eylemlerinin öncelikli amacı halkın gözünde siyasi iktidarı yıpratmak ve zaman içerisinde devletin manevi otoritesinin zayıflamasını sağlamaktır. Öyle ki bu ‘otorite bunalımı’ bu kez de yöneticilerin yeteneksizliklerinin bir kanıtı olarak ileri sürülecek ve yığınlar mevcut iktidara karşı başkaldırıya itilecektir. Kısacası,

siyasal terörün kısa dönemdeki birincil amacı, merkezi iktidarı felce uğratmak ve kamuoyunu yıldırmaı gerçekleştirmektir” (Keles ve Ünsal, 1996: 96). Özellikle ayrılıkçı terör tipinde teröristler otoritenin halkın gözünde saygınlığını yitirip, halkın bir bölümünün tarafsız kalması ya da kendi saflarına geçmesini hedeflemektedirler. Bu gibi durumlarda terör örgütünün halkın bir bölümünden destek alması ya da en azından eylemlerini gerçekleştirmede engel teşkil etmemesi terör örgütünün varlığını sürdürebilmesinde hayati öneme sahiptir.

Terörizm uzmanı Paul Wilkinson terörizmin 5 temel amacının olduğunu belirterek bu amaçları şu şekilde sıralar: (Wilkinson, 1990: 53).

- Büyük bir korku iklimi yaratmak ve tasarlamak,
- Sivilleri içeren bir hedef üzerinde saldırıyı gerçekleştirmek,
- Mevcut kurbanların yerine daha geniş bir hedefe yönelmek,
- Halkın içinde yer almak ve genel olarak terör olaylarını normal olarak nitelemek,
- Hükümetin, toplumun veya özel sosyal grupların politikalarını etkilemek.

Terör örgütlerinin bir diğer karakteristik özelliği ise, propagandaya ihtiyaç duymalarıdır. Siyasi bir etkide bulunmayı amaçlayan bir terör örgütü propaganda ile doğar ve varlıklarını propaganda ile sürdürürler. Bu nedenle propaganda, terör örgütlerinin hem amacı hem de aracıdır (İlhan, 1998: 66). Bir terör örgütü varlığını sürdürebilmek ve gerçekleştirmek istediği siyasal amaca ulaşabilmek için sansasyonel eylemler planlar ve bu eylemleri gerçekleştirir. Gerçekleştireceği eylem ne kadar yankı uyandırıp, dikkat çekmeyi başırırsa terör örgütü de siyasal amaçlarını ve varlık nedenini kamuoyuna etkili bir şekilde duyurabilir. Bu sebeple, terör örgütü için haber olarak medyada yer almak, propaganda faaliyetlerini geniş kitlelere duyurmak açısından stratejik bir öneme sahiptir. Terör örgütlerinin amaçları hangi ideolojik motivasyonlarla hareket ettiğine ve bu örgütlerin hangi güçler tarafından yönlendirildiğine göre değişiklik gösterebilir. Alkan’a göre terörizmin ve bununla ilişkili örgütlerin amaçları; (Alkan, 2002: 13).

- Devleti siyasal şiddet hareketleriyle ele geçirerek rejimini değiştirmek.
- Bir ülkeyi ekonomik, siyasal, kültürel ve askeri açıdan zaafa uğratarak yıpratmak şeklinde ifade edilebilir.

Terörizm öncelikli olarak hedef kitle üzerinde bir şok yaratmayı, korku iklimi oluşturmayı amaçlamaktadır. Teröristler kaos ortamı oluşturan eylemin etkili olabilmesi

için şok edici, tüm kamuoyunun ilgisini çeken nitelikte görsel bir şiddet kullanmayı amaçlar. Terörün global bir boyut kazanması ile birlikte terörizmin zaten öteden beri var olan bu özelliği daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır. Teröristler artık stratejilerini ve sembolik hedeflerini belirlerken tabiri caizse rating kaygısı güden yapımcılar gibi düşünüp eylemlerini bu doğrultuda belirlemektedirler. Beslan'da okuldaki çocukların rehin alınması ya da sivil insanların öldürülürken kameraya alınması ve bu görüntülerin medyaya dağıtılması hep bu mantık üzerinden hareket eder. Teröristler bu görsel şiddetle oluşturdukları korku ikliminin etkisini artırmak isterler. Birleşmiş Milletlerin hazırladığı bir raporda teröristlerin korku ve kaos ortamının yaratmalarının amaçları şu şekilde belirtilmiştir; (Kılıççioğlu ve Demiray, 2004: 130).

- Seyircilerin, belirtilen dava veya anlaşmazlık karşısında taraf olmalarını sağlamak.
- Acılı ve kanlı biçimde sahnelenen bu trajik oyunun bir amacı tanıtım ve reklamsa, diğer amacı da bu boyutta bir saldırı gerçekleştiren grubu olduğundan daha güçlü ve etkili olduğu izlenimini yaratmaktır.
- Terörist eylemin bir amacı da fidye alma, örgüt mensubu mahkumların serbest bırakılmalarını sağlamak TV ve radyolar kanalıyla kamuoyuna mesaj iletmek ve dramatik rehin alma girişimleriyle hükümetleri, etkili, resmi ve özel kuruluşları belirli – ödünler veya dramatik kararlar vermeye zorlamaktadır.
- Kargaşa ortamı yaratmak toplumun direnme dayanma gücünü kırmak; sosyal ve siyasal düzenin zaafalarını belirginleştirerek ardındaki sosyal desteği zayıflatmak.
- Terörist eyleminin bir diğer amacı intikamdır.
- Terörizmin bir başka amacı da baş eğdirmek itaat sağlamaktır.

Terörizm kurbanlarını tesadüfi olarak belirlese de sembolik hedef seçimi ve bu eylemin sonucu da kamuoyunda oluşturmak istediği sansasyon, önceden planlanmış, kurgulanmış bir özellik arz eder. Terör eylemleri ilk bakışta mantıksız, rastgele ve amaçsız yapılan bir şiddet eylemi gibi gözükse de aslında sivillere yönelik gerçekleştirilen bu şiddet gösterisi, toplumda infial yaratmak için tasarlanan bir olgudur. Bütün terör eylemleri altında yatan ideolojik çeşitliliğe ve farklılıklara karşın her şeyden önce tespit ettiği hedef kitlesinin bir güvenlik bunalımı yaşamasını ve bunun sonucu

olarak, siyasi iradeye kuşku ile yaklaşmasını hedefler. Yaratılmak istenen kargaşa ortamı sayesinde, halk ile yönetim arasında bir gerileme yol açmak devleti güçsüz göstererek ona olan güvenin sarsılmasına yol açmak terör örgütlerinin öncelikli hedefleri arasındadır. Korkmaz'da terör örgütleri açısından eylemlerin beş farklı işlevi olduğunu belirtir.

Buna göre terör eylemlerinin terör örgütleri açısından şu fonksiyonları üstlenmektedir (Korkmaz, 1999: 84-86).

- Varlığını duyurma, gücünü gösterme; Terör örgütleri devletin terörle yoğun mücadeleye girdiği dönemlerde güçlerini yitirir ve rahat hareket edemezler. Bu dönemlerde örgütler sansasyonel eylemlerde bulunarak güçlerinin bitmediğini, istediği hedefleri vurabileceklerini ve devletin bu eylemleri önlemeye güçlerinin yetmeyeceğini vurgulamak isterler.
- Taraftarlarına moral verme; Örgütün yaptığı her eylem sonucunda bu örgütün sempatanları, örgütüne daha çok bağlanır ve desteğini artırır. Bu durum örgütün gücünü artırmaya neden olacağı için terör örgütlerinin bir âmâcıda halkın bir bölümünden destek almaktadır.
- Kendinden yana olmayanları sindirme; Terör örgütlerine karşı olanları korkutmak onları kendilerine karşı devletin koruyamayacağını göstermek böylece güçlerini artırmak için terör örgütleri bu eylemlere girişebilir. Bu sayede, örgütler istedikleri bir bölgede faaliyetlerini gerçekleştirebilir, kendilerine karşı olanların en azından tarafsız kalmalarını sağlayabilirler.
- Devleti halka baskı yapmaya zorlama; Terör örgütlerinin bir amacı da halkla devletin arasını açarak bir kısım halkın kendilerine katılmalarını sağlamaktır. Bunu gerçekleştirmek için, belirli bir bölgede eylemlerini artırıp devletin önlemlerini bu bölgede yoğunlaştırmasını, halkında devletin bu yoğun önlemleri yüzünden rahatsız olmasını ve bu sayede halkın gözünde zorlayıcı, otoriter konuma düşmelerini arzularlar.
- Örgüt üyelerinin eğitilmesi; Örgütler kendilerine eleman sağlamak için sempatanlarına öncelikle duvar yazısı, afiş, pankart gibi daha az tehlikeli ve şiddet içeren eylemleri yaptırarak, sempatanların örgüte bağlılıklarının artmasını hedefler. Böylece örgüt, sempatanlarını hukuk kurallarından ve ahlak kurallarından uzaklaştırarak kendi amaçlarına yönelik kullanmayı düşünürler.

Terörizm insanlık tarihi kadar eski olduğunu tarihin her döneminde çeşitli şekillerde ortaya çıktığını ve günümüz dünyasında da küresel ölçüde çeşitli varyantlarla devam ettiğini bu alanda yapılan birçok araştırma ortaya koymaktadır. Günümüzün küreselleşen dünyasında da terörizm insanlığın ortak bir sorunu olarak varlığını küresel alana yayarak devam etmektedir. Her ülkenin, teröre sebebiyet verecek mutlaka bir zaafı vardır. Dünya sisteminin bir parçası olan ve birçok boyutu olan terörizmle mücadele etmek, öncelikle terörizmi doğru algılayıp anlamaktan geçiyor.

Terörizm tıpkı ekolojik sistemin bir parçası olan bir ağaç gibidir. Sistemin içinde yerleşik, sistemden beslenen ve birçok karanlık noktayı bünyesinde barındıran bir yapı olup varlığı, onu besleyen kaynakların varlığı ve devamlılığına bağlı olmakla beraber çatışmacı bir sistemin, ulusal ve uluslar arası rekabetin bir parçası, bir üründür. Adaletsizlik, eşitsizlik, sosyal farklılıklar onun suyunu, güneşini oluşturuyorlar. Devlet otoritelerinin şiddet kullanmakta çekinmemeleri ve baskıcı yönetimler onun gübresi, dünyanın her yerinde sistemden beslenemeyen, hoşnutsuz insanların varlığı ise onun topraktan aldığı mineralleridir. Terörün görünen meyvesi olan çatışma, kan ve kurbanlar gibi ürünleri de göz ardı etmemek gerek. Trajedilerle beslenen ve malzeme açlığını onunla gideren medya da cabası (Arıboğan, 2007: 14). Terörizmi bir ülke sorunu olarak değil, bir insanlık sorunu olarak bakıldığında insanlığı sürekli rahatsız eden kronik bir hastalık olarak varlığını sürdürmektedir. Bu varlığı sürdürülebilir kılan da terör olgusuna farklı yaklaşımlar, farklı bakış açılarıdır. Her ülkenin teröre yaklaşımı farklı olduğundan kiminin teröristi, diğerinin özgürlük savaşçısı ya da gerillası olabilir. Uluslararası sistemin bir parçası olduğundan o sisteme muhalif ülkelere yaptırım aracı olarak kullanılabilir. Türkiye açısından bakıldığında Türkiye’de varlığını sürdüren ve ciddi anlamda da kök salmış bir örgüt var. Bu örgüt Pkk terör örgütüdür. Doğal olarak bu örgütün her şeyden önce bir politik amacı var. Örgüt bu amacını zamanın ruhuna göre farklı şekillerde kamuoyuna takdim etse bile, temeldeki amacının etnik ayrımcılık olduğu, Türkiye’den farklı olarak, kürt etnik kökenine dayalı bir başka devlet kurmayı hedeflediğini baştan beri deklare etmiştir. Ama bunun biçiminin nasıl olacağını da şartlara göre değiştirerek gündeme getirmiştir. Yıllarca Avrupa ülkeleri pkk nin bir terör örgütü olduğunu kabul etmediler, örgüt o ülkelerde kendini finanse edecek faaliyetlerde bulundu, bulunuyor ve hala pkk nin terör örgütü listesine almayan ülkeler var. Terörden en çok zarar gören ülkelerin başında Türkiye geliyor. Türkiye’nin teröre olan hassasiyeti ve bakışını Avrupa ülkelerinin taşıması mümkün değil ve böyle bir

hassasiyetin gösterilmesini beklemek de zaman kaybından başka bir şey olmaz çünkü Avrupa kıtasındaki hiçbir ülke otuz (30) yılını ve binlerce insanını teröre kurban vermedi.

Terör'ün geleneksel unsurları; örgüt, ideoloji ve şiddetle ifade edilmektedir. Terör, örgüt, ideoloji ve şiddet ile ifade edilirken, bütün bu geleneksel unsurları birbirine bağlayan olmazsa olmaz unsur ise; iletişim stratejisidir. Bu açıdan bakıldığında propagandanın amaçlandığı; ideolojik, siyasal iletilerin şiddet eylemleri üzerinden hedef kitleye ulaştırılması stratejisidir. Örgüt kurulduktan, ideoloji eğitim yapıldıktan sonra örgütün kamuoyuna tanıtımı safhasında şiddetin biçimlendirilmesi önemli olmaktadır. Aslında şiddet evrensel bir olaydır, şiddet duygusu yarattığı insani durumdan ayrılmaz bir bütündür. Günümüzde şiddetin kamuoyuna iletilmesinin en belirgin şekli ise bir bombanın patlatılmasıdır.

2.1. Terörün Unsurları

2.1.1. İdeoloji

Türk Dil Kurumu sözlüğünde ideoloji ; “Siyasi veya toplumsal bir öğretiyi oluşturan ve bireysel veya kolektif hareketlere yön düşünce ve görüşler sistemi, bir topluluğa, döneme özgü bir toplumsal durumu yansıtan düşünceler bütünü” olarak tanımlanmıştır (TDK, 1998: 1047). Diğer bir tanıma göre ideoloji ;”Siyasi veya toplumsal bir doktrin meydana getiren ve bir hükümetin, bir partinin, bir sosyal sınıfın v.b hareketlerine yön veren düşünce ve görüşler sistemidir (Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi, 1986: 213).

Terör örgütleri belirli bir ideoloji etrafında toplanıp örgütlenmiş, o ideolojiye inanmış ve kendilerini o ideolojiye adanmış gruplardır. Örgütler kendi varoluş gerekçelerini, yaptıkları eylemleri kendi ideolojik formasyonlarıyla ifade etmektedirler. İdeoloji; Terörist yapılanmaların dayanak ve hareket noktası, hedefe varılabilmesi için takip edilecek yol haritasıdır. Terör eylemlerinin niteliği, örgütün üye temin ve şiddet kampanyalarında işleyeceği konular, sahip olduğu ideoloji çerçevesinde şekillenir (Uyar, 2008: 26).

Örgütlerin bakış açısı, dünyayı algılama ve yorumlama biçimi inandıkları ideolojinin ölçüsüyle şekillenmektedir. Dünyanın karşı karşıya kaldığı, aşılması gibi görülen sorunların çözümünün kendi düşünce sistemleri olduğuna inanırlar. Tek kurtuluş reçetesinin kendi düşünce sistemleri olduğuna inanarak eylemlerine meşruluk

kazandırmaya çalışırlar. Bir terör örgütü lideri ideolojinin önemli olduğunu şu sözlerle dile getirmektedir:” Düz yolda yürüyenlerin bacakları zayıf olur, ideolojik süreçlerden geçmeyenlerin kafaları boş olur”. İdeoloji, terör eylemcilerini aynı yönde düşünmeye ve davranmaya iten, eylemlerinin meşruiyet kaynağı olan temel faktör, terörist grubun müşterek paylaşımıdır. Bu ortak motivasyon, ortak kimlik duygusunu ve aidiyet hissini besleyerek örgüt üyelerini bir arada tutmaktadır.

2.1.2. Şiddet (Eylem)

Terör örgütleri mücadele ettiği siyasi iktidara karşı var olduğunu kanıtlamak ve karşı tarafı zaafa uğratıp, moral ve motivasyon olarak çökertmek amacıyla bir takım şiddet eylemlerinde bulunurlar. Başvurulan eylem örgütün misyonuna uygun olarak seçilip toplumda korku ve panik yaratıp devlet otoritesini zayıf gösterecek şekilde planlanır ve gerçekleştirilir. Terör eylemleri savaş çağrışımı yapıyor olsa da; örgütlü ve kuralsız şiddet hareketi olması dolayısıyla savaştan ayrılır. Savaşın belirli kuralları vardır, belirli bir zaman aralığında olur ve biter ama terör gruplarının barış zamanlarında seslerini duyurmak, kendi propagandalarını yapmak amacıyla planlı olarak şiddet içerikli eylemler gerçekleştirilmesi özelliğiyle savaştan ayrı olarak değerlendirilir. Terörist eylem, orta ve uzun vadeli stratejik bir amaç ve politikanın taktiksel bir parçası olabilir. Örneğin, taktiksel amaç; doğrudan kendisine saldırılan hedefin yok edilmesi olurken, stratejik amaç; örgütün ideolojik yaklaşımlarının ve temsil ettiğini iddia ettiği kitle ya da grupların problemlerinin medya aracılığı ile yayılması ve duyurulması olabilir (Uyar, 2008: 12).

Terör örgütlerinde iki grup bulunmaktadır; Bunlardan birincisi örgütün yönetim kadrolarında yer alan ideoloji olarak kendine has teorisyenler, ikinci gruba ait olanlar ise teorisyenlerden aldığı ideolojik eğitimi pratiğe yansıtarak yani şiddet eylemlerinde bulunarak seslerini duyuran militan grubu olarak göze çarpmaktadır. En vazgeçilemez olan, temel insan haklarından en önemlisi olan yaşama hakkını hiçe sayarak insanları acımasızca katleden işte bu gruptaki örgüt mensuplarıdır. Şiddetin iki amacı vardır: Birincisi kendi propagandasını yaparak medya aracılığıyla sesini duyurmak, ikincisi kendini yok edilemez gösterip devlet otoritesine karşı güçlü olduğunu göstermek. Meşru yollardan elde edemediklerini şiddete başvurarak sonuç elde etmeye çalışarak uzun vadede var olacağını işaretlerini verirler.

Türkiye de 1982 de Siirt –Eruh baskınıyla ilk şiddet eylemini başlatıp, sesini duyuran pkk terör örgütü, planlı bir şekilde çeşitli dönemlerde ses getirecek eylemlerde bulunmaktadır. Söz konusu şiddet eylemleri bugün de devam etmektedir. PKK nin yaptığı birçok eyleme bakıldığında ses getiren, gündem işgal eden ve sürekli kendinden söz ettiren eylemler göze çarpmaktadır; 1993 te Elazığ-Bingöl karayolunda katledilen otuzüç askerin ülke gündeminde oluşturduğu korku, toplum psikolojisinde yaratılan olumsuz etkiler uzun süre devam etti. PKK nin çok güçlü, yenilmez bir örgüt olduğu düşüncesi bu şiddet eylemiyle propaganda aracı haline geldi. Bununla beraber terörist başının yakalandığı 1999 yılından İki bin dört yılına kadar uzun bir sessizlik dönemine girildikten sonra sessizliğini daha çok asker kaçırma eylemleriyle bozdu. İlk asker kaçırma eylemi; şiddet eylemiyle beraber devam eden 92 yılında Van- Tatvan karayolunda biri astsubay olmak üzere iki er ve bir imam bir grup pkk li tarafından kaçırıldı, daha sonra 20 Ağustos 1993 te Batman da bir yolcu otobüsü pkk li bir grup tarafından durdurularak 13 asker kaçırıldı. 20 Ekim 2007 de bir grup pkk li dağlıca taburuna düzenledikleri baskında sekiz askeri kaçırdı. Kaçırılan askerler 4 Kasımda BDP yöneticilerine örgüt bayrağı altında yapılan bir sözde törenle teslim edildi. Kaçırılan askerleri de bir propaganda malzemesi yaparak topluma korku yaymaktan geri durmayarak şu mesaj verilmek istenmiştir; “Yaşadığın yerde kim olursan ol, devletin askeri de olsan ancak biz izin verdiğimiz sürece yaşayabilirsin kendi vatanında bile devlet seni koruyamıyor, sen mi devleti koruyacaksın” gibi kara propaganda yapılarak vatandaşın devlete olan güvenini sarsmaya yönelik eylemlerde bulunmaktadır.

2.1.3. Örgüt

Türk Dil Kurumunun hazırladığı sözlükte örgüt kelimesi, “ Ortak bir amaç veya eylemi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların ya da kişilerin oluşturduğu birlik, teşekkül, teşkilat “ olarak tanımlanmaktadır (TDK, 1998: 1736). Genellikle bir amacı gerçekleştirmek, bir işi veya faaliyeti yürütebilmek için birbiriyle ilişkili olarak bir araya gelen grup, örgüt ve yapılanmalar yasal oluşumları meydana getirmektedir. Yasadışı yapılanmalarda farklı olarak bir ideolojinin ve şiddetin bulunması gereklidir. Terör örgütleri de aynı amaç etrafında toplanan ve aynı hedefe yönelmiş kişilerin organize bir şekilde eylem ve şiddet hareketlerini gerçekleştirmeleri sonucu ortaya çıkmakta ve eylemin planlanmasından gerçekleştirilmesine kadar geçen sürede örgütlenmenin her aşamasında birçok kişi görev almaktadır (Uyar, 2008: 13). Terör

gruplarının yapılanmalarında örgütü oluşturan çekirdek kadro vardır. Çekirdek kadro örgütün genel politikalarını, vizyonunu, ilkelerini belirleyen teorisyenler olup kendi propagandalarını şiddet başta olmak üzere, çeşitli şekillerde yapan militanlarını eyleme hazırlayan, ideolojik unsuru cazip getirerek örgüte insan kaynağı sağlayan bir yapıdır.

Örgütü oluşturan çekirdek kadro tarafından bir lider seçilir. Liderin mutlak hakimiyeti söz konusu olup lider otoriterliğinin dışında başka bir güç ya da görüşe hayat hakkı tanınmaz. Verilen kararlar tartışılmadan uygulanır. Bu tür örgüt yapılanmalarında lider verdiği kararlardan sorumlu tutulamaz ve lider kimseye hesap vermek zorunda değildir. Lidere endeksli bu tür örgüt yapılanmalarında lider ortadan kalktığında görüş ayrılıkları ve liderlik savaşları başlar, örgütün bütünlüğü bozularak örgüt dağılma sürecine girer. Örgüt tarafından militanlara ideolojik eğitimler verilerek eylem için motivasyonları sağlanır. Militanlara ve yeni katılımcılara mücadelenin ideolojik esasları doğrultusunda belirli zaman aralıklarıyla eğitimler verilir. Örgüt yöneticileri veya lideri tarafından verilen bu tür eğitimler karşıt propaganda ve kampanyalara yönelik örgütsel yapının güçlülüğünü sağlamak amacıyla verilir. Militanların veya eylemcilerin mutlak bir inançla bağlılıklarını göstermek ya da kanıtlamak için belirlenen hedeflere intihar saldırıları da dahil ses getirecek her türlü şiddet eylemi düzenlenir. Yapılan şiddet eylemleri ile örgütün var olduğu, güçlü olduğu imajı oluşturulmak istenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MEDYA – TERÖR İLİŞKİSİ

İnsanların kolayca yönelebileceği iki alan söz konusudur Cinsellik ve Şiddet. Konu itibariyle görselleştirilen şiddetin medya ile ilişkisi ele alınacaktır. Çünkü günümüz dünyasında insanları şiddete yönlendiren, şiddete yediden yetmişe herkesi özendiren etkili bir güçten bahsetmek gerekir ki bu da medyadır. Medya özellikle görüntülü medyada herkesin hiçbir kısıtlama olmadan yer alan şiddet içerikli haber ya da şiddetin yaygın şekilde yer aldığı terör temalı dizi ve sinema filmleri sanki hayatın bir parçasıymış gibi topluma sunulması medya- terör ilişkisini ele alma gerekliliğini sağlamaktadır. İnsanlığın en büyük çelişkilerinden birisi olan şiddet; bir arada yaşamının gerektirdiği toplumsal arz talep dengesizliğinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Birlikte yaşama arzusunun önündeki engellerden birisi, hatta en önemlisi de denebilir. Çünkü en bilinen ifade ile yukarıda da bahsedildiği gibi adaletsizliğin yol açtığı, kargaşa ortamının doğurduğu terör; terörü ortaya çıkaran çeşitli nedenlerin başında kaynakların adilce paylaşılabilmesi gelmektedir. Bunun yanında demokrasinin yeterli olmadığı yerlerde ortaya çıkan etnik ayrımcılık, kimlik sorunu, ötekileştirme, toprak sorunu v.s. çoğaltılabilir. Ne yazık ki insanlığın gelinen bu noktada eksikliklere çare bulamaması tüm insanlığı terör olgusuyla baş başa bırakmaktadır. Kimi toplumlarda hissedilir derecede ülke ve dünya gündemini işgal edecek nitelikte, kimi ülkelerde kendi bünyesinde iç dinamiklerle çözülüp ortadan kalkmaktadır. Ama küreselleşen dünyada terör insanlığın ortak sorunudur. Dünya gelişen iletişim teknolojileri sayesinde bir mahalleye dönmüştür. Medya sayesinde dünyada neresi olursa olsun yaşanan bir terör olayı evlerimizin içine kadar girmektedir. En son Norveç te yaşanan bombalama olayı bunu açıkça göstermektedir. Olay sadece o ülke ile sınırlı kalmadı tüm dünyaya aynı anda yayıldı. İnsanlığın mücadele etmesi gereken ortak sorunun , kazananı belli olmayan bir savaşın, kaosun ve korkunun adıdır terör. Ve yine kaybedenin insanlık olduğunu hep beraber gördüğümüz ama aşamadığımız engellerden birisidir terör. Bu açıdan medyaya baktığımızda terör olgusundan nemalandığını, terörün oksijeni olduğunu, teröre hayat kaynağı sağlayarak beslediğini kabul etmek gerekir. Habere malzeme olacak konu ve görüntü ihtiyacını gidermiş olmaktadır. Hem kendi adına hem de toplumun haber alma özgürlüğünü karşılamak adına. Terör olayı

habere konu olurken ölçü ne olmalı, medyanın sorumluluğu nerede başlar, nerede biter, haberin veriliş şekli ve süresi, kullanılan görüntüler doktorun hastasına koyduğu teşhis ve uygulayacağı ilaç tedavi dozlarına benzetilebilir. Toplumun hassas olduğu noktalar, terör haberleri verilirken göz önünde bulundurulması gereken dengeler ne olmalıdır. Burada amaç ne olmalıdır; haber verip bilgi vermek mi yoksa toplumsal gerilimi artırmak mı sorusu ön plana çıkmaktadır. Medyanın terör olaylarını işleyiş biçiminin terörizm olgusunun gerçekleşmesinde ne oranda etkili olduğunu incelemek ve bu konuda ileri sürülen görüşleri gözden geçirmek bu konuda getirilecek çözüm önerileri oluşturmak açısından faydalı olacaktır. Eski bir Çin atasözü bir kişiyi öldür, bin kişiyi korkut der; aslında bu durum terörizm için de geçerli bir durumdur. Terörizm kurbanları aracılığıyla kitleler üzerinde korku, yılgınlık yaratmayı amaçladığı için teröristler medyanın bu eylemleri haber yaparak, siyasi, ideolojik amaçlarını kitlelere duyurmasını hedeflemektedir. Terörist faaliyetler medyada ne kadar yoğun bir şekilde ele alınır, işlenirse bu faaliyetlerden daha çok insanın haberdar olup etkilenme olasılığı artacağı için özellikle teröristler tarafından medya kullanılan bir araç olarak görülür.

Medyanın terör olaylarını niçin, ne şekilde ve ne sıklıkla haber yaptığını analiz etmek bu olayların medyaya nasıl yansıdığını anlamamız açısından gereklidir. Terör olaylarının medyada ne sebeple, ne şekilde ve ne sıklıkla yapıldığını bilmek onun terörizme olan etkisini anlamamıza yardım eder. Bu açıdan değerlendirdiğimizde terörizm ve medya ilişkisinde asıl sorunun haberlerin veriliş biçiminden mi yoksa bu haberlerin veriliş sıklığından mı kaynaklandığını görmek terör olaylarının medyaya nasıl yansımaları gerektiğini görmemizi de beraberinde getirecektir.

Terör beklenmedik, şok edici ve şiddet içeren doğası itibari ile haber değeri taşıyan bir olgudur. Bu açıdan medyanın terör eylemlerini vakit kaybetmeden haber yapmaya hevesli oldukları görülür. Meydana gelen bir olayın haber değeri taşıması için o haberin güncel, beklenmedik, halkın ilgisini çeken bir nitelikte olması gerekir. Haber sınıflandırılmasında karşımıza çıkan bir diğer haber türü de “3c” olarak nitelendirilen(coup, crisis, catastrophe). darbe, kriz felakettir (Ersümer, 2000: 72). Bir olayın haber niteliği taşıması için şu genel özelliklere sahip olması gerekir; (Usluata, 1995: 135).

- Yenilgi, başarısızlık, karmaşa, gelirim, olumsuzluk. Bu açıdan “kötü haber iyi haberdir.”

- Ülkeye, kültürel, coğrafyaya yakınlık, yerellik
- Yenilik, güncellik
- Başarı – toplum üzerindeki etki
- Olağan dışılık, sıra dışılık, duygusal yönden ilgi çekicilik

Bu kriterlere bakıldığında, terör eylemlerinin medyada yer almasının tek bir sebebi yoktur. Medya terör olaylarını olumsuz negatif bir etkiye sahip olduğu için, yeni güncel bir özellik taşıdığı için ve olağan dışı duygusal yönden ilgi çekici bir eylem olduğu için haber yapmak ister.

“Teröristler olumsuz olaylar üretirler. Kötü haberler daha yüksek haber değerine sahiptir. Medyanın haber değer sistemi farklı ve yeni olan ikna edici, umulmadık, bozucu ve yıkıcı, dramatik, şaşırtıcı ve insanla ilgili olarak tarif edilen her şeye prim koymaktadır. Eğer şiddet ve terörist olaylar bu kriterlerdeki belirli bir düzeye ulaşırsa haber edilme şansına sahiptirler.” (Schmidt, 2004: 20).

Terör eylemlerinin medyada haber yapılmasının en önemli nedenlerinden biri de şiddetin ilgi görmesi dolayısıyla izlenme oranının, satışların artmasını sağlamasıdır. Suçun medyada izlenme oranı, bu haberleri sunuş biçiminde ve sansasyonel bir etki yaratmasından kaynaklanır. Toplumda bireyler her zaman kendi can güvenliği açısından özellikle yerel nitelikteki şiddet haberlerine ilgi gösterirler. Adi suçların yanı sıra medyanın terör eylemlerine yer vermesi gazetelerin tirajını arttırıcı bir etki yapmaktadır. Schimit ve de Graaf İtalya’daki ‘Ira Stempa’ gazetesinin tirajı Aldo Moro’nun teröristlerce rehin alınmasından sonraki bir hafta içerisinde %35 oranında arttığını kaydeder. Benzer biçimde ‘Il Corriere’ gazeteci Aldo Moro’nun kaçırıldığının açıklandığı ilk gün %38,8 daha fazla satmış ikinci günü ise bu artış %40 düzeyine çıkmıştır. Kaçırılma olayının üçüncü gününde ise artış %19,6 düzeyinde kalmıştır. Aldo Moro’nun öldürüldüğü gün ise; gazete tirajının normal tiraja göre %56,5 arttığı, ertesi gün ise bu artışın %24,7’de kaldığı gözlemlenmiştir (Aytaç ve Bal, 1996: 1193). Görüldüğü gibi terör olayı güncel ve şiddet dozajı yüksekse normal zamana göre gazete tirajlarının arttığı takip eden günlerde bu artışın bir miktar yavaşladığı görülür.

Televizyonların ve gazetelerin şiddet ve terör haberlerine bu kadar sık yer vermesinin önemli bir nedeni ticari kaygı olsa da konuyu tek boyutlu bir biçimde görmemek gerekir. Herhangi bir ticari geliri olmayan İnternet siteleri ya da kamu hizmeti veren devlet televizyonlarında da terör eylemleri çok geniş bir şekilde yer alır. Terör eylemlerinin sadece ticari kaygılarla hareket edilerek yer verilmediğini gösteren

önemli bir örnek de Dünya Ticaret Merkezine yapılan saldırılardan sonra bütün Amerikan televizyonlarının saldırıyı takip eden saatler boyunca yayınlarını kesmeden gelişmeleri nakletmesi ve bu saldırıyı takip eden günlerde milyonlarca dolar gelir kaybını göze alıp, reklamları yayın akışı içerisinde kaldırmalarıdır (Gökdağ, 2001: 10).

Terör olaylarının medyada ticari kaygıları dışında yer almasının diğer bir nedeni, sıradan vatandaşların kendi can güvenliği ile ilgili kaygılar duyması şekliyle bu haberlere ilgi duymasıdır. Aytaç, medyanın sadece ticari kaygılarla terör haberlerine yer verdiğini iddia etmenin konuyu basitleştireceğini, vatandaşında kendi can güvenliği nedeniyle bu tür yayınlar konusunda bir talep geldiğini kaydeder (Aytaç, 2002: 211). Bu tür haberlere duyulan talep, terör olaylarının gerçekleştiği yerlerle bağlantılıdır. Meydana gelen terör eylemi ulusal sınırlar içerisinde gerçekleşmişse sivil vatandaşlara yönelik ise ve özellikle, nüfusun kalabalık olduğu bölgelerde vuku bulmuşsa bu haberlerin yayınlanmasına yönelik bir talep patlaması gerçekleşebilir. Kısaca ifade etmek gerekirse, terör olayları medyada hem ticari çıkarlar doğrultusunda hem de medya tarafından kamuoyunun bu olaylar hakkında bilgilenme talebi doğrultusunda yayınlanır. Bu olayların medyada yer bulması, terör olayının şok edici beklenmedik trajik yapısından kaynaklanan bir durumdur. Medya, ele aldığı bir terör haberini genellikle duyguları ön plana çıkararak sansasyonel bir biçimde sunmaya eğilimlidir. Medyanın terör eylemlerini bu şekilde haber yapmasındaki amaç izlenirliği artırmaktır.

Terör olaylarının medyada ne şekilde ve ne sıklıkla haber yapıldığını şu şekilde özetlenebilir.

- Medya, terör eylemlerini sunarken genellikle tarafsız bir biçimde ve olayın olumsuz özelliklerini ön plana çıkararak haber yapmaya çalışır. Bu durum haber anlayışından kaynaklanır. Medya için kötü haber, haber değeri yüksek olan haberdır.
- Medya, terör haberini sunarken içerikten ziyade görselliği ön plana çıkarır. Medya haberi oluştururken meydana gelen terör olayının görüntüleri çok sık tekrarlanır.
- Medyada devlet terörü ile ilgili haberler silahlı örgütlerin yaptığı haberlere göre daha az yer alır. Bu durumun sebeplerinden biri medya ve iktidar sahiplerinin ortak ideolojik ve ekonomik zemini paylaşmasıdır. Devlet terörünün medyada daha az yer almasının bir diğer nedeni, iktidarların olumsuz yayınlara karşı bizzat güç kullanarak sansür politikası izlemeleridir.

- Terör örgütlerinin devlete karşı gerçekleştirdiği sansasyonel terör eylemleri, devlet terörüne göre medyada sık ve yoğun bir şekilde yer alır.
- Terör eylemlerinin pek çok medya organında belirtilen özellikler doğrultusunda yer almasından dolayı, terör örgütleri medyayı propaganda aracı olarak görür ve onu kullanırlar.

Yukarıda da belirtildiği gibi genellikle duyguları ön plana çıkarıp sansasyonel bir biçimde sunmaya eğilimlidir. Bu açıdan haberin dili de ön plana çıkmaktadır. Genellikle haberleştirilen terör olaylarının anlatım dili duygusaldır. Medya mensupları önlerine gelen sayısız haberleri belirli kriterleri göz önüne alıp seçtikten sonra geriye kalanları anlatım biçimlerine göre gruplandırır. Picard ; herhangi bir haber yapılırken gazetecilerin 4 farklı anlatım biçiminden birini seçerek, haberi bu anlatım tarzına uygun olarak oluşturduğunu belirtir. Bu sınıflandırmaya göre gazeteci bir haberi bilgi verici, duygusal, geleceğe yönelik ve öğretici yöntemlerinin birini seçerek sunar (Picard, 1993: 102).

Bilgi verici yaklaşım: Haberi sunan kaynak ne, nerede, ne zaman, nasıl, kim tarafından sorularını tarafsız bir biçimde yanıtlayarak haberi oluşturmaya gayret eder. Bilgi verici bir haberde duygusal bir anlatımdan ziyade belgesel objektif bir anlatım tarzı bulunur.

Duygusal yaklaşım: Bu tür bir haber sunumunda haberin içeriği öfke, kızgınlık, garipseme gibi belirli duygularla birlikte aktarılır. Bu tür haberler objektif olmaktan ziyade, yoruma açık haberlerdir. Türk televizyonlarında son yıllarda bu tür anlatımlara sıklıkla rastlanmaktadır. Yine Türk televizyonlarında son yıllarda duygusal anlatım şekline bir diğer örnek haberlerin müzik eşliğinde anlatılmasıdır. Haberin, içeriğine göre geri planda hareketli, neşeli bir müzik ya da duruma göre gerilim müziği eşliğinde sunulmasındaki amaç izlenebilirliği artırmaktır.

Hikâyeci yaklaşım: Bu tür habercilik anlayışında genellikle olayla ilgili kahramanlar üzerinden haber yapılır. Olayın faili ya da mağduru ile ilgili çarpıcı bilgiler toplanıp, hikâye şeklinde sunularak verilir. Haberin belirli bir öyküsü olacak şekilde kitlelere aktarılmasının sebebi haberi özünün kahramanlarıyla ilişkilendirerek daha çekici bir hale getirilmesidir.

Öğretici yaklaşım: Bu tür habercilik anlayışında haberin içeriğini sadece olay ve detayları oluşturmaz. Olayın siyasal ve sosyal nedenleri tarihi gelişimi özetlenerek

meydana gelen olay hakkında izleyicinin bilgi sahibi olması amaçlanır. Bu habercilik anlayışının terör olaylarına ne şekilde yansiyabileceğini ve bu sunum tarzlarında hangisinin terörün amacına hizmet ettiğini anlamamız açısından, Picard'ın örnek bir terör olayını farklı habercilik anlayışlarının nasıl işleneceğini gösteren tablosunu incelemek faydalı olacaktır.

Tablo 1. Farklı Haber Anlatımlarının Örnek Bir Terör Haberini Sunum Tarzı

Bilgi verici anlatım: Paris şehir merkezinde bir kafede patlayan bomba sonucu 4 kişi öldü, 33 kişi yaralandı.
Sansasyonel anlatım: Salı günü kalabalık bir kafede terörist bir saldırı sonucu patlayan bombada ölümcül yara alan 4 kişi öldü geri kalan 33 kişi kana bulandı ve yaralandı.
Hikâyeci anlatım: Balayındaki çift salı günü Paris'te bir kafe'de patlayan bomba sonucu öldü.33 kişinin de yaralandığı patlama sonucu ölen 4 kişi arasında bulunan gelin ve damadın evliliklerinin üzerinden henüz 24 saat geçmemiştir.
Öğretici anlatım: Salı günü Paris'te bir kafede patlayan bomba, Fransa'nın dış politikasına tepki duyan kökten dinci Müslümanların yeni bir şiddet dalgasının işareti olduğu düşünülüyor.

Kaynak: (Picard, 1993: 103).

Tabloda görüldüğü gibi, sansasyonel bir anlatımla sunulan terör haberi halkta daha büyük bir panik ve korkuya yol açacaktır. Hikayeci anlatımla beraber sansasyonel anlatım kimi durumlarda birlikte yer alıp, terör olayı izleyicilerin/okuyucuların gözünde daha çok dramatize edilebilir. Gazetelerin ve televizyonların terör haberlerini sansasyonel bir anlatım tarzı ile sunması tesadüfi değil tirajı/izlenebilirliği artırmaya yönelik yapılan bilinçli bir tercihtir (Aytaç, 2002: 214).

Terör eylemlerinin medyaya yansımaları ile ilgili diğer bir önemli hususta, hangi tür terör eylemlerinin medyada haber olarak yer verildiğidir. Medyadaki terör eylemlerini incelediğinde, genellikle devlet terörüne silahlı örgütlerin yaptığı eylemlere nazaran daha az yer verilir. Medyanın devlet terörüne daha az yer vermesinin nedeni güç ilişkilerinden kaynaklanan ideolojik, ekonomik yakınlıklardır.

“Medyada devlet terörüyle ilgili haberler daha az yer bulur. Bu durum ulusal medya için daha çok geçerli bir husustur. Güç mücadelesinin medyanın kendi içerisinde de var olması, hükümet ve iktidar gruplarının değişik dönemlerde ve değişik biçimlerde

medya patronlarıyla dirsek temasına geçmiş ve maddi – manevi yardımların alınmış olması, kamuoyunda anti-terörist bir algılama biçiminin var oluşu gibi nedenler bunu medyasal anlamda meşru kılar.” (Yamaç, 2003: 106).

Medyanın devlet terörüne daha az sıklıkla yer vermesinin nedeni, sadece iktidarla birlikte paylaştığı ortak sınıfsal çıkarlar değildir. Gazeteci Ahmet Ancer, Cezayir hükümeti ve ona karşı olan direnişçiler arasındaki mücadeleyi gazetesine aktarmaya çalışırken hükümetin yasakçı yayın politikası karşısında haber oluşturmanın güçlüğüne değinirken, direnişçiler tarafından birçok kez ölümlerle tehdit edildiğini ifade eder (Peterson, 1999: 142).

Yine devlet terörünün olduğu Latin Amerika ülkelerinde, karışıklığın olduğu 10 yıllık bir zaman dilimi boyunca 173 Latin gazeteci, fotoğrafçı ve editörün faili meçhul cinayetler sonucu öldürüldüğü ve bu cinayetlerin hükümetler tarafından açıklığa kavuşturulmadığı gözlemlenmiştir (Lewis, 1999: 143). Kaçırılan gazeteciler, faili meçhul cinayetler, sadece görevini yapmaya çalışan gazetecilerin gözaltına alınması, haberlerin sansürlenmesi bütün bu olaylar devlet terörünün olduğu yerlerde tarafsız yayın yapmanın önünü kesmek için hükümetin gerçekleştirdiği ya da gerçekleştirmesine göz yumduğu eylemlerdir.

Medya terör ilişkisi bağlamından ele alınması gereken bir hususta terör olaylarının hangi yoğunlukta yer aldığı sorudur. Ülkemizde RTÜK tarafından yapılan bir araştırmada terör olaylarının ana haber bültenlerinde yer alma oranı şu şekildedir.

Tablo 2. Ülkemizde RTÜK Tarafından Tapılan Bir Araştırma da Terör Olaylarının Ana Haber Bültenlerinde Yer Alma Oranı

Haberin Konusu	Haber Sayısı	Yüzde Oranı
Terör	22	10.00
Siyasi	56	25.45
Ekonomi	5	2.27
Magazin	93	42.27
Spor	1	0.45
Dini	2	0.91
Adli	22	10.00
Trafik	19	8.64
Toplam	220	100

Kaynak: www.rtük.org.

Görüldüğü gibi sansasyonel bir olayın olmadığı yılbaşı gecesinde bile, terör olayları haber bültenlerinde %10 gibi bir paya sahip olabilmektedir. Dünya çapında yankı uyandıran bir terör olayının gerçekleşmesi durumunda ise bu pay çok daha fazla olacaktır. Hatta haber gündeminin ilk sırasında yer alacaktır. Schmid, terörist eylemlerin medyada ne sıklıkla ele alındığını, Tahran'daki Amerikan Büyükelçiliğinin teröristler tarafından ele geçirilmesi ile Vietnam savaşının haber yapılma sürelerini karşılaştırarak vermeye çalışır. Buna göre; Tahran'daki Amerikan Büyükelçiliğindeki 50 rehine için Amerikan CBS televizyonu kanalı bir yıl içerisinde toplam 1,026 dakikalık yayın yapmasına karşılık, 150.000 kişilik Amerikan ordusunun katıldığı Vietnam savaşı için aynı kanalın yaptığı haber süresi 1.092 dakikadır (Aytaç ve Bal, 1996: 1192). Görüldüğü gibi medya zaman zaman terör eylemlerine gereğinden fazla önem vererek, bu eylemler hakkında çok sık yayın yaparak terör örgütlerinin olduğundan daha güçlü bir imaj yaratmasında pay sahibi olabilirler. Medyanın terör olaylarının hangi yoğunlukta ele aldığını incelerken, üzerinde durulması gereken bir başka husus da medyanın terör haberleri içerisinde çok sık görüntü tekrarı yapmasıdır. Haberin içeriği sunulurken meydana gelen terör olayının defalarca görüntülenmesinin izleyiciler açısından panik ve korku iklimini körükleyici bir etkisi vardır.

Dünya Ticaret Merkezine yapılan saldırının ardından, günlerce ikinci uçağın kuleye çarpma anı değişik farklı açılardan amatör kameralardan alınan görüntüler eşliğinde haber yapılmış, hatta bazı televizyon kanallarında farklı bir açıdan çekilen görüntünün sadece kendisi haber olmuştur. Medyanın görüntüleri sık sık tekrarlamasının nedenini izleyicinin habere olan ilgisini muhafaza etmektir.

“Teknik bir alet olan televizyonun, izleyicinin görüş alanının ancak %15’ini kaplaması ve diğer dikkat dağıtıcı etkenlerle TV yayınları izlenebilmek ve izleyici ekran karşısında tutabilmek için daha hızlı, tempolu ve çarpıcı görüntülerle yapılmaktadır.” (Ersümer, 2000: 69). Elbette, bu yayıncılık stratejisine habercilik anlayışını da dahil etmek mümkündür. Günümüzde görüntüsü olmayan bir haberin çok ilginç de olsa yayınlanma olasılığı düşüktür.

3.1. Terör ve Medya’ nın İşlevi

Bütün terör örgütlerinin eylemler yoluyla ulaşmak istedikleri dört temel hedef vardır ; birincisi terör örgütleri eylemlerle her şeyden evvel bir sosyal kontrol sağlamak isterler. Örgüt yaptığı eylemlerle hem toplumu yani kendisini destekleyenleri, potansiyel destekçilerini ve karşı olanları yönlendirmek ve kontrol etmek ister, hem de örgüt içerisinde sosyal kontrol sağlamayı hedefler. İkincisi olarak bu tür organizasyonlar mevcut ya da potansiyel sponsorlarına bu eylemleriyle mesaj göndermek isterler:” Ben buradayım sizin için de bir şey yapabilirim geçmişte yaptım şimdi de yapabilirim” diye mesajlar gönderir. Üçüncü olarak kendisine istediklerini verecek olan siyasi iktidar üstünde bir baskı kurmak için bu eylemlerini yapar. Ve son olarak da bu yaptıkları eylemler kendi amaçlarına hizmet eder yani politik hedeflerini gerçekleştirmeye yarar. Bu nedenlerle dikkat çekmek ve seslerini duyurmak son derece önemli olup gücünü ortaya koymak bakımından saldırdığı düzenin egemenlik anlayışını ve yönetim birimlerini sarsarak kendi alanına çekmek ister. Saldırmakta olduğu egemenlik ilişkisine karşı “ben de varım, beni muhatap almalısın ya da almak zorundasın” demek suretiyle düşüncelerini açıklamak ve ayrıca gücünü göstermek ister.

Bu açıdan bakıldığında her terörist eylem, kamuoyu önünde bir propaganda hareketidir. Bu propaganda eylemi üç amaçlıdır: Birincisi, saldırdığı egemenlik ilişkisini küçültmek, yermek; İkincisi, bu egemenlik ilişkisinin içinde yer alanları korkutmak, Üçüncüsü ise; kendi taraftarlarına moral vermektir (Kongar, Medya ve Terör, www.kongar.org , 14.05.2010).

Terör, toplumu kendi istediği alana çekmek ister, toplumda güvensizliği ve kaos yaratmayı amaç edinerek kontrolünü sağlamaya çalışır. Terör eylemlerinin en önemli amacı da toplumu etkilemektir. Terör grupları kitleleri kendi politikalarının bir aracı olarak kullanmak, siyaseti yönlendirmek için terörü kullanır. Tüm bunları gerçekleştirmek için eylemin en geniş kesimlere ulaşması, şiddetin ve vahşetin kitlelere iletilmesi gerekir. Her kanlı görüntü, her parçalanmış beden, her ölenin arkasında kitlelerle paylaşılan trajik hikâyeler teröristin eylemiyle arzu ettiği, amaçladığı sonuçlardır. Kitle iletişiminin geliştiği günümüzde terörün ya da terör eylemini gerçekleştirecek olanın asıl hedefi eylemin kendisi değil, o eylemin televizyon ekranlarında ve gazetelerde birer mesaja dönüşmüş görüntüleriyle yer almasıdır. Terör grupları bomba patlatırken asıl bombanın patladığı yerin gazete baskıları ve televizyon görüntüleri olduğunu bilir. Medya organlarının haberi daha canlı bir şekilde okura, izleyiciye iletmek için diğerleriyle o trajik rekabet etme çabası da teröristin işine yarayan başka bir noktadır. Bir Çin atasözü; Bir kişiyi öldür, on bin kişiyi korkut demektedir. Günümüzde ise; medyayı kullanarak bir kişiyi öldürüp ya da birçok kişinin ölümüne neden olacak bir eylem gerçekleştirip, milyonlarca kişiyi korkutmayı hedeflemektedir.

Bu nedenle terör örgütleri kitle iletişim araçlarını kullanarak propagandalarını yaparlar. Medya bilerek ya da bilmeyerek bu propagandanın aracı olmaktadır. Georges Sorel de, '20. yüzyılın tek bir silahı vardır, o da korkudur.' Sözleriyle kitleleri yönetmenin en uygun çaresinin korkuyu yaygınlaştırmak olduğunu söylemektedir. Korkuyu egemen kılmak, bu yolla amaçlarına ulaşmak isteyen terör örgütleri, yaptıkları eylemin daha ses getirici, eylem türü olarak da en medyatik olanı belirleme eğilimi göstermektedir (Dinçyürek, 08.05.2010).

Medya terör örgütlerinin ses getirecek eylemlerini, mesajlarının ve amacını kamuoyuna duyurarak terörün amacına hizmet etmektedir. Terör örgütleri eylemleri gerçekleştirecek yeri ve zamanı bilinçli olarak seçerler. Medyanın kolayca ve kısa zaman ulaşabileceği olayı duyurabileceği noktalar terör örgütleri tarafından önceden planlanmaktadır. Medya haber vermek ve kamuoyunu aydınlatmak gibi sorumluluklarını yerine getirirken bu sorunu yaşamaktadır.

3.2. Terörün Medyadan Beklentileri

Terör örgütleri kendi amaçlarına ulaşmak için kendince inandıkları, hak olarak gördükleri her türlü eylemde bulunurlar. Bu eylemleri' de medyadan duyurulmasını istemektedirler. Örgütler medya sayesinde tanınarak ve etkili olmayı amaç edinerek istedikleri korku ve şiddet atmosferini bu şekilde sağlayabileceklerdir. Medya (görsel/ işitsel) terör örgütleri için bu anlamda vazgeçilmezdir. Terörün yapmış olduğu eylemler medyada toplum beklentisi doğrultusunda, geniş yer bulurken, isimleri zikredilen terör örgütleri de o kadar tanınmaktadır. Tanınmak beraberinde etkilemeyi, etkileme ise korkuyu getirmekte ve bu durumda hem izlenme oranı artan medya hem de istediğini alan terör örgütleri kazançlı çıkmaktadır (Okur, www.bilgesam.com , 08.05.2010).

Terör tanımı gereği kurbanlarına uygulanan şiddeti izleyen kitleler üzerinde bir etki yaratmayı amaçladığı için, teröristlerin medyayı kullanması kaçınılmaz bir durumdur. Teröristler medyayı başarılarını abartan, mesajlarını daha geniş kitlelere ileten ve eylemlerinin yaratacağı psikolojik etkiyi artıran birer araç olarak görürler (Schmidt, 2004: 11).

Medyanın bu özelliğini ön plana çıkaran kimi uzmanlar onu 'teröristlerin en yakın arkadaşı olarak nitelendirir ve terör olaylarının gerçekleşmesinde medyanın aktif sorumluluğunun bulunduğunu belirtirler. Teröristlerin medyayı kullanmasındaki amaç sadece korku ortamını daha geniş kitlelere yaymak değildir. Teröristler medya aracılığı ile siyasi amaçlarının öğrenilmesini ve bu sayede kamuoyunda bir tartışma ortamını da yaratmayı amaçlar. bu sayede, başlangıçta küçük ve etkisiz bir grup olan terör örgütü kamuoyunda kutuplaşmalar yaratarak kendisine destek sağlayacak ve giderek güçlenecektir.

Terör eylemlerinin medya aracılığı ile kitlelere duyurulmasının ve bu yolla kamuoyu desteğinin sağlanmasının gerekliliğini ortaya koyan ilk kişi Mao Tse-Tang'dır (Yamaç, 2003: 90). Mao, eylemlerin duyurulmasını ve bu sayede kamuoyu sağlanmasını psikolojik savaşın en önemli unsurlarından biri olarak görür. Ona göre, şiddet eyleminin yaratacağı etki bizzat şiddet eyleminin kendisinden daha önemlidir (<http://www.marxist.org/reference/archive/> 19.06.2011).

Terörün teorideki prensiplerini 5 maddede formüle eden şehir gerillası Carlos Marighella, adeta terörizmin hedeflerine ulaşmada medyanın ne kadar kilit konumda olduğunu vurgular (Schmidt, 2004: 14).

- Terörist eylemler seyirci ve dinleyicileri genelde kamuoyunu hedef almalıdır.
- Kurbanlar ve mağdurlar sembolik anlamlarından dolayı seçilmelidirler.
- Medya terörist şiddetlerine yer verme konusunda istekli olmaktadır.
- Medya, propaganda etkisi sağlanması amacıyla manipüle edilebilmekte, yönlendirilebilmekte ve aktif hale getirilebilmektedir.

Hükümetler; sansürleme ve teröristlere medyayı kullanma konusunda müsaade etme gibi seçenekler arasında dezavantajlı bir konumdadır. Terör örgütlerinin medya aracılığı ile gerçekleştirmek istediği bir diğer önemli amaç da meşruiyet kazanmaktır. Eylemleri aracılığı ile siyasi düşüncelerini kamuoyuna anlatma fırsatı bulan teröristler, bu yolla eylemleri olmasa da gerçekleştirmek istedikleri amaçlarını haklı göstermeye çalışırlar. Eylemden önce varlığı dahi bilinmeyen teröristler, gerçekleştirdiği eylemlerden sonra medya aracılığı ile kamuoyunda sadece tanınmakla kalmayacak aynı zamanda siyasi düşüncelerinin tartışıldığı bir platforma kavuşacaklardır. Bu durumun en çarpıcı örneklerinden biri, 1972 yılında Filistin Kurtuluş örgütünün Münih Olimpiyatlarında İsraili atletlere yönelik gerçekleştirdiği terörist eylemlerdir. Bu olayla ilgili olarak bir FKÖ üyesi medyayı nasıl araç olarak gördüklerini şöyle ifade eder:

“Biz biliyorduk ki spor modern batı dünyası için, bir din kadar önemliydi. Yine biz biliyorduk ki, yanında bir televizyon kanalında FKÖ ile ilgili haberler varken, diğer kanalda da spor ile ilgili haberler varsa, Amerikalılar ve İngilizler kesinlikle spor haberlerinin olduğu televizyon kanalını seyredeceklerdir. Bu nedenle biz de onların olimpiyatlarını kendi amacımız için kullanmaya ve bu spor dini için en fazla kurbanın verilmesini sağlayacaktık. Bu eylem ilerde bütün dünyanın dikkatlerini bizim üzerimize çevrilmesine neden olacaktı. Biz onlara, yeni dinlerinin tanrıları ve televizyonlar için insanların kurban edilmesini teklif olarak götürecektik ve onlarda bizim bu davranışımıza olumlu yanıt vereceklerdi. Münih Olimpiyatlarından sonra artık hiç kimse Filistin davasını önemsememekten bahsedemeyecekti.” (Paine ve Holsen’den aktaran Aytac ve Bal, 1996: 1185).

Bu kadar nefret uyandıran bir terör eyleminin nasıl bir meşrulaştırıcı etkisi olduğunu anlamak güç geliyorsa, Alman RAF terör örgütlerinde bir militanın dediklerine göz atmakta fayda vardır. “Biz; medyaya, haber değeri olup ta ihtiyaç

duyduğu şeyleri veririz ve bizden bahsederler, bizim yaptığımız faaliyetlerin sebeplerini açıklayarak bilmeden bizi yasallaştırırlar.” (Schmidt, 2004: 14).

Teröristler için medyanın diğer bir olumlu yanı eylemlerin geniş kitlelere duyurulması sayesinde toplumda kendi davalarına destek olacak yeni sempatizanlar kazanmaktır. Teröristlere sempati besleyen kişiler, eylemin sansasyonel gücü sayesinde kendileri de illegal aktivitelerde bulunmak isteyebilirler. Bu sürecin bir sonraki adımı toplumun kutuplara bölünmesi ve tartışmanın siyasi platformlara kaydırılma çabasıdır. Aytaç’ında belirttiği gibi toplum bu aşamadan sonra teröristleri kanlı cinayetlerden, şiddet eylemlerinden ziyade ekonomik, siyasi problemler ile ilgili propaganda faaliyetleri yürüten bir siyasetçi olarak algılamaya başlayacaktır (Aytaç, 2002: 233).

“İletişim Aracı Olarak Şiddet” (Violence as Communication) isimli kitaplarında teröristlerin medyayı nasıl kullandığını ayrıntılı bir biçimde inceleyen Schmidt ve de Graaf, teröristlerin medyayı aktif ve pasif olarak kullandıklarını ifade ederler. Buna göre; teröristler kendi siyasal amaçlarını duyurmak, taraftar kazanmak, toplumda korku iklimi oluşturmak gibi amaçlarına ulaşmak için medyayı aktif olarak kullanırken rehinerin kimliği, toplumsal statülerini öğrenme, teröristler arasında iletişimi sağlama, gerçekleştirdiği eylemin toplumda nasıl bir etki sağladığını öğrenme açısından medyadan pasif bir biçimde yararlanabilirler. Tablo, teröristlerin medyayı aktif ve pasif bir biçimde kullanma yöntemlerini ayrıntılı bir biçimde vermektedir.

Tablo 3. Teröristlerin Medyayı Kullanması

Aktif Kullanım	Pasif Kullanma
1). Geniş bir izleyici kitlesine mesajlarını iletme (korku iklimi oluşturmak)	22). Medyayı teröristler arasında örgüt dışı iletişim ağı olarak kullanmak
2). Kamuoyunu kutuplara ayırma	
3). Terörist hareketlere yeni üyeler kazandırma	23). Medyadaki terör haberleri aracılığı ile terörizm ile ilgili alınan yeni zorlayıcı önlemleri öğrenmek
4). Kurbanlarına zarar verme tehdidi ile bildirimlerinin yayınlanmasını talep etme	24). Güvenlik güçlerinin, terörizme karşı aldıkları tedbirleri öğrenmek
5). Medyayı tehdit, talep, pazarlıklar için kanal olarak kullanma	25). Rehinelerin kimliği ve statüsü hakkında bilgi edinme
6). Düşmanın anlaşma talebini doğrulama	
7). Rehineleri serbest bırakarak olumlu reklamını yapma	26). Kuşatma durumunda medya aracılığı ile güvenlik kuvvetlerinin hilelerini öğrenme
8). Kurbanları aracılığı ile mesajlarını iletme	
9). Dezenformasyon yoluyla düşmanlarını yanlış yönlendirme	
10). Bilinmeyen yerlerde özel röportajlar yapmak suretiyle reklam yapmak	27). Medyanın gücünü abartması sayesinde düşmana korku salmak böylelikle güvenlik güçlerinin operasyon yapma ihtimalini azaltmak
11). Gazetecileri öldürme ve yaralama suretiyle medyanın gözünü korkutma	28). Teröristlerin gelecekteki hedeflerini belirlemesini sağlamak
12). Terörist hareketin reklamını yapmak ve davalarını temsil etmek	29). Halkın terör eylemi hakkındaki tepkilerini öğrenme
13). Kurbanlar hakkında halkın kaygı duymasını sağlayarak hükümetlerin ödün vermesi yolunda baskı oluşturma	
14). Kurbanlarının itiraflarını halka duyurma yoluyla onların gözden düşmelerini sağlama	
15). Önemsenmeyen davalarını manşetlere taşıyarak halkın dikkatini bu konu üzerinde çekme	
16). Gelecek eylemlerini bildirme	
17). Gazetecileri bir pazarlık durumunda arabulucu olarak kullanma	
18). Halkı hükümete karşı kızdırtma	
19). Mesajlarını yayınlamak için yayın istasyonlarını zorla ele geçirme	
20). Kendilerini kahraman olarak tanıtmak	
21). Robin Hood imajı kazanma	

Kaynak:(Schmid ve de Graff 1982).

Türkiye’ de 1960’ lı yıllarda faaliyet yürüten terör örgütlerinin kır terörden şehir terörüne kaymasının sebeplerinden biri, teröristlerin tanınmalarını sağlayacak gazetecilerin, Tv kameralarının ve bunları okuyacak ve izleyecek büyük bir kesimin/ kitlenin kırsal kesimde bulunmamasıdır. Yani bir anlamda medyayı aktif olarak kullanmak istemesidir. Bir Amerikalı terörist bu durumu çok açık olarak şu şekilde ifade etmektedir: ‘Eğer şehirde küçük bir bombayı bir binaya koyarsak, basında ana

haber olurdu. Şehir propaganda ve siyasal mücadele için ziyadesiyle önemlidir'(Dinçyürek, www.stratejikongörü.com , 08.05.2010). .

Günümüzde toplumu önemli ölçüde yönlendiren ve bilgilendiren medyanın etkisini iyi bilen terör örgütleri gerçekleştirecekleri eylemleri medya tarafından abartılarak, büyütülerek verilmesinden memnuniyet duyarlar ve sürekli gündemde olmak isterler. Terörün medyayı çekmek istediği alan da bu noktadır. Terör olayı ne kadar abartılarak verilirse topluma o denli korku yayılmış olur. Dönemin İngiltere Başbakanı, ‘ Medya terörün oksijenidir’ diyerek medyanın teröre yaşam alanı sağladığını vurgulamıştır. Terör olaylarının medya tarafından abartılarak verilmesine ek olarak zaman zaman siyasilerin ya da askeri yetkililerin yaptığı açıklamalarında medya da yer alması olayı daha vahim sonuçlara doğru sürüklemektedir. Küçük bir terörist saldırıyı büyütürken vermenin yanında saldırıyı tarihteki destansı bir mücadeleye benzeterek açıklamak terör örgütünü olduğundan daha güçlü göstermekten başka bir anlama gelmediği gibi ismi zikredilen örgütün de askeri yetkililer tarafından tarihi bir olaya mal edilerek anlatılması da örgütün saldırılardaki caydırıcılığını daha da artırmaktadır. Bu konudaki bir gazete haberi aşağıda örnek olarak verilmiştir. Haber şöyle:

Genelkurmay Başkanı Orgeneral İlker Başbuğ, ”1915’te Türk tarihinin şahit olduğu kahramanlık destanlarından bir tanesi de bir gün önce Gediktepe Sınır Karakolu’nda yazılmıştır” dedi.Orgeneral Başbuğ, Çanakkale’de düzenlenen İpek Yolu-2010 General/Amiral Semineri’nin açılışında yaptığı konuşmada, yeni stratejik konseptin geliştirilmesi ve müzakeresi aşamasında ve uzmanlar grubunun raporlarını sunmasının hemen arkasından icra edilen seminerin, ortaklık ilişkilerinin geleceği konusunda yeni stratejik konsept katkıda bulunmasını ümit ettiğini söyledi.Toplantıyı Çanakkale’de yapma nedenleriyle ilgili olarak Orgeneral Başbuğ, şunları kaydetti:

“Buranın sahip olduğu stratejik coğrafyası değil sadece. Aynı zamanda buranın milattan önce 5 bine giden tarihi ve buna bağlı olan arkeolojik eserleri, özellikle dünya savaş tarihinde ayrı bir yeri olan ve aynı zamanda Türk tarihinin dönüm noktası olan Çanakkale Savaşı ve Türk askerinin kahramanlığı bir destana dönüşmüştür. 1915’te Türk tarihinin şahit olduğu kahramanlık destanlarından bir tanesi de bir gün önce Gediktepe Sınır Karakolu’nda yazılmıştır. Çanakkale Savaşı’ndaki kahramanlık kadar büyük bir kahramanlığın Gediktepe sınır karakolunda önceki gün yazıldığına bu bölgeye yaptığım ziyarette bizzat şahit oldum.”Atatürk’ün Türk askerinin evrensel değerlerle

örülü kahramanlığı yanında, Çanakkale’de ölen tüm askerlere atfettiği, dünya barışına temel teşkil edebilecek anlamlı seslenişini katılımcılarla paylaşan Orgeneral Başbuğ, şöyle devam etti.”Atatürk’ün kendi sözleriyle size kendisinin o gün söylediklerini aktaracağım. ‘Bu memleketin toprakları üzerinde kanlarını döken kahramanlar, burada dost bir vatanın bağrında bulunuyorsunuz. Huzur ve barış içinde uyuyunuz. Sizler Mehmetçiklerle yan yana koyun koyunasınız. Bizler için Mehmetçiklerle yanlarında yatan Coni’ler arasında hiçbir fark yoktur. Uzak diyarlardan evlatlarını bu savaşa gönderen analar, gözyaşlarınızı dindiriniz evlatlarınız bizim bağrımızdadır artık. Huzur içindedir ve huzur içinde rahat rahat uyuyacaklardır. Onlar bu topraklarda canlarını verdikten sonra bizim evlatlarımız olmuşlardır.”Orgeneral Başbuğ, Çarşamba günü şehitliğe bir ziyaret gerçekleştirileceğini belirterek, ”Sanırım, pek çoğunuz da bu geziye katılırsınız” dedi (Milliyet, 21.06.2010).

Zaman zaman siyasilerin yanı sıra askeri yetkililerin de basına yansıyan konuşmaların yukarıda sözü edildiği gibi mücadele edilen örgütü olduğundan daha büyük göstermekten başka bir anlam taşımamakla beraber örgüt propagandasına pozitif katkı sunmak, mücadele ekseninde farkına varılmadan örgütün moral ve motivasyonunu yükseltmektedir. Yine terör örgütüne karşı yürütülen mücadelenin zaafiyeti noktasında basında çıkan haberlere bir yenisini daha ortaya çıktı. Dönemin genelkurmay başkanı Işık Koşaner’in internet’e düşen ses kaydı terör lehine yapılan propagandanın en açık örneğini sergilemektedir. Ses kaydındaki ifadeler şöyle:

"Adam gidiyor basıyor bilmem ne yapıyor. Haberimiz yoktu. Bunları kim döşemiş, biz (Subay: Evet komutanım). Biz. Şimdi ben desem ki yetkililere 'yav bizimkiler mayın döşemişlerdi. 10 sene evvel 20 sene evvel, başıboş bırakıp gitmişler'. Ne derler? Döşerken aklınız nerdeydi derler. Maalesef döşeyen yine biziz di mi? (Subay: Evet efendim"] Bizi sıkıntıya sokan konulardan bir tanesi emir-komuta birliğini bazen sağlayamıyoruz. İHA’ dan (heron) görüntü almak gibi büyük bir nimet var. Büyük bir imkan var. Olayın olduğu yere süratle bir İHA'yı getirip masamızın başından ekrandan adım adım görebiliyoruz, öyle mi? Görebiliyoruz. İHA’ dan görüntü gören komutan mutlaka operasyona müdahale edip sevk idare etmeli. Neden bunu söylüyorum. Önümüzde örneği var. İşte bu Hantepe olayında operasyon yapan komutan daha doğrusu sorumlu komutan 1. Komando Tugay komutanıydı ve kendisi arazideydi. Ama ekrana bakan komutanlık civardaki komutanlığımız ona müdahale etme yetkisi

yoktu. Böylece bir koordinesizlik oldu, zamanında müdahale edemedik. İkinci önemli konu arkadaşlar küçük birlik seviyesinde sevk ve idarede çok zayıfız."

"Eğer sağlam duramazsak, tutamazsak birliğimizi görevinin başında gerisi çorap söküğü gibi gider. Çatışma anında tim komutanlarımız mevziye silahını bırakıp kaçıyor. 2 terörist 30 askerimizi kaçırıyor. Yav rezalet. Benim tim komutanı, unsur komutanı diye koyduğum arkadaşım önce mevzide silahını bırakıp da kaçarsa biz bu işi yürütemeyiz. Biz bu eğitimi yapmamışız demektir. Rütbesi de var kolunda. O orda silahını bırakıp da mevziden kaçarsa tabii ki mevzimiz çöker, tabii ki zayıat veririz. Olacak şey değil. Neden? Sevk ve idare edemediğimiz için timimizi (..). En acısı da silahını da bırakıp da gidenler. Roj TV silahın numarasını da beraber gösteriyor. Ben olsam o rütbelinin yerinde, insan içine çıkmam. Ama utanmıyor adam. Artık her şey milletin önünde açık arkadaşlar "Eğitim ve tatbikatımız zayıf. Her türlü imkânınızı kullanın. Ama teması da kurduktan sonra işte 'ben bunu kaçırdım, gittiler gece karanlığında kayboldular' demeyin. Bizde her şey var. Gece de görüyoruz gündüz de. Her türlü imkânımız var. Onu kaçırmayacağız. Ona göre tedbir alacağız. Kum torbasını üst üste koya koya kulübeler meydana getiriyoruz. Böyle bir koca hedef oluyor. Öyle oldu değil mi Hantepe'de? Üsteğmenimiz de orda gitti. İşte Hantepe'de İHA'nın görüntüsünde bile belli. Koştular içine girdiler değil mi? Seyreden var mı? Vardır herhalde. Adam da geldi el bombasını üzerlerine atıyor. Tam bir kepezelik halimiz. Neden? Lider yok ortalıkta. Lider yok, bu hale geldik." -"Hava Kuvvetleri Komutanı'mızla beraber bu İHA'ların(heronların) İşte gönderilişini, görüntü aktarmasını yerlerinde bir daha inceledik. Şunu gördük ki eğer zamanında uygun şekilde İHA'ları kullanabilirsek, bize çok çok büyük bir imkân kazandırıyor. Ama bunu yerinde zamanında görüntüyü izleyen komutan, hakikaten o görüntüde gördüğü operasyona müdahale edebilecek bilgide ve tecrübede olması gerekir. Demek ki önce ilgili komutan fırlayıp bu işin başına gelmesi, süratle durumu değerlendirmesi, topçu mu attıracak, uçak mı isteyecek, helikopterleri mi göndertirecek ne talep edecekse etmesi ve alttaki birlik komutanıyla da direkt temasta olup helikopteri yönetmesi lazım. İHA'yı da sevk edecek. Sonra ben sorduğumda, 'İHA geç geldi, sağa git dedim, sola git dedi' falan yok arkadaşlar."

"Geçen seneden beri biraz daha mantıklı olarak bu işi yapmaya karar verdik. İşte eskiden büyük bölgeleri aramak için taburlar hadi araziye diziliyorduk. Arıyorduk, tarıyorduk, bu arada 10 kişi mayına basıyordu, 5 kişi bilmem ne oluyordu. Verdiğimiz

zayıyla kalıyorduk. Onun için dedik ki istihbarata dayalı bir şey elde ettiğimiz zaman bunun usulünü valiyle maliyle ayarlayalım ve derhal buna operasyon yapalım. Artık her şeyi yasal zemine oturtmak zorundayız. Çok dikkat edin, herkesin gözü üzerimizde. Bir ufacık hata yapılırsa basına taşınıyor, manşetlere taşınıyor onun için her şeyi yasal bazda yapmak durumundayız. Bizim yasalarımız hani bazen kızıyoruz mızıyoruz ama bize gerekli yetkiyi veriyor. Dikkatli incelersek kullanırsak işte valiyle konuşmak suretiyle falan bize gerekli yetkiyi veriyor. Biraz evvel söz ettim. EMASYA Protokolü kalktığı için iller arasındaki harekette biraz sıkıntımız olacak gibi geliyordu ama arkadaşlarımız söylediler, valiler gene anlaşdı filan diye biz bunu yeni bir protokolle yasal baza oturtmaya çalışıyoruz. Onu da hazırlar hazırlamaz size tekrar göndereceğiz." "Kabahatli biziz. Bakın yine örnek, dilimin ucuna geliyor söylemek istemiyorum. Böyle timi mimi sahip olmazsa orda bir tane karaltı görür tak diye ateş eder. Başlar sesi duyan herkes ateş etmeye basıldık diye. Arkadaşımızı bir erimizi alınandan vururuz. Vurduk mu? Haberiniz var mı? Var değil mi? Olayı takip ediyorsunuz. Bir masum erimizi alınandan pat diye vururuz. Kabahatli biziz. Sınır karakollarımız hatalı yapılmış, Hantepe de hatalı. Halimiz tam bir kepezelik." (Zaman Gazetesi 24.08.2011). Söz konusu ses kaydındaki ifadeler 24 ağustos tarihli tüm ulusal gazetelerde yayımlandı.

3.3. Terör Haberciliğinin Olumlu ve Olumsuz Sonuçları

Toplumun derinden etkileyen, ses getiren terör olaylarının medyada haber ve görüntü olarak yer alması kaçınılmazdır. Bu tür haber ve görüntülerde toplumu bilgilendirme ve vatandaşın haber alma ihtiyacı karşılandığı gibi bazen de söz konusu görüntüler amacının dışına saparak toplumsal gerilime zemin hazırlayıp korku ve paniğe dönüşebilir. Bu açıdan bakıldığında terör haberciliğinin olumlu ve olumsuz bir takım sonuçlarından söz edilebilir.

3.3.1. Terör Haberciliğinin Olumlu Sonuçları

Terör haberciliğinin medyada olduğu gibi sunulmasının bazı avantajları vardır. Bunlar şöyle ifade edilebilir; ilk olarak medya verdiği haberler yoluyla, toplumun haber alma özgürlüğü sansürsüz gerçekleşmiş olur. İkinci olarak, olaylardan sonra devlet ve güvenlik güçleri aleyhinde oluşabilecek dedikodu, fısıltı vb. propaganda faaliyetleri engellenmiş olur. Üçüncüsü medyanın anayasal bir hakkı olan ‘özgürlük ilkesi’ yerine getirilmiş olur. Dördüncüsü; bu görüntüleri izleyen vatandaşlarda güvenlik güçlerine olan güven duygusu pekişebilir (Dinçyürek, www.stratejikongörü.org , 08.05.2010). .

Terör olaylarının oluşturduğu kaos ortamı, topluma hakim olan korku iklimi ve panik ruh halinin ortadan kalması açısından medyanın toplumu sürekli ve düzenli olarak doğru bir şekilde bilgilendirmesi hem medyanın görevidir hem de vatandaş açısından anayasal bir haktır. Ayrıca negatif düşüncelerin sonucu oluşan olumsuz senaryoların yol açtığı fısıltı gazetesi veya çeşitli dedikodulara meydan vermemek adına terör haberlerinin açık, yoruma yer bırakmayacak şekilde aktarılması önem arz etmektedir. Bilgisizlik korku yaratır. Söz konusu terör olunca bu korku ikiye katlanmaktadır. Hem terörün yarattığı korku hem de güvensizliğin verdiği endişe ya da korku giderek yaygın hale gelmektedir. Medyanın terör haberlerini verirken bu anlayış çerçevesinde toplumu bilgilendirmesi gerekir. Ayrıca toplumsal fayda gözetilerek yapılan habercilik, örgüt propagandasının önüne geçebilir, örgütün istediği daha fazla gündem işgal etmek arzusunun önüne geçebilir. Bu noktada kullanılan haber dili, görüntü izleyiciler üzerinde herhangi olumsuz bir etki bırakmamış olur.

3.3.2. Terör Haberciliğinin Olumsuz Sonuçları (Kriz ve Fırsat Haberciliği).

Medya toplumu derinden etkileyen olayları izleyiciye ya da okuyucuya aktarırken, olayın sıcaklığı, heyecanı ve duygusallığından medya mensupları da etkilenip haber ve görüntülere bunları yansıtabiliyorlar. Bu tür beklenmeyen gerilim ve tehdit anlarında medyanın haber verme ya da görüntü verme şekli uslubu çoğu zaman tartışma konusu olmuştur, olacaktır. Özellikle kriz haberciliğinde toplumun ve bireylerin ruh sağlığını olumsuz yönde etkilemekten kaçınmak, paniğe yol açmamak, telkin edici yaklaşımlarda bulunmak çok önemlidir.

Terör eylemlerinin haber yapılmasının yol açacağı olumsuz sonuçları şu şekilde özetleyebiliriz: (Wardlaw, 1989: 77).

- Aşırı görüşlerin dile getirileceği bir platform sunmak ve devlet otoritesine zarar vermek.
- Terör eylemleri haber yapmak bulaşıcı bir etkiye yol açabilir. Bu durum diğer grup veya bireylerin haber yapılan şiddet eylemlerini taklit etme olasılığını artırır.
- Devam eden bir terör eylemi hakkında haber yapmak, polisin etkili bir operasyon yapmasına mani olabilir ve rehine ile polislerin hayatlarını tehlikeye sokabilir.
- Devam eden bir terör eylemi hakkında haber yapmak, olayın büyüklüğü ile orantısız olarak otoriteler üzerinde bir baskı oluşturabilir ve otoritelerin karar verme gücünü sınırlandırabilir.
- Çok sayıda gazetecinin terör eylemi ile ilgilenmesi ve eylemin çok yoğun olarak haber yapılması, teröristlerin kendilerini daha güçlü hissetmelerini sağlayacaktır. Bu durum, özellikle akıl sağlığı yerinde olmayan teröristlerde eylemin uzamasına ve daha ciddi sonuçlara yol açmasına neden olabilir.
- Terör haberlerinin bulaşıcı etkisine bağlı olarak çok yoğun bir biçimde terör eylemlerinin ve buna karşı gerçekleştirilen operasyonların detaylı bir şekilde sunulması, diğer gruplara gelecekteki terör olaylarının çözümünü zorlaştıracak taktiksel, stratejik ve teknik bilgi akısını sağlar.
- Haber kaynaklarının rekabetçi yapısı bilgilendirmeye yönelik kamu hizmetini icra etmekten ziyade, terör eylemlerini sansasyonel bir şekilde işler ve toplumsal şiddeti kitlelerin eğlencesi biçiminde sunar.
- Terör eylemlerinin canlı yayında haber yapılması ve bazı haber toplama teknikleri (olay anında teröristlerle telefon bağlantısı kurulması) habercileri, gözlemciden ziyade birer katılımcıya dönüştürür ve medyanın olayları objektif bir biçimde aktarma yeteneğini kısıtlar.

Yukarıdaki bahsedilenler ışığında güncel ve haber değeri olan bir terör haberini incelemek konunun daha iyi anlaşılması bakımından yararlı olacaktır.

Televizyonlarda son dakika gelişmesi olarak aktarılan PKK terör örgütü üst düzey yöneticilerinden Murat Karayılanın yakalandığı iddiası' ve daha sonra iddianın asılsız çıkması haberi kriz ve fırsat haberciliğinin en somut örneklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. 13 Ağustos 2011 tarihli TRT Haberin Anadolu ajansına dayanarak son dakika gelişmesi olarak aktardığı haber diğer haber kanallarının da

(NTV, CNN Türk) yayın akışını değiştirerek konuyla ilgili canlı bağlantılar, terör uzmanlarının görüşlerine canlı yayında yer vermelerini sağlamıştır. TRT haber kanalının Murat Karayılan'ın yakalandığı iddiasına ilişkin yer alan haber, Murat Karayılanın daha önceki görüntülerinin eşliğinde yayınlanan haber şöyle:

Çok sıcak bir gelişmeyle bültenimize başlıyoruz. Terör Örgütüne ağır darbe. PKK 'nın iki numaralı ismi Murat Karayılan'ın yakalandı iddiası. Terör örgütünün iki numaralı ismi Murat Karayılan İran tarafından yakalandığı öne sürülüyor. 1950 yılında Urfa'nın Birecik ilçesi Konak köyünde dünyaya gelen Murat Karayılan kanlı terör örgütünde az sayıda yüksek tahsilli elemanlardan biri, Karayılan pkk ya 79 yılında katıldı. Suriye ve Lübnan da pkk kamplarında eğitim gördü. 1980 ile 90 yılları arasında Suriye deki pkk' lıları Türkiye'ye, Türkiye'deki pkk lıları Suriye' ye geçişleri konusunda kılavuzluk yaptı.

Haber metni arka plandan okunurken görüntüler eşliğinde Karayılan'ın örgüt militanlarıyla beraber çekilen görüntüleri, yaptığı konuşmalar iki dakika on dört saniye süresince ekranlardan veriliyor. Bol propaganda ve reklamı yapılan örgüt liderinin ulaşılamazlığı, onu ele geçirmenin sağladığı başarı, zafer kazanma hissi vb. örgüt liderinin hiç olmadığı kadar büyük ve güçlü göstermek örgütün istediği bir alana medyanın sürüklendiğinin en açık örneklerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Haberin giriş cümlesine dikkat çekilecek olursa "Terör örgütüne ağır darbe" ifadesi toplumun dikkatini çekmesi bakımından flaş bir cümle ancak olay sadece bir iddiadan ibaret iken nasıl oluyor da terör örgütüne darbe ifadesi kullanılıyor sorusu önem kazanmaktadır. Kaldı ki yapılan habercilik terör örgütüne darbeden çok, terör örgütünün reklam ve propagandasını yapmaktan başka bir şey değil. Kriz ve fırsat haberciliğinin ne aşamada olduğunu gösteren bu haberi Show T.v ise şöyle duyurdu:

İran Meclisi Dış Siyaset ve Ulusal Güvenlik Komisyonu Başkanı Alaaddin Burucedi, terör örgütü PKK liderlerinden Murat Karayılan'ın yakalandığını söylemediğini, PKK'nın 2 numaralı isminin yakalandığını söylediğini belirtti.

Murat Karayılan'ın yakalandığı ve kaynağının da kendisine dayandırıldığı haberlerinin ardından, İHA'ya özel açıklamalarda bulunan Alaaddin Burucerdi, bu iddiaların doğru olmadığını söyledi. Burucerdi, "Basında çıkan haberlere göre, tutuklandığını söylediğim kişi PKK'nın iki numaralı ismiydi ve ilgili kaynakların bu haberi doğrulaması gerektiğini vurguladım. Bu sabah söylediklerim, Türk basınında çıkan haberleri doğrulamıyordu" dedi.

Burucerci ayrıca, "İran ve Türkiye'deki kamuoyu bu konuda çok hassas. Çıkan haberler iki milletin de terörist gruplara ne kadar nefret duyduğunu gösteriyor. Bu grubun terör faaliyetlerinin en kısa sürede sona ereceğini umuyoruz" dedi.

İHA muhabirinin, "Karayılan'ın yakalandığını konusunda bir bilginiz yok mu?" sorusunu yanıtlayan Burucerci, "Hayır yok. Gerçekte bu haberler İran-Türkiye doğalgaz boru hattına düzenlenen saldırının ardından yayılmaya başladı. Bu gibi haberlere hızlı yayılıyor ve kamuoyu da bu tip haberlere hassasiyet gösteriyor. Ben haberleri Türk medyasından duydum. Doğru ve resmi detaylara sahip olduğumuz zaman bunları paylaşacağız" dedi.

Haberin verilme şekli Murat Karayılan'ın arşiv görüntülerine ek olarak İran Meclisi Dış Siyaset ve Ulusal Güvenlik Komisyonu Başkanı Alaaddin Burucedi'nin görüntüleri ve açıklamalarına yer verilmiştir. Bir sonraki gün CNN Türk, "Karayılan Trafiği" başlıklı haberinde yine Karayılan'ın görüntüleri yanında Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun ile İran Dışişleri Bakanının görüntülerine yer vermiştir. Haber şöyle:

Cumartesi günü TRT Haber'in "Bölücü örgütün terörist elebaşlarından Murat Karayılan'ın İran tarafından yakalandığı öne sürülüyor" son dakika bilgisiyle duyurduğu gelişme gündemin birinci sırasına oturdu.

Bu iddia tartışılmaya devam ederken, sabah saatlerinde İran Meclisi Milli Güvenlik ve Dış Politika Komisyonu Başkanı Alaaddin Burucerci'nin ağzından, Murat Karayılan'ın İran'da yakalandığını açıklandı.

Anadolu Ajansı haberi son dakika olarak duyurdu.

Bu haberden bir süre sonra, Anadolu Ajansı, Burucerci'nin ifadesini, "PKK'nın iki numaralı ismi tutuklandı" şeklinde düzeltti.

Gözler hükümetin ilgili bakanlarındaydı.

İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin, "Bizim açımızdan henüz teyit edilmemiş bir bilgidir" ifadelerini kullandı.

Ankara-Tahran hattında ise yoğun bir görüşme trafiği yaşandı.

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ise konu ile ilgili "Temaslarımız sürüyor o konuda daha sonra açıklama yapacağız" dedi.

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, telefonla görüştüğü İranlı mevkidaşı Ali Ekber Salih'i'den, "ellerinde Karayılan'la ilgili bilgi olmadığı" karşılığını aldı.

Tahran Büyükelçisi Ümit Yardım da, açıklamalarıyla Ankara'yı hareketlendiren Burucerci ile konuştu. İranlı yetkili bu kez "basına Karayılan'ın ismini vermediğini" belirtti.

Açıklamalara bakılırsa ortada, terör örgütünün iki numarasının İran'da yakalandığını bilgisi var ancak Karayılan'la ilgili net bir açıklama henüz yok.

Muhalefete de iddialar soruldu. CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, "Çelişkili haberler geliyor yakalanıp yakalanmadığı konusunda. Olay somutlaşınca yorum yapabileceğiz. Bu aşamada bir şey söylemek doğru değil" şeklinde konuştu.

Bir Terör örgütü liderinin iki büyük devletin dışişleri bakanlarının açıklamalarına konu olmasının medyaya yansımaları örgütün ve örgüt liderini yüceltmek ve güçlü olduğu imajını kazandırmaktan öte bir şey kazandırmamaktadır. Terör örgütü iki ülkenin gündemini, siyasi karar alma mekanizmalarını meşgul etmekle kalmayıp medya sayesinde istediği imajı, vermek istediği mesajı tam anlamıyla vermiştir. Bunun yanında yazılı basında da manşetten verilen haberler, köşe yazarlarının gündeme ilişkin değerlendirmelere konu olmuştur. PKK gibi terör örgütleri genelde eylemler yaparak seslerini duyururlar, propagandalarını şiddete dayandırarak medyada yer almanın yollarını ararlar. Medyanın zaman zaman haberi ilk veren olmanın heyecanı ile haberin doğruluğunu teyit etmeden ya da haber kaynağının güvenilirliğini araştırmadan ilk ağızdan verilen haberin terör örgütlerinin sözcülüğünü yapma, propagandasına alet olma noktasına nasıl geldiğini, doğurduğu sonuçlar itibarıyla nasıl konumlanıp yorumlandığını ortaya koyması bakımından önemli bir örnektir.

Kriz habercisinde göz ardı edilmemesi gereken koşullar şöyle sıralanabilir (Terörle Mücadelede Medyanın Rolü www.populertarih.com , 21.05.2010). .

- Kamuoyunu yanlış bilgilendirmemek; örneğin ölü ve yaralı sayısı, ölenlerin isimleri gibi bilgileri doğru olarak vermek. Olayın en sıcak, ilk görüntülerini verirken kan, yaralı ve ceset görüntülerinde seçici davranmak ve bu görüntüleri tekrar, tekrar yayınlamamak.
- Elde edilen bu görüntüleri diğer habercilere karşı elde edilmiş bir üstünlük olarak değerlendirmemek.
- Medyayı terörün bir aracı haline getirmemek, terörün görüntülerini verirken görüntü terörü yaratmamak.

- Kamu yararı ilkesini akıldan çıkartmamak kişisel bakış açısı ve kişisel duyguları aktarmaktan özellikle kaçınmak
- Mesleki ve toplumsal sorumluluk duygularını dikkate almak.

Söz konusu kriterlerden uzak bir yayın anlayışının egemen olduğu medyanın, terörün ekmeğine yağ sürdüğü ve görevini mesleki etik anlayışına ters düşerek, amacının dışına çıkarak, kötüye kullanabildiği görülmektedir. Medya kuruluşları aynı zamanda özel kuruluşlar olup ticari kaygılar da taşımaktadır. Bu nedenle görsel/ işitsel medya en çok izlenen, rayting getiren yayınlar yapmak isterse daha çok kazanmak adına haber bültenlerinde bu kaygı esas alınarak habercilik yapılır. Sıcak gündem oluşturan terör haberleri de rayting çitasını yükseltebilecek yayın niteliğindedir. Toplumun hassasiyetleri dikkate alınmadan, yayıncılık ilke ve sorumlulukları göz ardı edilerek yapılan habercilik toplumsal psikolojiyi olumsuz etkilemekte olup terörün değirmenine su taşımaktadır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ile Televizyon Yayıncıları Derneği (TVYD), ülkemizde yayıncılığın güçlendirilmesi, kalitesinin yükseltilmesi, güvenilirliğinin artırılması ve yayıncılık alanında yaşanan, toplumun genelini etkileyen kriz ortamlarında medya mensuplarının karşı karşıya kaldıkları sorunlara ilişkin olarak 2007’ de şu ilkeleri yayınlamıştır:

İzleyicilerin sayılarla ifade edilen yığınlardan ziyade, insan olduğu; o insanların da beklentileri, gereksinimleri ve beğenileri, duyguları olduğu unutulmamalıdır.

İnsanların haber alma haklarının olduğu, yaşamlarına bu haberlere dayanarak yön verdikleri unutulmamalı, bunun için de insanların doğru, güvenilir bilgi almak isteyeceği gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır.

Toplum için çok önemli bir görevin yerine getirildiği gerçeğinden hareketle sorgulamak, araştırmak ve bilgilendirmek bu görevin bir parçası olmalıdır ayrıca ön yargılardan arınmış bir şekilde bu görevi yerine getirebilmek için açık fikirli olunmalıdır.

Haberin ya da görüntülerin toplum üzerindeki gücü ve etkileri konusunda duyarlı olunmalıdır.

Haber yaparken, görüntü alırken bireysel zarar verme olasılığı her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

Haberciler arasında mesleki dayanışma esas alınmalı, rekabet ise daha iyi habercilik için yapılmalıdır.

Kriz anlarında yapılan habercilikte medyanın yaptığı yanlışlıklar çoğunlukla eldeki imkânı fırsata dönüştürmesi çerçevesinde “fırsat haberciliği” olarak yorumlanabilir. Şunu da unutmamak gerekir ki; kriz anlarına ilişkin fırsat haber ve fotoğrafları gazetecilikte pek çok ödülün sahibi olmuştur. O nedenle kriz haberciliği gazeteciler için bir anlamda da “sınav anı” başarıyı yakalamak için “fırsat anı” olarak değerlendirilebilmektedir (Terörle Mücadelede Medyanın rolü, www.populertarih.com, 21.05.2010).

Radyo Televizyon Üst Kurulu Tarafından İstanbul’da 22 Haziran 2010 da düzenlenen “Medya duyarlılığı İstişare Toplantısı”nda, medya yöneticileri teröre karşı ortak tavır gösterilmesi konusunda görüş birliğine vardılar. Medya yöneticileri arasında ilkeler düzeyinde var olan mutabakatın uygulamalara yansıtılabilmesi için RTÜK ve yayıncılar tarafından “ortak kriterler” benimsenmesi önerildi. Toplantıdan sonra bir açıklama yapan RTÜK Başkanı Prof. Dr. Davut Dursun, RTÜK’ün, toplantıda öneri olarak iki önemli hususun altını çizdiğini, bunlardan birinin ortak kriterlerin benimsenmesi olduğunu bildirdi. Bu konuda RTÜK ile Televizyon Yayıncıları Derneğinin birlikte oluşturacakları çalışma grubunun ortak kriterleri geliştirilebileceği, yayıncıların bu kriterlere uymasıyla haber ve yayınlarda eleştiri konusu bazı hususların önüne geçebileceğinin ifade edildiğini anlatarak kriz zamanlarında dahi ifade özgürlüğünün korunmasının önemli olduğunu kaydetti. Terör örgütlerinin emellerine medyanın alet edilmemesi gerektiğine vurgu yapan Dursun, şunları söyledi:

“Terör haberlerinin yayını konusunda reyting kaygılarının göz ardı edilmesi gerektiği, terör denilen sorunun topluma çok ciddi maliyeti olduğu, o sebeple reyting gibi daha dar kapsamlı hedeflere varmada bunun kullanılmaması gerektiği, bu konuda dikkatli olunması hayati önem taşımaktadır. Terörün yalnızlaştırılması, etkisizleştirilmesi konusunda sivil toplum tarafından inisiyatif kullanılması konusunda yayın kuruluşları belirli etkilere sahiptir. Diğer taraftan ne olursa olsun, demokratik ortamda hoşgörünün televizyonlarda temsil edilmesi için özel çaba gösterilmesi gerekmektedir”

Toplantıya katılan İçişleri Bakanı Prof. Dr. Beşir Atalay, İstişare toplantısındaki amaçlarının, terör ve toplumsal olaylarla ilgili haberlerin kamuoyuna yansıtılış biçimi üzerine konuşmak, karşılıklı olarak toplumun huzurunu ve güvenliğini saptamak

konusunda neler yapılabileceğini görüşmek, karşılıklı olarak bilgi alışverişinde bulunak olduğunu ifade eden Atalay, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Biliyoruz ki gazetecinin refleksleri vardır. Bu bir gerçektir. Bir olay meydana geldiğinde olay yerine gider. Haber ekibi de bu olayı en ince ayrıntısına kadar tespit eder. Haber kameramanı, olayı en ince ayrıntısına kadar görüntüler, muhabir ise en ince ayrıntısına kadar haberini oluşturmak için notlar alır, çabalar. Bu mesleğin gereğidir. O görevini yapar, ancak özellikle terörle, şiddetle, trafik kazalarıyla ilgili görüntülerin, montaj aşamasında kamuoyunun hassasiyetlerinin göz ardı edilmemesi daha önemli bir boyuttur. Kamuoyunu aşırı bir duyarlılığa yöneltecek görüntülerin yayınından kaçınmak gerekir. Örgütün ekmeğine yağ sürecektir görüntülerden ve haber metinlerinden kaçınmak gerekir. Tabii olay yerinden canlı yayın ise çok daha hassasiyet gösterilmesi gereken bir durum arz etmektedir. Canlı yayında ekrana yansıyan görüntüler ve kullanılan görüntüler, adeta yaydan çıkmış bir ok gibidir, telafisi yoktur. Bilindiği gibi ülkemizin bir terör sorunu var, bunu biliyoruz ve ülkemize her açıdan zarar veren terörün sonlandırılması için yapılan çalışmalarda medyaya da önemli görevler düşüyor. Esasen terörle mücadele, çok boyutlu ve toplum kesimlerinin hepsinin katkı vermesi gereken bir mücadele ve ancak böyle sonuçlar alabiliriz. Özellikle de medyaya hayati bir görev düşüğü açıktır. Bu kanaatimizi bir kez daha paylaşıyoruz. Terör örgütü bu yolla milletin ve devletin güçlerini demoralize etmeyi, teröre karşı direnci zayıflatmayı amaçlamaktadır. Yazılı ve görsel basınımızın, terör örgütünün bu temel hedefini dikkate alarak yayın yapması gerekir. Terör örgütlerinin en büyük amacı, yaşattıkları acının ve yarattıkları korkunun sürekli görünür kılınması ve gündemde tutulmasıdır. Bu tarihte de bugün de böyledir. Terör örgütünün en önemli hedefi etkili propagandadır. Terör olayı ne kadar etkili, çok uzun, acıları derinleştirici verilirse, terör örgütü o kadar propagandasını yapmış olur. Yazılı ve görsel basınımızın terör örgütünün bu temel hedefini dikkate alarak yayın yapması gerekir. Terörle mücadele eden tüm demokratik ülkelerde medya, terör örgütünün ekmeğine yağ sürecektir türde yayınlar yapmaktan kaçınır. Bu konuda zaten uluslar arası ilkeler vardır. Hükümet olarak medyanın, terör konusundaki yayın politikasını bir kez daha gözden geçirmesini, bu konuda daha duyarlı olmasını, iyi niyetli de olsa istemeden de olsa terör örgütünün amacına hizmet eden yayınlar yapmamasını arzu etmediğimizi belirtmek istiyorum. Bir kez daha hatırlatmak isterim ki ülkemizi bu beladan kurtarmak için dün olduğu gibi bugün de kararlı bir şekilde çalışıyoruz. Bunun hepimizin sorunu olduğunu, dolayısıyla tüm

toplumsal ve siyasal kesimlerin, sorununun çözümüne katkı sunması gerektiğini biliyoruz ve söylüyoruz. Bu siyaseten istismar edilecek bir konu değildir. Biz canlar uğurluyoruz, şehitler uğurluyoruz. Ülkemizin huzuruyla, toplumumuzun moraliyle, güvenlikle ilgili bir konudur. Hiçbir ülke kendi içinde bu konunun istismarını, farklı şekilde kullanılmasını kabul etmez, bunlara izin de vermez. Bu reyting yarışlarına kurban edilecek bir konu değildir. Bu, milletimizin ve devletimizin bekasını ilgilendiren, son derece ciddi bir konudur. Dolayısıyla hepimizin oldukça hassas ve sorumlu davranması gerekmektedir. Ağzımızdan çıkan sözün, gazete manşetlerinde yer alan kelimenin ve fotoğrafın veya ekranlarda defalarca, saatlerce gösterilen aynı görüntülerin etkilerini, sonuçlarını hesap etmek zorundayız. Bu bizim siyasetçi olarak da medya mensubu olarak da en temel görevimizdir. Bu vesileyle, milletimizin ve devletimizin kararlılığı karşısında terör örgütünün ve onun arkasındaki güçlerin amaçlarına ulaşamayacağını bir kez daha hatırlatmak isterim. Terörün sonlandırılması, demokrasi standartlarının yükseltilmesi, daha müreffeh ve daha özgür bir Türkiye'nin tesisi yönündeki yürüyüşümüz devam edecektir. Bu yürüyüşümüz sırasında yolumuza atılan çakıl taşları bizi durdurmayacaktır. Bu nokta da bütün televizyonların ortak hareket etmesi çok önemli, habercilikte bir televizyon kanalının verdiği son dakika haberi bir başka televizyon kanalının vermemesi eksiklik gibi algılanmaktadır. Bu nedenle ortak ilke kararlarının alınması ve ortak uygulamanın yapılması hem yayıncıları rahatlatmaktadır hem de bizler için verimli sonuç olacaktır”(Milliyet, 23.10.2010).

Haberi ilk veren olmak ya da olay yerinden ilk görüntüler aktarma telaşı ve aceleciliği içinde olan medya mensupları, verdikleri görüntülerin toplum sağlığı ve yayın ilkeleri çerçevesine uyup uymadığını kontrol etmeden, görüntüler defalarca yayınlanabilmektedir. Bu konuda resmi makamların Tv kanallarının ilk olma yarışına müdahale edip tv kanallarının ihtiyaç duyduğu görüntüleri hemen, anında kanallara ulaştırıp bu rekabete dur demeleri yayıncılık ilkeleri ve toplumsal sorumluluk bilinci taşıması açısından faydalı olacaktır.

3.4. 11 Eylül ve 15 Kasım Saldırıları ve Terör Haberlerinin Topluma Etkileri

Dünya, terör olgusunun küresel bir tehdit olduğunu 11 Eylül 2001 tarihinde Dünya Ticaret Merkezi ikiz kulelerine yapılan uçaklı saldırılarla kabul etmek zorunda kaldı. 11 Eylül 2001 tarihine kadar, dünyanın süper gücü olan ABD' nin böyle bir

saldırıya maruz kalması düşünülemezdi. Terör sadece üçüncü dünya ülkelerine ait bir sorun olduğu ya da olacağı inancı 11 Eylül saldırılarıyla beraber yıkılmış oldu. Başta ABD olmak üzere bütün ülkeleri sarsan bu saldırıları televizyonlar defalarca göstermiştir. Saldırı anına ait görüntüler iletişim teknolojileri sayesinde dünyanın dört bir yanına ulaştırılmış, milyonlarca kişi ekranları başında o tüyler ürpertici görüntüleri defalarca seyretmişti. 11 Eylül saldırılarından sonra terörün ve terörizmin tanımı yeniden yapılmış olup terörün mağdur ettiği ülkeler arasına ABD de katılmıştı.

11 Eylül saldırılarını El kaide terör örgütü üslenerek benzer saldırıların olabileceği mesajlarını medyayı kullanarak yayınladı. Bu saldırı sayesinde popülaritesi artan El kaide lideri Usame Bin Ladin medyanın ilgi odağı haline geldi. Kimilerine göre bir kahraman, kimilerine göre ise eli kanlı bir teröristti. Dünya medyasında El kaide lideri hakkında çeşitli yayınlar yapıldı ve yazılar yazıldı. Bununla beraber örgüt liderinin görüntülü mesajları da başta ABD olmak üzere birçok ülke Tv kanallarında yayınlandı ancak, ABD yetkililer bu görüntüleri yayınlamadan önce denetimden geçirerek kısa sürelerle de olsa yayınlamasına izin verdi. 11 Eylül olaylar sonrasında ABD yetkililerinin Bin Ladin ve El kaide den gelen görüntülerde ‘uyku’ durumunda bulunan terörist hücrelerini aktif hale geçirebilecek mesajlar olabileceğine yönelik uyarısından sonra CNN, El Cezire den gelen Ladin ve El kaide açıklamalarının naklen yayınlanmayacağını, yayınlanmadan önce yetkililerden onay alınacağını, haberlerin ve açıklamalarını teröristlerin işine gelebilecek bölümlerinin olabileceği uyarısında bulunmuştu. CNN’ den sonra NBC, ABC, Murdoch Grubu gibi medya kuruluşları da benzer bir politika izlemişlerdir (Bikir, 2008: 91).

11 Eylül saldırısından sonra Amerikan medyasının aldığı tavır, sadece terör haberlerinin yayınlamama noktasında değildi. Tek ses ya da tek vücut olmuş bir medya çok sesliliğin yerini almıştı. Saldırıya ilişkin yayınlanan görüntülere de müdahale edilmiş bir kontrol söz konusuydu. ABD kaynaklı tüm televizyonlar aynı görüntüleri ve aynı açıklamaları yayınlıyordu.

11 Eylül sonrasında Amerikan medyasının 11 Eylül saldırılarına ilişkin görüntülerinde sadece uçakların ikiz kulelere çarpma anları vardı. İnsanları korkutacak dehşete düşürecek görüntüler yayınladı. Toplumda güvensizliğe ve huzursuzluğa neden olacak kanlı görüntüler, parçalanmış ve yanmış ceset görüntüleri kullanılmadı, ancak medyaya da resmi makamlardan sürekli güncel bilgiler aktarılıyordu. Amerikan halkının haber alma ihtiyacı yetkililerden alınan bilgilerle gideriliyordu.

Amerikan basını ceset görüntülerine yer vermedi ama Newyork Belediye Başkanı üç gün üç gece hiç susmadan gazetecilere bilgi verdi. Her an canlı yayındaydı. Kendisi ne öğreniyorsa Amerikan halkına anında aktarıyordu (Şahin, 2008: 74).

15 Kasım 2003 te İstanbul Şişli'de ve Beyoğlu' nda bulunan Sinagolara bombalı saldırılar düzenlenmişti. Bombalı saldırılarda 20 kişi ölmüş, yaklaşık üç yüz kişi yaralanmıştı. Türkiye'yi sarsan bu tür terör olayları sonrasında medyadan Türk toplumuna aktarılan görüntüler terörün amacına hizmet edecek dereceye varmıştı. Terörün görüntüsünü yayınlamakla birlikte görüntü terörü oluşturulmuştu. Saldırlardan hemen sonra güvenlik güçlerinden ve itfaiye ekiplerinden önce olay yerine gelen televizyon kanallarına ait canlı yayın araçları olayı ilk vermenin önceliğini yakalamak adına gördükleri her ayrıntıyı topluma aktarmıştı. Yayınlanan görüntüler hiçbir kontrolden geçirilmeden, seçicilikten yoksun, olduğu gibi yayınlanmıştı. 15-20 Kasım 2003 tarihli olayların sunumu konusunda medyadan beklenmeyecek bazı özensiz yaklaşımlar sergilenmiştir. Saldırlardan sonra olay yerinden verilen görüntüler o kadar ayrıntılıydı ki, televizyon karşısındaki izleyiciler adeta olayın görgü tanığı haline getirildiler. Olay sırasında yaralananların kanlar içindeki görüntüleri, hayatını kaybedenlerin kömürleşmiş ve parçalanmış vücutları kamufle edilmeden izleyicilerin gözleri önüne serilmiştir. Patlama sırasında otomobiliyle civardan geçmekte olan talihsiz vatandaşlarımızın kömürleşen arabalarının sürücü yerinde başı kopmuş bir haldeki görüntüleri uzunca bir süre çocukların olduğu kadar yetişkinlerin de rüyalarına girecektir (www.globalmedia-tr.emu.edu.tr , 15.07.2010).

Terör saldırılarının gazetelere nasıl yansıdığını, haber dilinin ve fotoğrafların nasıl kullanıldığına bakacak olursak;

15 Kasım 2003 günü, dört dakika aralıklarla sırasıyla Şişli Beth İsrail Sinagogu'na ve Beyoğlu Neva Salom Sinagogu'na bomba yüklü kamyonetlerle saldırılar düzenlendi. Bu saldırıların hemen ardından, merkezi Londra olan "El-Kuds El-Arabi" isimli Arapça gazetesi El-Kaide'nin İstanbul'daki saldırıları üstlendiğine dair bir elektronik posta aldıklarını duyurdular. Yapılan açıklamada El-Kaide'ye bağlı olan şehit Ebu Hafız el Mısri Tugayı'nın olayı üstlendiği bildirildi (Milliyet 17 Kasım 2003). Şişli ve Beyoğlu'nda gerçekleştirilen saldırıların üzerinden beş gün geçtikten sonra 20 Kasım 2003'te aynı eylem stratejisi içerisinde HSBC Bank Genel Müdürlük binasına ve İngiltere'nin İstanbul Başkonsolosluğu'na saldırılar düzenlendi. Bu kez bilanço ilk saldırılara göre biraz daha kabarıktı; 28 ölü ve 450 yaralı (Hürriyet 21 Kasım 2003).

Meydana gelen saldırılar hem seçilen bölgenin merkezi bir yerde olması bakımından, hem de seçilen hedeflerin sembolik anlamları açısından büyük önem taşıyordu. Stratejik anlama sahip bu saldırılarda gönderilmek istenen mesajlar esasında yerel bir nitelik taşımaktan ziyade evrensel boyutta ve “batı”ya yönelikti. Saldırıyı üstlenen terör örgütü, kendi internet sitesinde amaçlarının İngiliz çıkarlarına darbe vurmak olduğunu açıkça belirtiyordu (Kantarıcı, 2003: 42). Böyle bir mesaj, niçin halkın büyük çoğunluğu Müslüman olan Türkiye’de verilmeye çalışılıyordu. Teröristlerin eylemi Türkiye’de gerçekleştirmesinin ne gibi bir anlamı olabilirdi? Türk medyası vermek istedikleri mesajları iletmek için teröristler tarafından kullanılmış mıydı? Bu sorulara sağlıklı bir yanıt bulabilmek için medyanın olayları ne şekilde ele aldığını incelemek gerekecektir.

Bir önceki bölümde gördüğümüz gibi terör eylemlerinin medyaya yansımada kritik olan noktalar terör haberlerinin verilme yoğunluğu ve işleniş biçimidir. Bu açıdan incelediğimizde, sadece HSBC bankasının bombalanması olayında yazılı basında 1200’den fazla haber yapıldığı gözlemlenmiştir. Yapılan haberlerin 247’si ilk güne aittir. İstanbul’da meydana gelen olayların televizyonlara yansımada baktığımızda, 236’sı ilk gün olmak üzere toplamda 2924 haber yapıldığı görülmüştür. Sinagog patlamalarının yazılı basına yansımada ise patlamaların olduğu ilk gün 150 haber, HSBC patlamalarının olduğu güne kadar olan sürede ise 28 haber şeklinde tezahür etmiştir (<http://www.milliyet.com.tr/2003.12.12/cumartesi/Cuma>, 28.07.2011).

Medyanın İstanbul’da meydana gelen terör eylemlerini oldukça yoğun bir şekilde haber yaptığını bu rakamlardan çıkarabiliriz. Medyada, Sinagoglarına yapılan saldırıları ilk gün yoğun bir şekilde haber yaparken, ilerleyen günlerde bu ilginin azaldığını, ancak beş gün sonra meydana gelen yeni saldırılarla medyanın tekrar olayın üzerine yeniden odaklandığını görüyoruz.

15 ve 20 Kasım’da gerçekleştirilen saldırıları dikkatle incelediğimizde seçilen hedeflerin rastgele olmayıp belirli mesajlar vermeyi amaçladığını görebiliriz. Bu açıdan değerlendirildiğinde, gerçekleştirilen saldırılarla verilmek istenen mesajların yerel olmaktan ziyade evrensel bir nitelik taşıdığını söyleyebiliriz.

“15 ve 20 Kasım’da Musevilerin Hıristiyanların ve İngilizlerin simgeleri hedef alınmıştır. Mekân olarak medya endüstrisinin merkezleri seçilmiş ve böylece her bir hedef medyanın anında ulaşabileceği ve aynı zamanda kameralarda gözlem altında tutulabileceği mekanlar olmuştur”(Gökçe, 2004: 253).

Teröristlerin eylemlerin mekânları açısından vermek istedikleri mesajlar olduğu gibi, bu mekanların merkezi bir yerde olmasından dolayı belirli bir beklentileri de vardır. 11 Eylül 2001’de Dünya Ticaret Merkezi’ni düzenlenen saldırıların 4 kıtada planlanıp, uzun yıllar üzerinde çalışılarak hayata geçirilen bir eylem olduğu göz önüne aldığımızda, Sinagoglara ve HSBC Bankası ile İngiliz Başkonsolosluğu’na düzenlenen saldırılarda teröristlerin eylemlerinin etkisini arttırmak açısından Türk medyasının merkezi olan İstanbul’u bilinçli bir tercih sonucu seçtiklerini görüebilir. Gerçekleştirilen terör eylemlerinin medyada ne şekilde yansıdığı incelenecek olursa, bu haberlerin medyaya yansımaya şeklini teröristlerin beklentileri doğrultusunda olduğunu söylemek çok da zor olmayacaktır. Terörizm ve medya arasındaki tartışmalarda genellikle medyanın olayın meydana gelmesinden, faillerin belirlenmesi arasında kalan süreçte olayları sansasyonel bir şekilde sunarak, teröristlerin amaçlarına hizmet ettiği öne sürülür. Medya devlet görüşünün etkisi altında kalmadan ve uzmanların olayla ilgili değerlendirmelerini yapmadan önce, eylemin görüntülerini ve olayın sonuçlarını halka yansıtır. Bu açıdan, özellikle olayın gerçekleşmesinden hemen sonra medya özdenetimini devreye sokmalı ve teröristlerin amaçları doğrultusunda yayın yapmaktan kaçınmalıdır. Sinagog olayları meydana geldikten sonra Türk medyası, böyle bir tutum içine girmekten ziyade adeta görüntü avcılığına girmiştir. Orhan, Amerikan medyasının 11 Eylül’deki tutumu ile İstanbul’da meydan gelen eylemlerdeki Türk medyasının tutumunu şu şekilde karşılaştırır;

“.. burada söz konusu olan terörist eylemlerinin kendisinin yanında bu eylemlerin görsel olarak ekranlara da taşınması biçimidir. Türkiye’de yer alan uygulamada ise, New York’ta meydana gelen olayların ekranlara taşınma biçimindeki aksine sanki olay yerinde olan, görüntülenebilen her şeyin ekranlara doğrudan taşıma isteği ve çabası ortaya çıkmıştır.” (Orhan, 2004: 179).

New York’ta meydana gelen saldırıların ekranlara yansımaya biçimini incelediğimizde, gerçekten de olayların belirli bir sorumluluk anlayışıyla ekranlara taşındığını görürüz. Meydana gelen terör olayından sonra, ceset ve kan görüntülerinin ekranlara yansıtılmadığı ve olayların mümkün olduğunca sansasyondan uzak bir şekilde izleyicilere aktarıldığını söyleyebiliriz. Amerikan medyasının olayları sorumlu bir yayıncılık anlayışı ile kitlelere aktardığının bir diğer kanıtı da, Türk medyasında izlediğimiz ikiz kulelerden atlayan insan görüntülerinin Amerikan medyasında yer almamasıdır (Gökdağ, 2001: 74).

Medya, hem Sinagog saldırılarından hem de HSBC bankası ve İngiliz başkonsolosluğuna gerçekleştirilen saldırılardan hemen sonra, normal yayın akışını keserek olayı izleyicilere duyurmuşlardır. Böyle büyük ve sansasyonel eylemler, elbette haber değeri taşıdığı için medyanın olayları bu şekilde yayın akışını keserek duyurması normal bir süreç olarak yorumlanabilir. Ancak medya, özellikle terör eylemleri gerçekleştiikten hemen sonra soğukkanlı bir biçimde davranarak teröristlerin istediği panik havasını oluşturmaktan kaçınmalıdır. İstanbul saldırılarını incelediğimizde medyanın bu beklentinin tam aksi yönde hareket ettiğini gözlemleyebiliriz. Medya olaylardan sonra, “özdenetim” yapması gereken durumları göz ardı ederek halkı paniğe sevk edecek dehşet görüntülerini ekranlara taşımıştır.

“..terör saldırılarının ardından televizyon aracılığı ile Türk ve dünya kamuoyuna aktarılan ve sunulan manzara can pazarını andırıyor, kömürleşmiş cesetlerden kopan kollar ve bacaklar, eli-yüzü kan ve revan içinde şaşkın bakışlarla sağa sola koşuşan insanlar, siren sesleri bağırın, çağırın ve ağlayanlar, hurda olmuş onlarca otomobil, camları un ufak olup, kirişleri ortaya çıkmış banka binası, camları kırılmış toz-duman içinde onlarca apartman görüntüsü..” (Gökçe ve diğerleri, 2004: 252).

Medyanın saldırılar gerçekleştiikten hemen sonra normal yayın akışını terk edip, olaya odaklanması olayın beklenmedik ve büyük çapta olması dolayısıyla normal bir tavır olarak değerlendirilebilirse de yalnızca olayın görüntülerine kilitlenip, saatlerce aynı görüntüleri haber yapması tam da teröristlerin medyadan beklentilerinin karşılanması anlamına gelecektir. Zira medya, terör eylemlerinde gerçekliği yeniden kurgulamaya başlamadan önce çıplak görüntüleri olduğu gibi yayınlamak teröristlerin hedefledikleri korku ikliminin yaratılmasına aracı olurlar (Gökçe ve diğerleri, 2004: 254).

Medyanın saldırılar gerçekleştiikten sonra adeta görüntü avcılığına soyunmasının bir örneği de, 20 Kasım’da HBCS Bankası Genel Müdürlük binasının bombalanmasından sonra Show TV muhabiri Özgür Uzun ile kameraman Mustafa Güvenç’in emniyet şeridi ile çevrilen güvenlik alanı içine girdikleri gerekçesi ile yargılanıp, üç ay hapis cezasına çarptırılmasıdır(<http://www.aksam.com.tr/arşiv/aksam/26.07.2011>). Medyanın soğukkanlılıkla ve sorumlulukla hareket edip haber verme fonksiyonunu, kamu yararına uygun bir şekilde yürütmesi gereken böyle bir terör olayında, bu ilkeleri göz ardı eden kimi muhabirlerin, emniyet şeridini ihlal edip saldırının vahametini olduğu gibi yansıtmaya gayreti tasvip edilemez.

Medya demokrasinin gereği olarak elbette özgür bir şekilde çalışma ve haber yapma hakkına sahiptir. Ancak, bu durum kamu yararına aykırı bir şekilde hareket ederek, hiçbir kural tanımadan her istediğini yayınlama anlamına gelmemelidir. Medyanın bombalama eylemlerine yönelik yaptığı haberlerle ilgili bir diğer eleştiri dönemin İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah'tan gelmiştir. Cerrah, terör olaylarında şehit olan polis memurları için düzenlenen törende basını şu sözlerle eleştirmektedir:

“Basınımız faillelere uzanmaktayken, aramızda bir saat kalmışken maalesef failleri ve uzantılarını deklare etti. Eğer basının sorumsuzluğu olmasaydı şu anda bu şehitlerimiz burada yatmıyordu, şehit vermeyecektir, yirmi yedi vatandaşımız ölmeyecekti. Ancak sorumsuzca yapılan bu yayınlar özgür basın adına, maalesef yirmi yedi vatandaşımızın şehit olmasına sebep olmuştur. Yakalamak üzereydik. Şu anda buradaki şehitlerimize tören yapmıyor olacaktık. Bunun için mutlaka basın yasasında bazı değişikliklerin olması lazım.”(<http://www.hurriyetim.com.tr/haber/29.07.2011>).

Cerrah, 11 Eylül 2001’de Dünya Ticaret Merkezine yapılan saldırı sonrası Amerikan medyasının tutumu ile bu saldırı sonrası Türk medyasının tutumu karşılaştırır ve Türk medyasının sorumsuzca davrandığını belirtir. Cerrah, Amerikan medyasının olaydan sonra, failleri yazmadığını vurgular ve Türk medyasının faillerin kimliğini yazması sebebiyle ikinci olay gerçekleşmeden önce suçluların yakalanmasına engel olduklarını belirtir.

İstanbul Emniyet Müdürünün getirdiği bu eleştirilere aynı törende bulunan Başbakan Erdoğan da destek çıkmakta ve basının sorumlulukla hareket etmesi gerektiğini yapmış olduğu konuşmada vurgulamaktadır.

“Dünya bir 11 Eylül yaşadı. Acaba dünya medyasının elinde iki kuleden başka bir şey var mı? İnsanlığın gözleri önünde veya hayal dünyasında, hafıza kayıtlarında o iki kuleden başka bir şey var mı? Yok. Bize ne oluyor ki, bu bilgi akışlarını şu veya bu şekilde temin edip bunu ifa etmenin medyaya kazandırdığı nedir? Millete kaybettirdiği nedir? Emniyet Müdürünün feryadı, bu tespitin çok acı bir tablosudur” (<http://www.hurriyetim.com.tr/haber.21.08.2011>).

İstanbul’daki eylemlerin medyaya yansımaları ile ilgili bir diğer ilginç gelişme İstanbul 1. No’lu. DGM’nin yayınlarla ilgili aldığı yasaklama kararıdır. Bu karar “hazırlık tahkikatın sağlıklı yapılmasını önleyecek nitelikte yayın” yapılmasını

yasaklayan bir uygulama içermektedir. Bu gelişmenin ardından Devlet Bakanlığı da yasaklarla ilgili DGM'nin aldığı karara atıfta bulunarak şu gerekçeleri sıralamıştır.

“.. Güvenlik kuvvetlerine dönük zayıf imajı yayan, halk arasında dehşet ve panik havasını yaygınlaştıran, tahkikat sürecini ve hazırlık soruşturmasını aksatacak şekilde isim ve kişilere ilgili bilgi veren, ekonomik ortamı olumsuz etkileyecek spekülasyonları tahrik eden, insan onurunu incitebilecek ceset, kan ve yaralanma içeren ürkütücü yayınların önlenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu karar toplumsal sorumluluğa ve duyarlılığa uygun yayın anlayışı temelinde vatandaşlarımızın kişilik haklarını korunması, bireylerin moral değerlerinin yüksek tutulması, gündelik hayatın aksamaması ve çocukların ruh sağlığının titizlikle korunması amacıyla alınmıştır.” (http://www.tgc.org.tr/fikret_ilkiz/ 28.07.2011).

Terör haberlerine getirilen sansürün ne gibi olumsuzluklara yol açtığını bir önceki bölümde belirtmiştik. Eylemin hem halk arasında çok daha sansasyonel ve abartılı bir biçimde yayılma olasılığı, hem de bu gibi uygulamaların demokrasilerde çözüm olarak ileri sürülmeyeceği gibi gerekçeler bu uygulamanın zayıf noktaları olarak görülebilir. Nitekim Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, uygulanan yayın yasaklarını eleştirerek sansürün halkın bilgilere ulaşma hakkını zedelediğini ileri süren bir açıklama yapmışlardır. Konuyla ilgili olarak dönemin Basın Konseyi Başkanı Oktay Ekşi sansür uygulamasına yönelik şu eleştirileri getirmiştir:

“Polisin faili bulması ve adaletin suçluyu cezalandırması nasıl önemli bir kamu görevi ise, gazetecinin kamu oyunu aydınlatması da en az onlar kadar önemli ve kamusal bir görevdir. Bu görevlerden birini yerine getirme bahanesiyle diğerini işlemez hale getirmek doğru değildir. Daha açık bir ifadeyle bu yasalarla verilmiş yetkinin kötüye kullanılmasıdır” (ntvmsnbc.com/news/ 28.07.2011).

Medya, görüldüğü gibi olaylar süresince hem failerin isimlerini vermek suretiyle hem de halkı paniğe sevk edecek şiddet sahnelerini defalarca yayınlamak suretiyle bir anlamda teröristlerin kendilerinden beklentilerini karşılamışlardır. Olaylar sona erdikten sonra yasakların geçerli olduğu bir zaman dilimi içerisinde acaba televizyonlar olayı ne şekilde ele almıştır. Olayların bittiği günün ertesinde 21 Kasım 2003 tarihinde ATV, Kanal D, Show TV ve Star kanallarının terör haberlerini sunarken izlediği görsel düzenleme aşağıdaki gibidir:

HSBC Bankasına ve İngiliz Başkonsolosluğuna yapılan saldırıdan bir gün sonra ismi geçen dört kanalın yapmış olduğu terör haberlerindeki görsel öğeleri

incelediğimizde, dört televizyon kanalı içerisinde 278 görüntü ile Kanal D ilk sırada yer alırken sırasıyla ATV 114 adet çekim ile ikinci 71 görüntü ile Show TV üçüncü son olarak 68 görüntü ile Star yer almaktadır (Orhon, 2004: 182).

ATV haberlerinin olayla ilgili görüntüler incelendiğinde, görüntülerin yaklaşık %67,6 sı genel çekimler oluştururken %12,3'ü orta ölçekli çekimler ve %20,1'i yakın çekimlerden oluşmaktadır.

Show TV'nin terör haberlerini sunumundaki görsel içeriklere bakıldığında, görüntülerin yaklaşık %76,1'i genel çekimler oluştururken orta ölçekli çekimler genel çekimlerin %10,6'sını oluşturmaktadır ve son olarak %13,3'ü yakın çekimler oluşturmaktadır.

Kanal D'nin görüntüleri incelendiğinde, görüntüleri yaklaşık %69,6'sı genel çekimlerden %39'u orta ölçekli çekimlerden %24,4'ü de yakın çekimlerden oluşmaktadır.

Star haberlerinin görsel içeriğine bakıldığında, görüntülerin yaklaşık %73,5'i genel çekimlerden %5,9'u orta ölçekli çekimlerden ve %20,6'sı ise yakın çekimlerden oluşmaktadır (Orhon, 2004: 182-183). Orhon, yapmış olduğu içerik analizinde olaylar bittikten bir sonraki gün yapılan terör haberlerinin olayların gerçekleştiği gün yapılan haberlere göre daha az şiddet içeren sahnelere yer verildiğini kaydeder.

“Olayın hemen ertesi günündeki haber görüntülerinin kullanılmasında yer alan görüntülerin daha genel etkiye sahip olduğunu ve rahatsızlık uyandıran yakın çekimlerden uzaklaşıldığını görmekteyiz” (Orhon 2004: 183).

Bu değerlendirmeler ışığında, genel orta ölçekli ve yakın çekimlerin rastgele yapılan bir tercih sonucu olmadığını ileri sürmek yerinde olacaktır. Orhan'ın belirttiği gibi, genel çekimler genellikle olayın büyüklüğünü ve yaratmış olduğu etkileri anlamamız için tercih edilirken yakın çekimler olayın gerçekleştiği günün aksine şiddet ve kan görüntülerini değil kişilerin tepkilerini, duygularını ifade etmek için kullanılmıştır (Orhon 2004: 183).

Olayların bittiği günün ertesinde televizyonların nispeten daha az şiddet içeren görüntüleri yayınladıkları, olayı daha az dramatize ettikleri ve şiddet içeren yakın çekimlerden kaçındıkları gözlemlense de, yasakların geçerli olduğu bir zaman dilimi içerisinde çok fazla görüntü eşliğinde haberi sunmak ve haber içerisinde görüntü tekrarları yapmak, eylemin medyaya yansımaları açısından olumsuz veriler olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, hem Kanal D hem de Star televizyonunun terör

haberlerini sansasyonel sloganlar eşliğinde yayınlaması bizce halkın duygusal olarak olaylardan daha fazla etkilemesine yol açacaktır. “İstanbul’da terör”(Kanal D), ve “İstanbul’da dehşet”(Star) başlıkları ile sunulan haberler izleyicileri ister istemez belirli bir şiddet algısına sokarak haberleri bu doğrultuda izleme eğilimini beraberinde getirir. Bizce terör haberleri, teröristlerin medyadan beklentilerini boşa çıkarmak için mümkün olduğunca sansasyondan uzak bir şekilde bilgilendirmeye yönelik verilmelidir. ATV; Olaya ilişkin bir slogan veya başlık yoktur.

Tablo 4. Olaylara İlişkin Görüntülerin Çerçevesi-Sayısal Olarak Yer Alışları

Ölçekler	
Genel ölçekli çekimler	77 adet
Orta ölçekli çekimler	14 adet
Yakın ölçekli çekimler	23 adet
Ölçekler toplamı	114 adet ölçek – çekim

Kanal D; Olaya ilişkin bir slogan veya başlık “İstanbul’da Terör”

Tablo 4. Olaylara ilişkin görüntülerin çerçevesi-sayısal olarak yer alışları Ölçekler

Show TV; Olaya ilişkin bir slogan veya başlık yoktur.

Tablo 5. Olaylara İlişkin Görüntülerin Çerçevesi-Sayısal Olarak Yer Alışları

Ölçekler	
Genel ölçekli çekimler	54 adet
Orta ölçekli çekimler	8 adet
Yakın ölçekli çekimler	9 adet
Ölçekler toplamı	71 adet ölçek – çekim

Star; Olaya ilişkin bir slogan veya başlık “İstanbul’da Dehşet”

Tablo 6. Olaylara İlişkin Görüntülerin Çerçevesi-Sayısal Olarak Yer Alışları

Ölçekler	
Genel ölçekli çekimler	50 adet
Orta ölçekli çekimler	4 adet
Yakın ölçekli çekimler	14 adet
Ölçekler toplamı	68 adet ölçek – çekim

Kaynak: (Orhon, 2004: 181-182).

15-20 Kasım İstanbul'da meydana gelen saldırıların basına ne şekilde yansıdığı incelediğinde, karşımıza televizyon ekranlarında olduğu gibi sansasyonel ve görüntü ağırlıklı bir üslup çıkar. Gazetelerin eylemleri ne şekilde haber yaptığını sırasıyla incelendiğinde şu tabloyu görürüz:

Sabah gazetesi Sinagog saldırılarından sonra 16 Kasım 2003 de olayı okurlarına "El Kaide bizi de vurdu, 20 ölü" başlığı ile duyuruyor. Bu başlığın altında, olayların geçtiği bölgedeki emniyet şeridi ile çevrilmiş enkazın tam sayfa fotoğrafının olduğunu görüyoruz. Gazetenin üçüncü sayfasında ise olayla ilgili insanı dehşete düşüren bir yaralı fotoğrafı var; gazetenin tekerlekli sandalyede oturan yaralıyı yüzü kanlar içerisindeyken resmettiğini görüyoruz (Sabah, 16 Kasım 2003). Sonraki günlerde gazetenin faillerle ilgili bilgiler verdiğini ve kimliklerini açıkladığını görüyoruz.

20 Kasım patlamalarından sonraki gün, gazetenin olayı HSBC binasının patlamadan sonra görüntüsünü verdiğini ve "Gün birlik günü" manşeti attığını görüyoruz. İç sayfalarda Başkonsolosluk binasının enkaz fotoğrafları var. Dördüncü sayfada ise, basının olayla ilgili tutumunu özetleyen ilginç bir haber var. Bu haberde Savaş Ay gazetecilerin girmesi yasak olan İngiliz Başkonsolosluğu'ndaki güvenlik koridorunu aşarak nasıl haber yaptığını şu sözlerle anlatıyor;

".. polisler yolu daha Atlas Pasajı'nın önünden kesmişler. Sadece ambulanslara izin var. Sıra sıra gelen ambulansların birine atlıyorum. İçeride 112 görevlilerinin üniformasını giyiyor, ağzıma ameliyat maskesi takıyorum.. Sedyedeki yastığın kılıfını çıkarıp bone yapıyorum. Artık bir sağlık görevlisi kılığındayım. Böylelikle güvenlik koridorunu asıp konsolosluğun bahçesine daha sonra da karşıdaki binalara çıkıyorum." (Sabah, 21 Kasım 2003).

Hürriyet gazetesinin olaylarla ilgili yapmış olduğu haberler incelendiğinde Sinagog patlamalarından sonra "Duaya Bomba" manşeti ile olayı okurlarına duyurduğunu görüyoruz. Gazetenin birinci sayfasında patlamadan üç dakika sonra Şişli Beth Israel Sinagogu'nun olduğu sokağın ve yaralıların görüntüleri var. Ayrıca bu fotoğrafın hemen yanında, Kule dibi Neva Salom Sinagogu'nun olduğu sokaktaki enkaz görüntülerini resmeden bir fotoğraf görüyoruz. Gazetenin iç sayfalarında olayla ilgili şiddet dozu daha yüksek fotoğraflar kullanılmış (Hürriyet, 16 Kasım 2003).

HSBC binası ve İngiliz Başkonsolosluğu saldırılarının gazeteye yansımaları incelediğimizde, olaydan sonra 21 Kasım 2003 tarihli sayısında "El katil" manşetini

atarak HSBC binasının patlamadan sonra çekilen fotoğrafının yer aldığını görüyoruz. Hemen yanında İngiltere Başkonsolosluğuna yapılan saldırılar sonucu yaralanmış genç bir kadının yüzü kanlar içerisindeki fotoğrafı yer alıyor (Hürriyet 21 Kasım 2003).

Milliyet gazetesinin eylemleri ne şekilde haber yaptığını incelediğimizde, ilk sayfada; patlamalarda hemen sonra Neva Salom Sinagogu'nun içinde yüzü kanlar içerisinde olan yaralı bir vatandaşımızın fotoğrafını görüyoruz. Bu fotoğrafın hemen altında ise Beth İsrail Sinagogunun olduğu sokağın helikopter de çekilen enkaz fotoğrafı yer alıyor (Milliyet 16 Kasım 2003).

17 Kasım 2003 tarihli sayısında ise; gazete bu sefer ölmek üzere olan genç bir kadına ait fotoğraf yayınlanmış fotoğrafı çeken Alp Sirmen'in olayla ilgili ifadeleri de gazetelerde yer almış; "Kadın son nefesini alıp veriyordu. Birkaç saniye içinde o ve onu örten gazeteler hareketsizleşti" (Milliyet 17 Kasım 2003).

20 Kasım'daki patlamalardan sonra gazetenin olayı bir bütünleşme çağrısı ile olayları okuyucularına duyurduğunu görüyoruz "Bizi yıkamazlar" manşeti atan gazetenin, 21 Kasım tarihli sayısında ilk sayfadaki fotoğrafın birbirine sarılmış iki yaralı genç kızın olduğunu görüyoruz. Üçüncü sayfada ise, eli yüzü kanlar içerisinde yaralı bir kadın ve onu taşıyan bir adamın fotoğrafı yer almış (Milliyet 21 Kasım 2003).

Vatan gazetesinin olayları okuyucularına yansıtma üslubuna baktığımızda; incelediğimiz üç diğer gazeteden belirgin bir farklılığın olmadığını görüyoruz. Gazete Sinagog saldırılarından sonra Neva Salom Sinagogunun olduğu sokaktaki yaralıların fotoğraflarını vermiş ayrıca Osman Bey'deki patlamaların enkaz görüntülerin de ilk sayfada yer almış (Vatan 16 Kasım 2003).

Gazetenin 21 Kasımdaki sayısında ise "Neden biz" başlığının atıldığını görüyoruz. Ayrıca ilk sayfada İngiliz Başkonsolosluğundaki meydana gelen patlamadan sonra yüzü kanlar içerisinde olan yaralı bir kadın fotoğrafı var. Gazetenin bu fotoğrafın patlamadan bir dakika sonra çekildiğini belirtmiş (Vatan 21 Kasım 2003).

Meydana gelen terör olaylarının basına ne şekilde yansıdığına genel bir değerlendirmesini yaparsak, olayların tıpkı televizyon ekranlarındaki gibi sansasyonel boyutunu ön plan çıkaran bir şekilde haber yapıldığını görüyoruz. Gazetelerin genellikle olaydan hemen sonra çekilen yaralılara ait fotoğrafları baş sayfalara taşımasının, olayların kitleler üzerinde etkisini artırıcı bir unsur olarak karşımıza çıktığını belirtebiliriz. Olayların hemen ertesi gün yapılan gazete haberlerinin genel özelliği,

görselliğin ön plan çıkması ve bunun sonucu olarak gazetelerin olayları ilk sayfalarda büyük fotoğraflar eşliğinde ve çarpıcı başlıklar atarak sunma eğiliminde olmalarıdır.

Gazete haberlerin öne çıkan bir diğer özelliği olaydan sonraki günlerde eylemcilerin kimliklerine dair yapılan haberlerdir. Bu haberlerde eylemcilerin örgütlerle olan bağlantısı, kimlerle temas kurduğu gibi stratejik bilgilerin ayrıntılı olarak yer aldığını görüyoruz.

Kısaca ifade etmek gerekirse; gazeteler 15 ve 20 Kasım'da meydana gelen saldırılar sansasyonel bir şekilde haber yapmış, bu haberlerde görselliği ön plana çıkaran şiddet dozu yüksek fotoğraflar kullanmıştır. Yapılan terör haberlerini bir diğer olumsuz yanı, faille ilgili kamuoyuna yansımaları sakıncalı olan bilgilerin ayrıntılı biçimde haber yapılmasıdır. Bu haberler de faille ilgili kimlikleri hakkındaki bilgiler yanında, bağlandı kurdukları diğer kişiler hakkında haberler de yer almaktadır. Terör olaylarının basına yansımaları ile ilgili bir diğer olumsuz nokta şiddet dozu yüksek fotoğrafların sadece ulusal basında yer almayıp Türk fotoğrafçıları tarafından çekilen olayla ilgili bu fotoğrafların yabancı yayın organları tarafından da kullanılmış olmasıdır.

Medyanın olaylar süresince haber yaparken kullandığı üslup bize göre oldukça sansasyoneldir. Medya terör haberlerini sunarken “dehşet”, “vahşet”, “cehenneme dönen Şişli”, “İstanbul kana bulandı” gibi çarpıcı, halkı paniğe sevk eden ifadeler kullanmaktadır (Vural, 2004: 158). Terör eylemlerini bu şekilde haber yapmak, teröristlerin medyadan beklentilerini karşılama anlamına gelecektir. Medya elbette terör olaylarının başlıca sorumlusu olarak görülemez. Ancak terör eylemlerini sansasyonel bir şekilde sunmak, eylemin etkisini artıracak ve halkın korku ve panik duymasına neden olacaktır. Bu bakımdan medya son derece duyarlı hareket etmesi gereken böyle bir olayda bizce sorumlu bir yayıncılık anlayışı göstermemektedir.

Karşılıklı olarak birbirlerini besleyen terör-medya ilişkisi, söz konusu bu iki olayda da toplum üzerinde etkiler bırakmaktadır. Bir tarafta medyayı sürekli bilgilendiren resmi makamlar, diğer tarafta olayın sıcak ve dehşet verici görüntülerini izleyiciye aktaran Türk medyasının rayting uğruna sergilediği yaklaşım, mesleki etiğin ve toplumsal sorumluluğun bilinç düzeyi olarak ne kadar farklı olduğunu göstermektedir.

Medya terör haberlerini topluma ulaştırmakla haber verme görevini yerine getirirken terör haberi zamanında ve doğru yerde yayınlanırsa ilgi çekecektir. Bu ilgi beraberinde izlenmeyi, izlenme yönlendirmeyi getirir. 11 Eylül saldırıları sonrasında

medya halkı Amerikan yönetimini istediği şekilde yönlendirdi. 15–20 Kasım saldırılarında ise düzensiz ve özensiz gösterilen görüntülerle ve yanlış bilgilendirmelerle bilgi ve görüntü kirliliği ortaya çıkararak topluma doğru ve net bilgiler aktarılamadı.

3.5. Terörle Mücadelede Medyanın Rolü

Terörle mücadele sadece teröre maruz kalmış ülkelerin güvenlik sorunu olmayıp iletişim teknolojilerinin sınırları kaldırıp dünyayı kocaman bir köy haline getirdiği günümüz de bir dünya sorunudur. Yakın geçmişte yaşanan 11 Eylül saldırıları da bunu doğrular niteliktedir. Bu bağlamda terörle mücadele ederken dünya toplumunu bir bütün olarak ele alıp medyanın da dahil olduğu ortak bir çaba ve sorumluluk olarak görülmelidir. Medya da toplumsal sistemin bir parçası olup bu noktada medyaya da bir takım görevler düşmektedir. Bu amaçla yapılan terör haberciliğinden bir takım ilkelerden bahsedilebilir.

3.6. Terör Haberciliğinde İlkeler

Terör haberciliğinin nasıl yapılması konusunda tam bir uzlaşmadan söz edilememekle beraber bazı etik ve rehber İlkelerden söz edilebilir.

3.6.1. Güvenlik: (Medya Çalışanlarının Güvenliği).

Avrupa konseyi medyadan sorumlu bakanların 26 Eylül 2007 de kabul ettiği ‘kriz zamanlarında ifade ve haber alma özgürlüğünün korunması hakkında rehber ilkelerden medya çalışanlarının güvenliğiyle ilgili kimi noktalarda işaret edilmektedir. Bu noktalar şöyle sıralanmaktadır (www.populertarih.com 21.05.2010).

Üye ülkeler medya çalışanlarının güvenliğinin sağlanmasına azami önem verilmesini sağlamalıdır. Ancak medya çalışanlarının güvenliklerinin garanti altına alınması onların hareket özgürlüğü gibi haklarının gereksiz olarak kısıtlanması manasına gelmemelidir.

Üye ülkeler, kriz bölgelerini yönetmekle görevli olan askeri ve sivil kurumlardan bu bölgelerde görevli medya çalışanlarıyla anlayış içinde çalışmalarını ve iletişimi geliştirecek pratik önlemler almalarını istemelidir.

Gazetecilik okulları, meslek birlikleri ve medya kuruluşları medya çalışanlarına genel ve kriz durumlarıyla ilgili özel güvenlik eğitimleri vermeleri için teşvik edilmelidir.

İşverenler, kendi medya ekiplerine eğitim vererek güvenlik ekipmanlarını sağlayarak ve tavsiyelerde bulunarak tehlikeli görevlerde en iyi şekilde korunmalarını sağlamak için gayret göstermelidir.

Ulusal ve uluslararası yasalara uymadıkları, haber içeriklerinde şiddet veya nefreti teşvik ettikleri veya savaşan tarafların propagandasını yaptıkları için sınırlı erişimi olan bölgelerden ihraç edilen medya çalışanları tarafsız güvenli bölgeye veya ülkeye veya büyükelçiliğe kadar güvenlik güçleri eşliğinde çıkarılmalıdır.

3.6.2. Dolaşım ve Haber Alma Özgürlüğü

Üye Ülkeler kriz bölgelerinde görevli medya çalışanlarının habere ulaşımını ve dolaşım özgürlüklerini güvence altına almalıdır. Bu görevi yerine getirmek için kriz bölgelerini yönetmekle görevli yetkili kuruluşlar medya çalışanlarının kriz bölgelerine ulaşması için çalıştıkları medya kuruluşları tarafından akredite edilmelerine izin verilmelidir.

Kriz bölgelerinde görevli medya çalışanları için akreditasyon sistemi kullanılmalıdır.

Ulusal düzenlemelerin gerektirdiği durumlarda akreditasyon ayrımı yapılmaksızın tüm medya çalışanlarına aşırı ve zaman kaybı yaratacak bürokratik engellerden muaf tutularak verilmelidir.

3.6.3. Haber Kaynaklarının Korunması

Üye Ülkeler gazetecilerin haber kaynaklarını gizli tutma hakkını korumalıdır.

Medya çalışanlarının güvenliği sağlamak için, diğerlerinin yanı sıra, bir görüşe göre, kriz durumlarına ilişkin haber ve materyaller (notlar, resimler, sesli veya görüntülü kayıtlar gibi) medya çalışanlarından talep edilmemeli ve güvenlik güçlerince bu tür materyallere yasal kovuşturmalarda kullanılmak üzere el konulmamalıdır.

Üye ülkeler karalama ve iftira yasalarını kriz durumlarında kötüye kullanmamalı ve bu sebeple ifade özgürlüğü kısıtlamamalıdır. Üye ülkeler özellikle iftira ve karalama ile ilgili hukuki davalar veya uygun olmayan yaptırımlarla medya çalışanlarının gözünü korkutmamalıdır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ile Televizyon Yayıncıları Derneği (TVYD), ülkemizde yayıncılığın güçlendirilmesi, kalitesinin yükseltilmesi,

güvenilirliğinin artırılması ve yayıncılık alanında haber kaynaklarının korunmasına ilişkin şu ilkeleri yayınlamıştır:

Haber, kaynağın güvenliğini, haklarını ve özel yaşamını tehlikeye sokacak nitelikteyse ya da haber kaynağı gizli kalmak istemişse, kaynağın kimliği deşifre edilmemeli, böyle durumlarda, kaynağa, deşifre etmeden atıfta bulunulmalı ve kişiyi ve özelliklerini tarif eden bilgiler de kaynağın deşifre edilmesi sonucunu doğurabileceğinden, bu bilgiler de kullanılmamalıdır.

Haber yaparken kaynağın çıkarına alet olunmamalı, kurumsal ya da bireysel haber kaynaklarıyla ilişkilerde, haberciliğin gerektirdiği mesafe korunmalı, haberin kaynağının haberin tarafı olduğu durumlarda, daha da ihtiyatlı olunmalı, toplumu ilgilendiren enerji, çevre, sağlık, v.b gibi konularda haber kaynağının lobi faaliyetlerinin aracısı konumuna gelmekten kaçınılmalıdır.

3.6.4. Kamuoyunun Manipülasyonu

Üye ülkeler kamuoyunun kriz zamanlarında medya mensuplarının habere ulaşmasını kısıtlamamalıdır.

Üye ülkeler habere serbest erişimin krizlerin çözümünde ve oluşabilecek istismarların önlenmesinde etkili olabileceğini her zaman akılda tutmalıdır. Kamuoyunu özellikle ilgilendiren durumlarda haber alma gereksinimini meşru kılmak için yetkili kuruluşlar medya dahil kamunun habere ulaşmasını güvence altına almalıdır.

Üye ülkeler kriz zamanlarında ifade ve haber alma özgürlüğüne kısıtlama getirirken belirsiz ifadeler kullanmamalıdır. Şiddete teşvik ve kamu düzenini bozacak davranışlar açık ve tam olarak tarif edilmelidir.

Üye ülkeler özellikle kriz durumlarında bağımsız ve profesyonel medyanın faaliyetlerini Avrupa konseyi standartları ile uyumlu olarak sürdürmek için daimi bir çaba içinde olmalıdır. Bu bağlamda kamu medya hizmetinin toplumun farklı grupları arasında bütünleşme ve anlayışın gelişmesinde bir faktör ve güvenilir bir haber kaynağı olması açısından desteklenmesine özel bir çaba gösterilmelidir.

Üye ülkeler kriz zamanlarında kamuoyunun özel hassasiyetlerini kullanarak, medya dahil, manipüle etmeye çalışan kamu görevlilerinin cezai ve idari sorumluluklarını dikkate almalıdır.

3.6.5. Medya Çalışanlarının Sorumlulukları

Avrupa Konseyi Bakanlar komitesinin kriz zamanları için önerdiği ilkelerde medyanın sorumlulukları şu şekilde sıralanmaktadır.

Medya çalışanları, kriz zamanlarında diğer kişileri haklarını, onların özel hassasiyetlerini ve muhtemel belirsizlik ve korku duygularını dikkate alırken kamuoyu zamanında, gerçek doğru ve kapsamlı haber verme konusundaki sorumluluklarını göz önünde tutarak özellikle kriz zamanlarında, yüksek mesleki ve etik standartlara bağlı kalmalıdır.

Şayet 'İliştirilmiş' gazetecilerle ilgili bir sistem sürdürülmesi gerekiyorsa ve gazeteciler bunu kullanmak istiyorsa, bunu raporlarında açıkça belirtmeleri ve haber kaynaklarını göstermeleri tavsiye edilmektedir.

Öz denetim; medya çalışanlarının kriz zamanlarında sorumluluklarının bilincindeki ve mesleki çalışmalarını daha etkin hale getirecek en uygun mekanizmadır. Bu nedenle bölgesel ve Avrupa düzeyinde özdenetim kuruluşlarıyla işbirliği güçlendirilmelidir. Üye ülkeler, profesyonel gazetecilik organizasyonları, diğer ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği güçlendirilmelidir.

Medya çalışanları, görevlerini yerine getirirken işbirliği ve hoşgörü kültürünün geliştirilmesi ile ilgili tavsiye kararını göz önünde tutmaya ve bu tavsiye kararlarını ek'inde belirtilmiş olan meslek uygulamalarını minimum değerler olarak dikkate almaya davet edilmektedir.

3.6.6. Diyalog ve İşbirliği

Kriz zamanlarında ifade ve haber özgürlüğünün korunmasını sağlamak için hükümetler, medya kuruluşları ulusal ve uluslar arası devlet ve sivil toplum örgütlerinin diyalog ve işbirliğini sürdürmesi gerektiği 27' inci ilkede ifade edilmektedir. Uygulamayı kolaylaştırmak için 'yapıcı diyaloglar yoluyla gönüllü bir ortam oluşturulmasının dikkate alınması' da 28. ilkede belirtilmektedir. 29'uncu maddede şöyle denilmektedir: ' Medya çalışanları, doğrudan veya temsil ettikleri kurumlar aracılığıyla, kriz zamanlarında yetkili otoritelerle yapıcı diyalog kurmaları için teşvik edilmelidir.'

Sivil toplum örgütleri ve özellikle kamu denetçisi kuruluşlar ise, 30'uncu madde de ifade ve haber alma özgürlüğünün korunması adına şu katkılarda bulunmaya devam etmektedir(www.populertarih.com 21.05.2010).

Danışma ve gazetecilerle yapılan tacizleri rapor etmek ve diğer ifade ve haber alma ihlalleri ile ilgili iddiaları bildirmek için kullanılan yardım hatlarını açık tutmak

Medya çalışanlarının görevlerini icra ederken kamu otoriteleri ile karşı karşıya kaldıkları dava veya anlaşmazlıklarda, uygun olduğu takdirde, ücretsiz yasal yardımlar dahil, destek vermek.

Bilgi alış verişini kolaylaştırmak ve yapılabilecek ihlalleri izlemek için Avrupa konseyi ve diğer ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak.

3.6.7. Tarafsızlık

Medya terör haberlerini tarafsız bir biçimde verebilir mi, vermeli mi, verirse doğru olur mu? Ölçüt ne olmalıdır.

Medya terör eylemini haber olarak hedef kitleye aktardığı zaman terörün istediği alana girmektedir. Terör'ün amacı eylemlerle sesini duyurmak; etkili olduğunu görmek olduğuna göre medyanın her şeyi olduğu gibi, tüm ayrıntılarıyla olayı izleyicilerine iletme terörün amacına hizmet etmektedir. Medyanın tarafsız olması bu amaca hizmet etmekten alıkoymaz.

Medya toplum için vardır. Toplumdan ayrı bir medya düşünülemez. Hatta ciddi şekilde medya için 'teröre karşı taraf olmak zorundasınız' diyenler bile bulunmaktadır. Ancak bu tarafsızlık, kamu yararından yana bir tarafsızlık olmalıdır. Yararcı etik anlayışı da bunu söyler: Kamu yararı önce gelir. Terör haberinde kamu yararı haberin verilmemesinden yana değil; daha çok haberin nasıl verildiği ile ilişkilidir (Yüksel, E. www.populertarih.com, 21.05.2010).

Kamu yararı gözetilmeden yapılan habercilik ile toplumsal sistemin bir üyesi olan medyanın topluma vereceği zarar kaçınılmazdır. Sonuçta medya oluşturduğu bu travmadan kendisi de etkilenecektir.

3.7. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK). ile Televizyon Yayıncıları Derneği(TVYD).’nin Yayıncılık İlkeleri

- İnsan onuruna, temel hak ve özgürlüklere saygılı olmak
- İfade özgürlüğü ve haber alma hakkı çerçevesinde, olay ve olguları doğru, tarafsız ve eksiksiz yayınlamak
- Yayıncılığı haksız amaç ve çıkarlar doğrultusunda kullanmamak
- Çok sesliliğin ve kültürel çeşitliliğin korunmasına önem vermek

- Yayınlarımızda renk, ırk, dil, din ve cinsiyet ayrımcılığına, aşağılama ve ön yargılara yer vermemek
- Kişi ve kurumların cevap ve düzeltme haklarına saygılı olmak
- Toplumda korku ve infial yaratabilecek olaylar karşısında ve kriz zamanlarında sağduyulu davranmak
- Şiddeti teşvik etmemeye ve meşrulaştırmamaya özen göstermek
- Özel hayata ve mahremiyete saygılı olmak
- Çocuk ve gençleri uygun olmayan içerikten korumaya özen göstermek
- İzleyicilerin ve dinleyicilerin gereksinim, beğeni ve hassasiyetlerine önem vermek

Şiddete ilişkin yayınlanan ilkeler de şöyle sıralanmıştır:

- Haberlerde şiddetin sıkça, uzun süre ve yoğun biçimde verilmesinin şiddete duyarsızlaşma yaratabileceği unutulmamalıdır. Yoğun şiddet içeren görüntüler, izlenme oranını artırmak ya da dikkat çekmek amacıyla kullanılmamalıdır, ayrıca şiddetin etkisi görüntü tekrarı yapılarak, müzik ve ses efektleri kullanılarak abartılmamalıdır.
- Haberde, şiddet eylemlerini öven, haklı ya da meşru gösteren ifadeler ve görüntüler kullanılmamalıdır.
- Toplumsal şiddet olaylarını habere konu ederken, gerilimi artıracak nitelikteki görüntü, yorum ve ifadelerden kaçınılmalıdır.
- Sözlü şiddet, tehdit, aile içi şiddet, hayvanlara kötü muamele gibi eylemler de şiddet kapsamında değerlendirilmelidir.
- İntihar olaylarıyla ilgili haberlerde, intihar anının görüntüsü yayınlanmamalıdır.
- Doğal afet, savaş, terör ve kriz haberlerine ilişkin şu ilkelere yer verilmiştir.
- Doğal afet, büyük kaza, savaş, terör, şiddet, çatışma haberlerinde, izleyicilerde korku, endişe ve panik yaratacak ifadeler ve görüntüler kullanılmamalıdır.
- Kan, kesik vücut parçaları, yaralanma, ceset görüntüleri gösterilmemelidir.
- İzleyicilerde korku, endişe ve panik yaratacak görüntüler ard arda sürekli verilmemelidir.

- Bu haberlerde, özellikle insanların zayıf anları gösterildiği için, insanlık onurunun korunmasına dikkat edilmelidir.
- Terör haberlerinde, bilgi verirken teröre alet olma tuzağına düşülmemelidir.
- Adam kaçıırma, korsanlık, rehin amal ve kuşatma gibi olayların canlı yayınında özenli ve temkinli davranılmalıdır. Rehinelerin güvenliği tehlikeye atılmamalı, güvenlik kuvvetlerinin operasyonunu deşifre ederek, sonuca ulaşılmasını engelleyecek yayın yapılmamalı, Eylemcilerle güvenlik güçlerinin müzakerelerinin aracısı haline gelinmemelidir.
- Haber yaparken olay yerindeki delillere zarar verilmemelidir

Basın konseyinin yayınladığı basın meslek ilkeleri de ise şu maddeler den oluşmaktadır.

- Yayınlarda hiç kimse; ırkı, cinsiyeti, sosyal düzeyi ve inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.
- Düşünce, vicdan ve ifade özgürlüğünü sınırlayıcı; genel ahlak anlayışını, din duygularını, aile kurumunun temel dayanaklarını sarsıcı ya da incitici yayın yapılamaz.
- Kamusal bir görev olan gazetecilik, ahlaka aykırı özel amaç ve çıkarlara alet edilemez.
- Kişileri ve kuruluşları, eleştiriri sınırlarının ötesinde küçük düşüren, aşağılayan ve iftira niteliği taşıyan ifadelere yer verilemez.
- Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında, yayın konusu olamaz.
- Soruşturulması gazetecilik olanakları içinde bulunan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğuna emin olunmaksızın yayınlanamaz.
- Saklı kalması kaydıyla verilen bilgiler, kamu yararı ciddi bir biçimde gerektirmedikçe yayınlanamaz.
- Bir basın organının dağıtım süreci tamamlanmadan o basın organının özel çabalarla gerçekleştirdiği ürün, bir başka basın organı tarafından kendi ürünüymüş gibi kamuoyuna sunulamaz. Ajanslardan alınan özel ürünlerin kaynağının belirtilmesine özen gösterilir.

- Suçlu olduğu yargı kararıyla belirlenmedikçe hiç kimse "suçlu" ilan edilemez.
- Yasaların suç saydığı eylemler, gerçek olduğuna inandırıcı makul nedenler bulunmadıkça kimseye atfedilemez.
- Gazeteci, kaynaklarının gizliliğini korur. Kaynağın kamuoyunu kişisel, siyasal, ekonomik vb. Nedenlerle yanıltmayı amaçladığı haller bunun dışındadır.
- Gazeteci görevini, taşıdığı sıfatın saygınlığına gölge düşürebilecek yöntem ve tutumlarla yapmaktan sakınır.
- Şiddet ve zorbalığı özendirici yayın yapmaktan kaçınılır.
- İlan ve reklam niteliğindeki yayınların bu nitelikleri, tereddüde yer bırakmayacak şekilde belirtilir.
- Yayın tarihi için konan zaman kaydına saygı gösterilir.
- Basın organları, yanlış yayınlardan kaynaklanan cevap ve tekzip hakkına saygı duyarlar.

3.8. Türkiye'nin Konumu ve Önemli Dinamikler Işığında Terör Haberleri ve Yorumları

Türkiye jeopolitik, jeostratejik ve jeoekonomik bakımlardan önemli konumda bulunmaktadır. Türkiye'nin Asya ve Avrupa kıtasının kesiştiği yerde bulunması, kavşak notasında olması sebebiyle jeostratejik ve jeopolitik olarak konumu tartışılmaz bir öneme sahiptir. Ayrıca yerüstü ve yer altı kaynakları bakımından dünyanın en önemli ülkelerinden bir tanesidir. Medeniyetlere beşiklik yapmış ve dünyanın en eski medeniyetine sahip Türkiye yedi yüzyıllık Osmanlı medeniyetinin mirasçısı olarak dünyada nüfusunun yüzde doksan dokuzu Müslüman olan ve aynı zamanda demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti olan tek ülke olma özelliğine sahiptir. Ayrıca imparatorluktan genç cumhuriyete geçerek kendine özgü sosyal ve siyasal dönüşüm sağlayarak kendi iç dinamikleriyle varlığını sağlam temellere dayandırmıştır. Sahip olduğu kültürel değerler ile tarihi misyonuyla hoşgörü ve insan sevgisinin sembolü olan Anadolu'nun dünya kültür mirasına ve insanlığın ortak bahçesine manevi katkıları tartışılmaz derecede büyüktür. Bu büyüklüğün bir sonucu inanç turizmidir. İnanç turizmi nedeniyle dünyanın dört bir yanından gelen turistler bu hoşgörünün apaçık bir örneğini sergilemektedir. Yine coğrafi konumundan dolayı dört mevsimin bir arada

yaşandığı dünyada tek yer olma özelliğine sahiptir. Bu özelliğiyle turizmin merkezi konumundadır. Ülke ekonomisine katkısı nedeniyle hayati bir öneme sahip turizm bazı basın ve yayın organlarının dikkatsizce ve sık sık tekrarlayarak verdiği yayın ilke, örf ve etiğine uymayan ‘terör haber ve yorumlarından’ büyük zarar görmektedir. Televizyon dünyasının, -ülkemizde de- şiddet yoğun bir dünya olduğunu söylemek mümkündür. Haberlerde, neredeyse her türlü fiziksel şiddet görüntüsü yer almaktadır. Bu, insanlara, onların tehlikeli bir dünyada yaşadıkları mesajını vermektedir. Türkiye’de, televizyonlarda şiddet sunumuna bakıldığında, araştırma sonuçları paralelinde, şiddete aşırı derecede yer verildiğini söylemek mümkündür. Şiddet sunumu, en çok izlenen zamanda, ana haberlerden başlayarak, neredeyse izleyen tüm programlarda yapılmaktadır (RTÜK, 2007). Özer’e göre, “Türkiye’de televizyonlarda şiddet sunumuna bakıldığında araştırma sonuçları paralelinde şiddete aşırı derecede yer verildiğini söylemek mümkündür. Şiddet sunumu en çok izlenen zamanda ana haberlerden başlayarak neredeyse izleyen tüm programlarda yapılmaktadır... Televizyonlarda sunulan şiddetin önemli bir yönü de, “iyi”yi temsil edenlerin uyguladıkları şiddetin “meşru” olarak sunulmasıdır” (RTÜK, 2007; 24).

Terör haberleri toplum psikolojisini olumsuz etkilemenin yanı sıra dünyadaki Türkiye imajını da zedelemektedir. Terör haber ve görüntülerinin hiçbir denetimden geçirilmeden özensizce topluma iletmek sadece topluma aktarmayla sınırlı kalmayarak tüm dünya medyasının ilgisini çekmektedir. Yapılan haberler ve yayınlanan görüntüler, huzuru ve iç barışı olmayan, güvenlikten yoksun bir Türkiye izlenimi yaratacaktır. Söz konusu bu durumda ekonomide önemli bir yere sahip olan turizm sektörünü olumsuz etkilemektedir.

Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB), turizm sezonunun başlangıcıyla birlikte, PKK’yı destekleyen yayın organlarının ve medyadaki şiddet içeren görüntülerinin Türk turizmin olumsuz etkilemesinden duyduğu rahatsızlığı Başbakanlığa resmen iletmiştir. Başbakanlık özellikle İngiltere, İtalya, İspanya, Almanya, Fransa, Avusturya ve İskandinav Ülkelerinde yüzde kırk’a varan rezervasyon iptallerini dikkate alarak turizm sektörünün içinde bulunduğu sorunları ve çözüm önerilerini geniş katılımlı bir toplantıyla değerlendirmiştir. Başbakanlıkça ‘her ne kadar RTÜK’ün radyo ve televizyon kuruluşlarının yayın politikalarını belirleme gibi bir görevi ve yaptırım yetkisi yoksa da, sektörün kaygılarının hissettirilmesi ve terör

haberlerinin verilisinde daha duyarlı davranılması gibi konuların ‘ medya kuruluşlarına aktarılmasına aracılık etmesi istenmiştir (Özdilek, C. www.web.bir.net.tr, 08.05.2010).

Medyanın terör ile ilgili haberleri hassas bir şekilde vermesi gerekliliği son yaşanan terör saldırısı olaylarında daha da ortaya çıkmaktadır. Yaşanan terör olaylarının ardından siyasilerin açıklamaları ve ardından yazılı ve görsel medyada yer alan açıklama ve görüntüler terörle mücadelede ortaya konan zafiyetin boyutlarını gösterilmesi bakımından üzerinde önemle durulması gereken konulardan biridir. Terör örgütünün yaptığı saldırılar ülke gündemini kaos ve karmaşaya sürükleyecek yayınlar ve gazete haberleriyle işgal edilmiş durumda, köşe yazarlarının yaşanan sürece olumlu katkı yapalım derken adeta ateşe benzin dökmeleri, terörle mücadele konusunda eksikliklerin ulu orta sergilenmesi teröre psikolojik üstünlük sağlamaktadır. Siyasilerin konuya dikkat çeken açıklamaları da terör ile mücadelenin başarılılığına gölge düşürecek açıklamaları faydadan çok zarar vermektedir. 16 Ağustos ta Hakkari Çukurca da teröristlerin mayın döşemesi sonucu şehit olan on iki askerin ardından yapılan açıklamalar, terör örgütünün gizli ya da açık reklam ve propagandasını yapacak nitelikte olup örgütün yenilmezliğini, kolay kolay yok edilemeyecek bir yapı olduğunu yazılı ve görsel basında çıkan haberlerin etraflica irdelenmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Terör saldırısı sonrasında acil toplanan milli güvenlik kurulunun gündem maddesi terörle mücadelede yeni yaklaşımlar haberi ulusal basında MGK'da hayata geçirilme kararı alınan yeni terörle mücadele stratejisinin satır başları şöyle: (Milliyet, 18 Ağustos, 2011).

- Valiler, terörle mücadele eden unsurların sevk ve idaresinde komutayı ele alacak.
- Polis- jandarma arasındaki yetki karmaşasının önüne geçilecek, polis özel hareket timleri ile jandarma birlikleri koordineli biçimde operasyon yapacak.
- Operasyon kararı verildikten sonra hızla uygulanacak.
- Terörle mücadelede özel hareket timleri etkin kullanılacak
- Terörden etkilenen bölgelerde profesyonel askerler kullanılacak
- Hava unsurları ve özel birliklerin ağırlıklı kullanılacağı nokta operasyonlar yapılacak.
- Polis timleri küçük gruplar halinde uzun süre arazide kalacak. Operasyonlar düzenleyecek.
- Terör örgütü uzantıları için hemen yasal işlem yapılacak.

- Terör örgütü ile bağlantılarını kesmeyen siyasi aktörler uyarılacak, uyarılar dikkate alınmazsa hukuki süreç işletilecek.
- PKK'nın Avrupa merkezli finansal trafiğine karşı diplomatik girişimler etkinleştirilecek.
- TSK'ya sınır ötesinde sıcak takip yetkisi veren hükümet tezkeresinin 1 yıl daha uzatılacak.

Haber teröre karşı yapılması gerekenleri maddeler şeklinde sıralıyor. Büyük bir gizlilik içinde alınması gereken kararların gazetelerde yer verilmesi, örgüte zaman ve mevzi kazandırma noktasında önemli fırsatlar sunmakla kalmayıp, işin diğer boyutu bir saldırıyla ilgili MGK'nın acil toplanıp ve hemen sonrasında Cumhurbaşkanının muhalefet liderleriyle görüşmesi Terör örgütü yayın organlarında” T.C devleti panikte “ ifadelerine yol açtı (firatnews.com, 18 Ağustos.). Terör örgütünün devlette yarattığı panik ruh halinin ikinci bir zafer olarak değerlendirilmesi dikkat çekicidir. 16 Ağustos saldırılarının ardından kandile yapılan hava hareketini takiben terör örgütünün 18 Ağustosta Tunceli de karakol baskını, yine aynı tarihte Siirt'in Eruh ilçesi Bilgili üs bölgesine yapılan saldırı sonucu şehit olan iki asker ve aynı zamanda Pervari ilçesinde Emniyet ve Karakol noktalarına yapılan saldırılar, yapılan yayınları bilerek ya da bilmeyerek yol açtığı psikolojik destek ve cesaretlendirme unsurları olarak görmek gerekir.

Yaşanan son olaylara ilişkin medyada yer alan değerlendirmelerin ülkeye fayda dan çok zarar verdiği en somut göstergesi olarak yer vermeye çalıştım. Buna benzer birçok olaydan söz edilebilir. Ayrıca her yaşanan terör olayının ardından kendi internet sitesinde açıklamalarda bulunan genelkurmay başkanlığı, bu son olaylarla ilişkili olarak ilk defa içişleri bakanlığı tarafından sürece ilişkin değerlendirmelerde bulunulması ve kullanılan üslup dikkat çekti. Pkk ifadesinin yer almadığı açıklama dikkatli bir dilin kullanılması sürece olumlu etki bırakması bakımından önemli bir gelişme olarak değerlendirilmeli, açıklama şöyle:

18 Ağustos 2011 günü Tunceli'de BTÖ mensuplarıyla jandarma timleri arasında çıkan çatışmada, güvenlik güçlerinde herhangi bir zayıat meydana gelmemiştir. Olay yerinde ertesi gün yapılan aramada 1 kadın BTÖ mensubu ölü olarak ele geçirilmiştir. 18 Ağustos 2011 gecesi Siirt'in Eruh ilçesi Bilgili Üs Bölgesi'ne, bir grup BTÖ mensubunca uzun namlulu silah ve roket mermileriyle yapılan saldırı sonucunda bir astsubay ve bir erimiz şehit olmuş, üç askerimiz yaralanmıştır. Saldırı sonrası başlatılan

operasyon sonucunda bir bayan BTÖ mensubu silah ve teçhizatıyla birlikte ölü olarak ele geçirilmiştir. 18 Ağustos 2011 gecesine Siirt ili Pervari ilçe merkezinde Konuşlu İlçe Emniyet Amirliği ve bitişindeki Pervari Jandarma Karakoluna, BTÖ mensuplarınca roket ve uzun namlulu silahlarla yapılan saldırı sonucunda üç sivil vatandaşımız yaralanmıştır. Olay sonrası yapılan operasyon sonucunda iki BTÖ mensubu silahlarıyla birlikte ölü ele geçirilmiştir (Vatan gazetesi, 21 Ağustos,2011).

Kitle iletişim araçlarının teknolojik olarak gelişmesi haber ve bilgilerin transferinde sınırları ortadan kaldırmıştır. Türkiye'nin herhangi bir yerinde patlayan bir bombanın etkisi Türkiye sınırlarının içinde kalmıyor, tüm Avrupa ülkelerinde hatta dünyada da yankılanıyor ve bunun bedelini Türkiye ödüyor.

3.9. Terör, Terörün Boyutları ve Teröre karşı Hükümler

Dünya ülkeleri arasında terörden en fazla etkilenen ülkelerden biri şüphesiz ki Türkiye'dir. Yaklaşık otuz yıldır terör ile mücadele eden Türkiye otuz beş bin vatandaşını kaybetti ve hala kaybetmeye devam ediyor. Bununla beraber terör'ün Türkiye'ye maliyeti yüz milyar doların üzerinde olup sosyal ve kültürel maliyeti de göz önünde alındığında yaklaşık üç yüz milyar dolardan bahsedilmektedir (www.samanyoluhaber.com , 15.07.2010).

Türkiye son yirmi beş yıldır kanlı terör örgütü olan PKK ile mücadele etmektedir. PKK terör örgütü yurt içindeki faaliyetlerinin yanı sıra yurt dışında da geniş ölçüde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Terör örgütü, silahlı kanadına siyasi, mali ve lojistik desteği birçok Avrupa ülkelerinde bulunmak üzere suç ayağı olarak işleyen dört yüz sivil toplum kuruluşu aracılığıyla sağlıyor. Ayrıca PKK'nın birçok medya organı var. Bunlar iki haber ajansı, dört televizyon istasyonu, on üç radyo istasyonu, üç yayınevi ve birkaç internet sitesi bulunmaktadır (<http://blog.milliyet.com.tr>, 16.07.2010).

Türkiye açısından terör'ün boyutları çok geniş olmakla beraber terörle mücadele de Türkiye haklılığını yurt dışında ispatlamak için meşru çerçevede mücadelesinin veriyor ve vermelidir de. Terör'ün bir insanlık suçu olduğunu, hiçbir meşru gerekçeyle açıklanamayacağını, insan hakları dersi vermeye kalkan Avrupa ülkelerine açıkça anlatılmalıdır.

3.10. Terör'ün Gelişimini Engelleyen Hükümler

Ülkemizde teröre karşı, terörü engelleyen hükümler başta anayasa olmak üzere, terörle mücadele kanunu ve Türk ceza kanununun da maddeler halinde açıklanmaktadır.

T.C Anayasası'nın 12'inci maddesinde, "herkesin kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devrilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahip olduğu" hükme bağlanmış ve bu temel hak ve hürriyetlerin ne suretle sınırlanabileceği 13'üncü, kötüye kullanılmaması 14'üncü maddesinde düzenlenmiş ve 14'üncü madde de, anayasada yer alan hak ve hürriyetlerinden hiç birinin, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk devletinin ve cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek amacıyla kullanılmayacağı ifade edilerek bu yasaklara aykırı hareket eden veya başkalarını bu yolda tahrik veya teşvik edenler hakkında uygulanacak müeyyidelerin kanunla düzenleneceğini belirtilmiştir (www.tbmm.gov.tr, 16.07.2010).

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1'nci maddesinde: ‘ Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, devlet otoritesini zaafa uğratmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişilerin girişeceği her türlü eylem terör suçu ‘ sayılmıştır. TCK' nun 168, 169, 171, 313, 314 ve 315 maddeleri (www.hukukçular.net, 16.07.2010).

Hükümleri saklı tutulmak kaydıyla, terör örgütlerini kuranlar, faaliyetlerini düzenleyenler, yönetenler, örgüt mensuplarına yardım edenler veya örgüt propagandası yapanlar haklarında cezai müeyyideler konulmuştur.

Türk Ceza Kanunu'nun; 125'inci maddesinde: “ Devlet topraklarının tamamını veya bir kısmını yabancı bir devletin hakimiyeti altına koymaya veya devletin istiklalini tenkise veya birliğini bozmaya veya devletin hakimiyeti altında bulunan topraklardan bir kısmını devlet idaresinden ayırmaya matuf bir fiil işleyen kimse ölüm cezasıyla cezalandırılır” diye belirtilmiştir (www.hukukçular.net, 16.07.2010).

Ayrıca 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un: “ Yayın ilkeleri başlıklı 4'üncü maddesinin, (a), (c), ve (g). bentlerinde Radyo ve Televizyonların Türkiye Cumhuriyetinin varlık ve bağımsızlığı, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, toplumu şiddet, terör ve etnik ayrımcılığa sevk eden ve toplumda nefret duyguları oluşturacak yayınlara imkan verilmemesi ilkelerine aykırı yayın yapamayacakları hükme bağlanmıştır.

5680 sayılı Basın Kanunu'nun 30'uncu maddesinde, ceza koşturmalarına ait talep ve iddianamelerle, kararların ve diğer her türlü vesika ve evrakın aleni duruşmada

okunmasından, hazırlık soruşturmalarında takipsizlik kararı verilmeden önce yayınlanmasının ve ceza soruşturmasının başlamasıyla hükmün kesilmesine kadar hakim ve mahkemenin hüküm, karar ve işlemleri hakkında mütalaa yayınlamanın yasak olduğu, Ek 1'inci maddesinde ise; Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının birinci babının 1.2 ve 4'üncü fasıllarında veya 311 veya 312'inci maddelerinde yazılı suçları veya devlete ait gizli bilgileri ihtiva eden her türlü mevkute veya mevkute tanımına girmeyen diğer basılmış eserlerin dağıtımının, eserlerini basıldığı yerdeki sulh ve ceza hakiminin kararı ile gecikmesinde saksınca bulunan hallerde ise bu yerlerdeki cumhuriyet savcılığının yazılı kararı ile önlenebileceği ifade edilmiştir.

T.C Anayasasının 68'inci maddesinin 4'üncü fıkrasında: Siyasi partiler tüzük ve programları ile eylemlerinin devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı olamayacağı, suç işlenmesini teşvik edemeyeceği açıklanmıştır.

2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun “ Siyasi partiler ile ilgili yasaklar” başlığını taşıyan ve 4'üncü kısımda yer alan 78'inci maddesinde açıklanan Türk devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, diline, bayrağına milli marşına ve başkentine dair hükümlerinin değiştirmek amacını güdemeyecekleri veya bu amaca yönelik faaliyette bulunamayacakları, başkalarını bu yolda tahrik ve teşvik edemeyecekleri hükmü yer almış bulunmaktadır.

2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun; “ Kurulması yasak olan dernekler” başlığını taşıyan 5'inci maddesinde, anayasanın başlangıç kısmında belirtilen temel ilkelere aykırı olarak dernek kurulamayacağı ve Türk devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türkiye Cumhuriyeti üzerinde ırk, din, mezhep, kültür veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri sürmek veya Türk dilinden veya kültüründen ayrı dil ve kültürleri korumak, geliştirmek veya yaymak suretiyle azınlık yaratmak veya herhangi bir bölgeden veya ırktan olanların diğerlerine hakim veya diğerlerinden imtiyazlı olmasını sağlamak, suç işlemek veya suça teşvik veya telkin etmek amacıyla dernek kurulması yasaklanmıştır (www.hukukcular.net, 16.07.2010).

743 sayılı Türk Medeni Kanunu: 74'üncü maddesinde 2'inci fıkrada, kanuna, ahlaka ve adaba veya milli menfaatlere aykırı olan veya siyasi düşünce veya belli bir ırk veya cemaat mensuplarını desteklemek gayesiyle kurulmuş olan vakıfların tesciline karar verilemez denilmekte, aynı kanunun 81/A maddesinin 3'üncü fıkrasında ise, gayesi yukarıda zikredilen, 74'üncü maddenin 2'inci fıkrası hükmüne aykırı olan vakfın, yetkili Asliye Mahkemesi tarafından teftiş makamının müracaatı üzerine taraflar

çağrılıp duruşma yapılarak dağıtılmasına karar verileceği ve bu hususun sicile bildirileceği hükmü yer almaktadır (www.web.bir.net, 17.07.2010).

Görülmektedir ki başta Anayasa olmak üzere Türk hukuku teröre geçit vermemekte bunun yanında birçok mevzuat da terör suçlarıyla ilgili gereken düzenlemeler yanında, terör olayları ve genel olarak şiddetin ortaya çıkmasını engelleyen hükümler bulundurmaktadır.

3.11. RTÜK, Basın ve Yayıncılık Ortak Sorumluluğu

Medya, toplumların yönetiminde ve yönlendirilmesinde etkili olan bir güçtür. Bu güç kısa vadede yasama, yürütme ve yargı güçlerinden sonra dördüncü güç olarak tanımlanır. Uzun vadede ise toplumlarda kanaatlerin oluşturulup geliştirilmesinde ve yönlendirilmesinde; yasama, yürütme ve yargı güçlerinin kullanılma biçimlerinin şekillendirilmesinde geniş anlamda tek kuvvettir. İşlev ve etki olarak çalışabilmesi ile gelişebilmesi için “ kamu yararı” ilkesini önemle koruması ve geliştirmesi gerekir.

Medya en çarpıcı haber niteliğinde olan terör olaylarını haberleştirip sunarken toplumun psikolojisini, kişi ve toplumun güvenliği konusunda çoğu zaman çelişkiler yaşamaktadır. Toplum bilgilendirelim derken terör propagandasına alet olmamalı, rating ve satışı artıralım derken toplumda şiddet ve kaos iklimi yaratmaktan kaçınmalıdır.

Ülkemizde 1990 sonrasında kamusal yayıncılıktan özel yayıncılığa geçiş sürecini takiben Anayasa'nın 133'üncü maddesinde yapılan değişiklikle “ Radyo ve Televizyon istasyonları kurmak ve işletmek kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir” hükmü getirilmiş ve 3984 sayılı kanunla “ düzenleme görevi” Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK). 'na verilmiştir(www.rtuk.org, 26.07.2010).

3984 sayılı Radyo ve Televizyonların kuruluşu ve yayınları hakkında kanun'un; “Yayın ilkeleri” başlıklı 4'üncü maddesinde, Radyo ve Televizyonların Türkiye Cumhuriyetinin varlık ve bağımsızlığı, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, toplumu şiddet, terör ve etnik ayrımcılığına sevk eden ve toplumda nefret duyguları oluşturacak yayınlara imkan verilmemesi ilkelerine aykırı yayın yapmayacaklarını hükme bağlanmıştır.

Yine RTÜK mevzuatında 3984 sayılı RTÜK Kanununun 4/g bendinde; “toplumu şiddet, terör ve etnik ayrımcılığa sevk eden ve toplumda nefret duyguları oluşturacak yayınlara imkan verilmemesi ilkesine, “4/m bendinde” çocukların ve gençlerin fiziksel,

zihinsel, ruhsal ve ahlaki gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek yayın yapılmaması esasına” ilişkin hükümler yer almaktadır. Radyo ve Televizyon yayınları yayın esas ve usulleri hakkında yönetmeliğin 11. maddesi tamamıyla şiddetle ilgili olup, madde aynen şöyledir: “ Şiddete karşı birey ve toplumu duyarsızlaştıran, insanları şiddet kullanmaya yönelten, özendirilen yayın yapılamaz. Yayınlarda insanları intihara yönlendirici ya da intihar girişiminde bulunmaya teşvik edici unsurlara yer verilmez. Haber, haber program ve güncel programlarda şiddet unsuru taşıyan ses ve görüntüler sadece olayın gerektirdiği ölçüde, aşırıya kaçmadan kullanılabilir. Şiddet unsuru ağırlıklı dramatik yapımlar, çocuk ve gençlerin olumsuz etkilenmemeleri için, önceden uygun uyarılarda bulunulması kaydıyla, ancak saat 23.00 ile 05.00 arasında yayımlanabilir. Bu tür programların tanıtım duyurularında şiddet içeren bölümler kullanılamaz ve bu duyurular saat 21.30’dan önce yapılamaz” (<http://web.bir.net.tr>, 27.07.2010).

Türkiye’nin de imzaladığı Avrupa sınır ötesi televizyon sözleşmesinde televizyon programlarının genel ahlak kuralları ve edebe aykırı olmaması, saldırgan davranışları ve şiddet eylemlerini kışkırtmaması, pornografi içermemesine dair ilkeler yer almıştır. Sözleşmenin “Yayıncının sorumlulukları” başlıklı bölümünde 7’inci madde; program hizmetleri özellikle “ şiddet eğilimini körüklemeyecek veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmayacaktır” şeklindedir.

Yine şiddet haberlerinin sunumu konusunda basın konseyinin belirlediği Basın Meslek İlkelerinde şiddet haberlerini sunarken uyulması gereken şartlar belirtilmektedir. Basın konseyi ilkelerine göre; “ Yayınlarda hiç kimse ırkı, cinsiyeti, sosyal düzeni, dini inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.”

(Mad: 1). “ Düşünce, vicdan ve ifade özgürlüğünü sınırlayıcı, genel ahlak anlayışı, dini duygularını, aile kurumunun temel dayanaklarını, sarsıcı ya da incitici yayın yapılamaz.”

(Mad 2). “ Şiddet ve zorbalığı özendirici yayın yapmaktan kaçınılır.”

(Mad 3). “ Türkiye Gazeteciler Cemiyetinin yayınladığı “ Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumlulukları Bildirgesi” nde de gazetecinin temel görevleri ve ilkeleri başlığı altında, “ Gazeteci; her türden şiddeti hakkı gösteren, özendirilen, kışkırtan yayın yapamaz” denilmektedir(<http://tgc.com>, 28.07.2010).

Görüldüğü gibi medyanın topluma karşı sorumluluğunu kanunlarla düzenleme yetkisi verilen RTÜK, Basın Konseyi ve Türkiye Gazeteciler Cemiyeti toplumun şiddetten ve terörden arındırılması konusunda medya kuruluşlarının duyarlı olması noktasında bir takım kural ve İlkeler yayınlamıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KURLAR VADİSİ GLADİO FİLM ÇÖZÜMLEMESİ

Yöntem

Bu bölümde Kurlar vadisi Gladionun sözel ve görüntüsel öğeleri terör ve şiddet bağlamında sahnelenen noktaları saptayabilmek için film defalarca izlenerek notlar alınmış, diyaloglar çözümlenmiş, elde edilen şiddet ve ifade kodları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Analiz ve Değerlendirme

Senaryosunu Raci Şaşmaz, Bahadır Özdener ve Cüneyt Aysan'ın yazdığı, Sadullah Şentürk'ün yönettiği ve Musa Uzunların oynadığı Kurlar Vadisi Gladio, 20 Kasım 2009 da özen film dağıtımıyla Pana film tarafından vizyona çıkarıldı.

İskender Büyük (Musa Uzunlar), derin devlet adına sayısız eylemde bulunmuş emekli bir istihbaratçıdır. Karanlık geçmişi nedeniyle sanık sandalyesine oturtulduğunda, yanına baronun gönderdiği genç ve tecrübesiz avukat Ayşe'den başka kimse yoktur, Yargılanmasına göz yumanlarla hesaplaşmaya karar veren İskender Büyük, tüm bildiklerini anlatmaya başlar.

Filmin giriş sahnesi mahkemede başlar. Mahkemede Hakim (Tuğrul Çetiner): “Ne iş yaparsın” sorusuna İskender Büyük.” Devlete hizmet” diye cevap verir ve filmde geriye dönüş tekniği kullanılarak 1993 yılı şubat ayına dönülür. Yer: Beka Vadisi, Apoya suikast için giden İskender Büyük ve beraberindeki iki kişi kısa bir çatışmadan sonra amacına ulaşamaz ve İskender büyük kaçmayı başarır. Operasyondan apo son anda kurtulmuştur ve İskender Büyük operasyonu apoya haber verenin kim olduğunu bulmaya çalışır. Cumhurbaşkanı şüphelenir. İskender Büyük devlete hizmet adına terör dahil her şeyi meşru gören, şiddetin yanı sıra yargılandığı mahkemeye bile itiraz edecek kadar ileri giderek dokunulmazlığına dokunulduğu için söylemlerini ve hareketlerini sokaktaymış gibi sergilemekten kaçınmaz, çünkü kutsal gördüğü devlete hizmetten alıkonulmuştur. Hakimin, ne hizmet etmişsin devlete? Diye sorduğunda şöyle cevap verir İskender Büyük: “Ben idamdan da korkmam, müebbet hapisten de, devletim beni idam sehpasında görmek istiyorsa orada olurum, hücreye

orada Ama mesele devletin ne istediği meselesi değil, mesele devletin bekası meselesidir. Size gladionun ikinci adamını açıklayacağım”

Mahkemede takındığı hırçın tavır onu amacından mahkeme dahil hiçbir şeyin alı koymayacağını, bağırarak sanık bölümünden aniden çıkıp avukatına saldırıp cübbesini çıkartıp yere atarak “Ben yıllarca memleketimi tek başıma savunmuşum kendimi mi savunamayacağım” diye bağırır, Hakim: “ Avukat olmadan yargılama yapılamaz İskender Büyük bunu bilmiyor musun” diye uyarır. İskender Büyük: “ Ben bu mahkemede gladionun ipliğini pazara çıkarmaya çalışıyorum var mı bunları dinlemeye gücünüz” diyerek bir anlamda kendisinin de dahil olduğu glaidoyu dokunulmaz, hukukun üstünde bir örgüt olarak görmektedir. Suçunu kabullenmeyen, kendi kuralını kendisi koyan bir kabadayı profili çizmektedir. Bunu ona sağlayan da mensubu olduğu örgütün ona sağladığı dokunulmazlık zırhıdır. Dönemin siyasi iktidarlarından da kendilerine kolaylıklar sağlanmış, devletin her türlü imkânını devlete hizmet adına kullanan bir örgüt mensubunun yıllarca yaptıklarından dolayı sorgulanmaya terk edilmesi ihanet edildiği duygusunu da ön plana çıkarmaktadır. Kural tanımazlık, hukukilikten yoksun bir zihniyetin izini sürmek gerektiğinde bunu gerçek anlamda gladionun ne olduğunda ve ortaya çıkış amacında bulabiliriz. Soğuk savaş döneminde iki kutuplu bir dünyanın baş aktörlerinden bir tanesi de Sovyetler birliğiydi. 2.Dünya savaşından sonra Sovyetler Birliğine karşı; Ekim 1948’ de Churchill’in muhafazakar parti kurultayında yaptığı konuşma ile soğuk savaş dönemi başlatıldı. İktisadi, siyasi ve kültürel cephelerde sürdürülen soğuk savaş ,”enternasyonel” bir kurumlar kurallar, örgütler “şebekesi “ ile yürütüldü,” hür dünyanın hür lideri” ilan edilen ABD öncülüğünde NATO’da örgütlendi, Nato bünyesinde oluşturulan Gladio kısa bir süre sonra tüm üye ülkelerde –bu arada 1952 yılında Türkiye’de (Seferberlik Tetkik Kurulu). devlet örgütlenmesinin çelik çekirdeğinde yerini aldı (Parlar, 2006: 11). Avrupa ülkelerinin olası Sovyet tehdidine karşı Amerikan destekli, siyasi iktidarlardan bağımsız her ülke de kendine özgü gizli birimler oluşturulmuştu. Bu birimler devlet adına ve devletten bağımsız hareket eden derin yapılardır. Her ülkenin milli hassasiyeti temel alınarak oluşturulan gladio benzeri böyle yapılar 1990 lı yıllarda Sovyet tehdidi ortadan kalktıktan sonra kuruluş amacından sapmış, kanundan ve toplumsal meşrutiyetten yoksun, gücü esas alan uyuşturucu ve silah ticaretinin yapıldığı suç örgütlerine dönüşecekti.

Hakim:”İskender Bey avukatın nerede?”

İskender Büyük: Hukuk fakültesine geri gönderdim” derken, tam o sıra da duruşma salonuna yeni avukat gelir.

Hakim:” Gladionun ikinci adamını açıklayacaktın? “ diye sorar.

İskender: “ Zamanı gelince dedim. Nasıl ki bütün katliamların yapıldığını gazeteler bana aitmiş gibi göstermeyi biliyorlarsa, beklemeyi de bileceksiniz, zamanı gelince diyorsam zamanı gelince; ben ne zaman istersem o zaman” der bağırarak.

Hakim: “terörist başına yapılan operasyonu cumhurbaşkanı apoya haber vermiş, reisi cumhur niye böyle bir şey yapsın? “

İskender Büyük: “ Apoya haber veren Reis-i cumhur değilmiş, bunu ölümünden sonra öğrendim” der daha sonra “ öldürülmesinden sonra “ diye düzeltir.

Hakim: “Jitem komutanı Binbaşı Cem Erseverin seni Ankara’ya görüşmeye çağırdığını, görüşmeye tek gelmeni istediğini söylemiş”

Hakim: “Niye tek gelmeni istemiş? “

İskender Büyük: “ Bilmesini istemiyordum” der.

Hakim: “Kimin” diye sorar.

İskender Büyük: “O nun”

Hakim: “O kim ?”

İskender Büyük cevap vermez, sessiz kalır. Bunun üzerine mahkeme başkanı: “ İskender Büyük mahkememizi oyalyorsunuz, örgütünüzün ikinci adamının ismini söyleyeceksin”

İskender Büyük: “Ben sizin, hayatınızı korumak için söylemiyorum bu ismi” diyerek konumunun ehemmiyetine dikkat çekmek ister. Sadece kendi hayatımı değil sizin hayatınızı da koruyorum mesajı vererek kendi konumuna dikkat çekmek istemektedir. Yere yığılır. Şeker hastasıdır çünkü hastaneye kaldırılır

İskender Büyük baro tarafından gönderilen yeni avukatı Ayşe (Ayfer Dönmez). önce red etse de kaldırıldığı hastanede kaçmasına yardım ettiği için kabul etmek zorunda kalır. Avukat İskender’in güvenini kazanmıştır. İskender’e suikast düzenleyenlerden birini öldürerek İskender’in hayatını kurtarıp beraber hastaneden kaçıp yat ile denize açılıyorlar. Avukat tedirgin; birini öldürmüştür:” Ne olacak şimdi ben birini öldürdüm” İskender olağan bir şeymiş gibi şöyle der”herkesin birini öldürmek zorunda kaldığı bir anı olabilir sende o anı yaşadın, bundan sonra ne olacağını yaşayarak öğreneceksin’ . Avukatı: “ ben bununla yaşayamam gidip teslim olacağım”

der. İskender:” Fuat’ı bulalım ben senin öldürdüğüm adamı üslenirim”. Avukat: “ Silahta parmak izim var”. İskender:” Bunun hiçbir önemi yok” diyerek silahı denize atar ve şöyle devam eder” birkaç gün uykun kaçır, birkaç gün kâbus görürsün, birkaç gün miden bulanır, birkaç gün kendinden nefret edersin geçer” . Bir suçlunun, suça yeni bulaşmış birisine deneyimlerinden yola çıkarak yaşayacağı süreci anlatıyor. Sıradan bir olay, günlük aktivitenin bir parçasıymış gibi basit bir şey, bir insanın yaşamına son vermek. Kendi iktidarını sürdürmek ve hâkimiyet alanını genişletmek için. Yirminci yüzyılın anarşist felsefenin önde gelen çağdaş temsilcilerinden Mihail Aleksandroviç Bakunin; gücün özellikle siyasal erk’in ele geçirme isteğini insanın içinde iktidar arzusunun tohumlarını taşıdığını, insan doğası da gurur ve hırsın tetikleyiciliğiyle ötekinin zararına eylemde bulunmaya müsait bir oluşum olduğunu belirterek şöyle devam eder: “ Şiddet ister sözlü, ister olgusal olsun kendini hep hissettirir, insanların düşüncelerinde söylemsel olarak şiddet ve zorlama hep vardır”(Bakır, 2007, s. 103).

İskender, Binbaşı Cem Ersever’in (Ali Başar) kaldığı eve gider, cem kapıyı korkarak, tedirgin bir şekilde açar. Cem İskender’e buraya gelirken kimseye görünüp görünmediğini sorar, İskender kimsenin haberinin olmadığını sakın olmasını söyler.

Cem tedirgindir, sürekli ayakta bir sağa bir sola dolaşır vaziyette olduğundan İskender; “ Cem biraz rahatla, sana bir şey olmaz, izin vermeyiz” der

Cem Ersever; “ Operasyonu Apoya kim haber vermiş ?”

İskender Büyük;” Cumhurbaşkanı’

Cem Ersever;” Nah Cumhurbaşkanı”

İskender Büyük;” Kendisine sordum yok demedi” dedi kendinden emin bir şekilde

Cem Ersever; “ Sen Fuat’ı ne tanıyorsun, bak İskender ben seninle uyuşturucu işi yaptım, silah işide yaptık, beraber başka işler de “

İskender Büyük; “ Fuat ile ilgili ne biliyorsun ?”

Cem Ersever; “ Biz devlet için yaptığımızı sanıyorduk, bütün paralar kime gitmiş? Fuat’a, elimde dosya var “

İskender Büyük; “ Herkesin dosyası çıkar bir gün” der rahat ve kendinden emin bir şekilde

Cem Ersever ; “ Fuat’ın apo’ya açtığı telefon bile var o dosyanın içinde”

İskender Büyük; “ Göster” diye haykırır şaşkınlık göstererek

Cem Ersever; “ Orada tutar mıyım ben onu, sana dosyayı okutacağım”

İskender Büyük; “ Benden ne istiyorsun” diyerek cemin ondan bir şeyler beklediğini anlamıştır.

Cem Ersever; “ Bana bir kıyak yapacaksın, beni o piçe ulaştıracaksın, ben de o dosyayı yakacağım, o da benim yurt dışında rahat yaşamama izin verecek”

İskender Büyük düşünceli ve şaşkın;” Bir şey soracağım cem, fuat neden böyle bir şey yapsın yani hem benimle beraber apoya operasyon yapacak, hem de apoya haber verecek”

Cem Ersever; “ Sen harbiden vatani kurtardığını mı sanıyorsun, bir süre sonra İskender diye birisi kalmayacak, seni de buruşturup atacaklar, fuat piçi gladionun öz piçiymiş öz”dedi kızgın bir şekilde bağırarak.

İskender Büyük gladionun var olduğunu yine kabullenmez;” Yaa ne gladio su bağladın psikopata herkese saldırıyorsun” der.

Cem Ersever; “ Kim seçti seni beni, biz iyi asker olduğumuz için mi, ulan madem iyiysen şimdi niye bizi harcıyorlar, İskender şunu aklına yaz, vatanını en çok sevene, en pis işi yaptırırın. Hani oğlum bir tane çaplı olanımızı görüyor musun üst konumda bir yerde, yok. Çaplı olanlar nerede; namlunun ucunda, tepede. Tek tek dışarıdan karar veriyorlar, öyle bir şey olmaz, kimin gladiocu, kimin gladiocu olmadığına onlar karar veriyor”

İskender’in aklı karışık bir şekilde sorar ; “ Dosya nerede”

Cem Ersever; “ Yarın gel göreceksin dosyayı” diyor.

Sonraki gün İskender dosyayı almak için Cemin kaldığı eve gidiyor, evde kimseyi bulamıyor, ev dağınık bir halde, İskender ev telefonuyla Fuat’ı arıyor, Fuat depoda olduğunu söyleyip kendisinin de hemen depoya gelmesini, acele etmesini söylüyor. İskender depoya gittiğinde bir de ne görsün; Cem Erseverin elleri, ayakları ve ağzı bağlı bir şekilde ve yüzü, gözü kan için de diz çökmüş bir vaziyette bekliyor, karşısında Bülent Fuat Aras ve iki silahlı adamı var. İskender ne yapacağını bilmeyen, şaşkın bir şekilde olan biteni anlamaya çalışıyor.

Bülent Fuat Aras sakin ve yumuşak bir sesle “ Gel İskender’im gel, bize nasıl ihanet ettiğini anlatıyordu, şimdi tam paraları nereye sakladığını söylerken sen geldin”

İskender bir Fuat’a bakıyor bir de elleri ve ayakları bağlı bir şekilde kendisine yalvaran gözlerle bakan Cem Ersever’e bakıyor

Bülent Fuat Aras; “ Biz buna güvendik mi güvendik, terörle mücadelenin başına getirdik mi getirdik, bu gitti PKK ile bir oldu, uyuşturucu sattı” diye suçlayarak şikâyetini dile getirdi

İskender Büyük; “ Cem ne anlattı sana” derken tam bir çelişki yaşıyordu.

Fuat arabanın bagajından çantayı çıkarıp içinde ki paraları göstererek; “ Emekli maaşını biriktirmiş it oğlu it, onun cezasını vermemiz gerekmez mi iskenderim” diyerek İskender’in onayını almak istiyordu

İskender Büyük; “ Uyuşturucu işini kim yapmıyor ki” diyerek bir anlamda kendisinin de uyuşturucu işi yaptığını ima ediyordu.

Bülent Fuat Aras; “ Hadi uyuşturucuya bir şey demeyelim, örgüte bizim silahları verip eroin almış şerefsiz. Kimden aldın lan bizim silahları diye soruyorum İskender diyor şerefsiz peki paralar, paralar nerede? Cepte, artık sıkıldım bundan İskender’im, ihanetin cezası belli” dedi kendinden emin bir şekilde ve elindeki silahı cemi infaz etmesi için İskender’e uzatarak “sık kafasına” dedi sert bir ifadeyle.

İskender şaşkın: “ Seninle konuşmam lazım “ diyerek kafasındaki soru işaretlerini gidermek ister.

Bülent Fuat Aras:” Sen bununla ortak mısın ?” diye sordu kızgın bir şekilde

İskender ısrarla “ Seninle konuşmam lazım” diye üsteler.

Bülent Fuat Aras emrini yerine getirmeyen İskender’e bir daha sorar” Ortak mısın değil misin”?

İskender isteksizce silahı alıp Cem Ersever’e dönerek iki el ateş eder.

Güç ve iktidar hırsı her alan da kendini hissettirerek mutlak bir itaatçiliğin egemenliği altında, sorgulanmadan devam eden ilişkiler hiyerarşik bir yapının şeffaflaşamayan yüzünü bize göstermektedir. Gücü ve iktidarı elinde bulundurma tutkusunun yol açtığı mücadele ve şiddet Bakınun’un haklılığını ortaya koymaktadır. Teröre karşı mücadele yine bir terör yöntemiyle yürütülmekle beraber mücadelenin haklılığına ve meşruiyetine gölge düşürme tehlikesi de doğurmaktadır.

İskender evden çıkarken kapıda kendisine gönderilen bir zarfı görüyor, zarfı açtığında fuata ait bir dosya; dosyanın içinden banka dekontları, Fuat’ın apoyla çekilmiş resimleri ve bir kaset var. Kaseti kasetçalara takıp ses kaydını dinliyor, kasetteki sesler fuat ve apo ya ait diyalog şöyle:

Fuat:” Başkan çabuk çık oradan tim kapıda, sizi bekliyor sizi öldürecekler”

Apo:” Bu suikast ne demek, ben ateşkes ilan ediyorum siz beni öldürmek istiyorsunuz”

Fuat:” Başkan bırak konuşmayı, tim kapıda çabuk çık oradan” ve konuşma bitiyor.

Cem’in daha önce İskender’e bahsettiği kaset ve dosyaydı bu. İskender büyük bir şaşkınlık yaşıyor ve ardından kasetçaları hırsla yere fırlatıyor.

İskender arabada 1993’te ki bu yaşananları avukatına anlatıyor. Avukatı da büyük bir dikkatle dinleyerek şöyle diyor:” Tuhaf ilk karşıma çıktığında dizlerim titriyordu, korktum hatta ismin o kadar büyük geldi ki aklımdan geçenleri okuyabilirdin zannettim”

İskender:” Ama” der.

Avukat:” Ama hiç aldatılabileceğini düşünmedin”

İskender:” Sen hiç aşık oldun mu ?”

Avukat:” Neden” diye sorar

İskender:” Ben vatanı o kadar çok sevdim ki gözüm ondan başka bir şey görmedi. Gözümün önündeki Fuat’ı, gladio yu bile”

Konser binasının önünde arabada beklerken polis baskınına uğruyorlar, İskender yakalanıyor. Emniyetteki sorguda İskender savcıya: “Silahı kafasına dayadım benimle geleceksin dedim”

Savcı:” Avukat hanımı niye götürdün ona niye ihtiyacın vardı” diye sorar.

İskender:” Yanımda bir kadın olursa dikkat çekmem diye düşündüm” cevabını verir.

Savcı: “ Yakalandığında cebir bir durum yokmuş”

İskender:” Benim düşmanım mı bu kadın, avukatım yani her ne kadar rehin almış olsam da”

İskender elleri kelepçeli, jandarmalar eşliğinde cezaevine giderken koridorda bekleyen avukatını görür, yanına yaklaşarak:” Avukatlığını elinden aldılar mı senin ?” diye sorar.

Avukat hanım:” Bu işin peşini bırakmayacağım, masum olduğuna inanıyorum”der.

Cezaevindeyken avukatının değiştirildiğini kendisine yeni bir avukat atandığını öğrenir. Yeni avukatıyla buluştuklarında önceki avukatına gösterdiği soğuk tavrı bu

avukatına da gösterir ve istemeyerek kabul etmek zorunda kalır. Avukatı sorar:”
Mahkemeye ikinci adamın ismini vermemişsiniz”

İskender:” Bülent Fuat Aras” der.

Avukat: “Anlamadım”

İskender: “Bülent Fuat Aras” diye tekrarlar.

Avukat: “Cumhurbaşkanının öldürülmesiyle ilgili olarak hakkınızda soruşturma başlatıldı ifadelerinize başvurulacak onun için de savunma geliştirmek zorundayız”

Duruşma salonunda Hakim sorar:” Bulduk senin Fuat’ı”

İskender: “Nerdeymiş” diye sorar

Hakim:” Bülent Fuat Aras, 37 doğumlu öğretim üyesi”

İskender heyecanlı:”Tamam tamam aynı adamdan bahsediyoruz”

Hakim: “Senin Bülent Fuat Aras 94, te ölmüş bizimle dalgamı geçiyorsun”

İskender:” Fuat Aras yaşıyor bulduk dediğiniz bu muydu”?

Hakim:” Yok bu değil mezarını bulduk”

İskender: “Ben size Bülent Fuat Aras yaşıyor diyorum”

Hakim:” Sana mı inanacağım devlete mi? “

İskender alaylı bir şekilde “Aman aman ben devlete inandım siz inanmayın başkan” der ve devam eder “Bülent Fuat arasın nerede olduğunu sadece mahkeme heyetine özel olarak söylerim” diye şart koşar.

Avukat:” Sayın başkan gizli cels istiyoruz”

Gizli oturumda İskender:” Fuat Aras hayatta İstanbul da”

Hakim:” Söyleyin adresini, söylemiyorsunuz”

İskender:” Onu buraya getirmeye gücünüz yetmez”

Hakim “neden “diye sorar.

Avukat:” Efendim resmi kanallar Fuat Aras’ın bulunmasına engel olur sayın büyük bunu kastediyor”

İskender:” Siz beni serbest bırakın ben size adamın kendisini getireyim” der.

Hakim savcıya dönerek “ Savcı bey tahliye istiyor” diye sorar.

Savcı:” İster tabi efendim, İskender Büyük işin kolayını bulmuş, böyle bir adamın üstüne her şeyi yıkıp kaçmanın peşinde” diye itiraz eder.

Hakim:” Bu adam konser mi veriyordu konser salonunun önünde bekliyordun?”

İskender: “Onu değil, beni ona götürececek adamı bekliyordum”

Hakim: “Kim o adam”

İskender: “Onun ismini veremem, adam dört yıldızlı general, siz beni anlamıyorsunuz bırakın polisi kendiniz gitseniz generalin karşısına önünüzü ilikler, elini sıkarak geri dönersiniz Fuat ta paşayı anında bir çukura gömer.”

Ocak 1994 Yer: İstanbul, İskender Fuat’ı bir restoran ta yakalar. Silahı ensesine dayayarak yerin yedi kat dibine götürür. İskender: “Yerin yedi kat dibindesin Fuat, sen ve ben, sorularına adam gibi cevap vermesen seni buraya gömüp giderim” der.

Fuat: “Çıkar bunu kafamdan” der elleri arkadan bağlı, kafasına çuval geçirilmiş halde.

İskender Büyük: “Bana tek tek her şeyi anlatacaksın Fuat, sen kimsin, kime çalışıyorsun, kimler var ekibinde”

Fuat: “Seni kandırmışlar İskender’im”

İskender Büyük: “Beni kandıran sensin”

Fuat: “Biz seninle bu yolda ölüme gittik birlikte, bunları sana kim söylediye o kandırıyor seni, ne istiyorsan ıspat ederim sana” İskender Fuat ile ilgili dosyayı çıkarıp dosyadaki resimleri Fuat’a gösterir.

Fuat: “Seni akıllı biri zannediyordum yazık”

İskender kaseti Fuat’a dinletiyor, Fuat iyice şaşırıyor

İskender Büyük: “En azından ölürlen bana doğruyu söyleyeceksin” diyerek silahını hazırlayan İskender’e Fuat: “İskender, büyük işler yapacağız eğer delilik etmezsen, bu ülkeyi tamamen biz yöneteceğiz, bütün şartlar lehimize işliyor, Amerikalılar yeni bir proje geliştirdi, bu projeyi hayata geçirmek için her şeyi yapmaya hazırlar”.

İskender Büyük: “Kusura bakma sensiz yapacaklar, Amerikalılarda projemi biter, hadi İskender 12 Eylül gelecek, hadi İskender Sovyetler gelecek, hadi İskender Ortadoğu, hadi İskender bağımsızlık, e baba İskender büyük ama yorgun”.

İskender Fuat’ı öldürmek için tam silahı doğrulttuğu esnada Fuat’ın silahlı adamlarının baskınına uğruyor, kaçarken yaralanıp hastaneye kaldırılıyor.

Hakim, odasında çalışırken bilgisayarına mailler geliyor, maili açınca Fuat’ın apoyla çekilmiş fotoğraflarını görüyor ve Fuat’ın yakın geçmişte çekildiği anlaşılan gazete okurken çekilen fotoğrafını görüyor, fotoğrafı yakınlaştırarak gazete tarihinden fotoğrafın son zamanlarda çekildiğini anlıyor, İskender haklıydı, Fuat Aras yaşıyordu hemen kalkıp İskender’in kaldığı hapisshaneye İskender ile görüşmeye gidiyor.

İskender Büyük: “ Bana bir saat izin ver sana geri kalanını ben anlatmayayım Fuat’ın kendisi anlatsın”

Hakim: “ Cumhurbaşkanı seni istihbarat başkanı yaptı, sen gittin darbe yaptın”

İskender Büyük: “Cumhurbaşkanı beni göreve getirdi, ben görevimi yerine getirdim, 28 Şubat darbesini hep beraber yaptık bin yıl sürecek bu darbe dedik sadece beş yıl sürdü”.

Hakim: “O yüzden, postmodern darbeden vazgeçip, klasik darbeye döndünüz niye gerçekleştiremediniz ?”

İskender düşünmeye ve geçmişte olanları anlatmaya başlar, eskiye dönülür genelkurmay karargâhında komutanlarla yaptığı görüşme de komutanları darbeye ikna etmeye çalışır, dönemin genelkurmay başkanı darbeden son anda darbe yapmaktan vazgeçer, bu tutumu da diğer kuvvet komutanları tarafından eleştirilir: “ Darbe mi yapacaksınız, darbe erkek işi, erkek. Ondan sonra bu imam tepemize çıktı diye ağlamayın, yarın hepiniz arkasında namaz kılarsınız” diyerek odayı terk eder.

İskender televizyonda Fuat’ı fark eder “Vay senin ananı, avradını, sülaleni” diyerek genel kurmayın odasına gider paşa İskender’e: “Gerçekten doğru bir karar verdik, eğer durmasaydık bizi halka parçalatacaklardı” diyerek gerekçesini söyler.

İskender Büyük: “ Başından beri Fuat’ın emriyle yapıyordunuz her şeyi” der kızgın bir şekilde.

Paşa: “ Defol git karşımdan sen kim oluyorsun da benimle böyle konuşuyorsun” bunun üzerine İskender masadan paşanın cep telefonundan Fuat’ı arar;

Fuat:” Diğerlerine haber verdiniz mi paşam”

İskender Büyük: “Verdi verdi, senin nasıl bir piç olduğunu herkese haber verdi” der ve paşanın boğazını sıkmaya başlar.

İskender geçmişte olanları anlatır ve hakim’e “Bu adam elimden uçup gitmeden, beni buradan çıkar”

Hakim: “ Ben hayatımı sizin gibileri buraya tıkmak için harcadım, ne diyorsun sen bana” diyerek tepki gösterir.

İskender Büyük: “ Tık yine tık, ama sadece beni tıkma, bütün benim gibileri tık, bütün gladiocuları tık, bütün çetecileri tık”

Hakim: “ Hepsi karşımıza çıktığında kullanıldık diyor, devlet emretti biz yaptık diyor, devletten habersiz bir şey yapmadık diyor”.

İskender Büyük: “ Ben sana masumun demiyorum ki, bu millete, bu devlete borcumu ödemek istiyorum, bana izin ver şu Fuat’ı bulup getireyim bu pislik ortadan kalsın”

Hakim: “Madem borcunu ödemek istiyorsun gizli tanık ol, bende devletin bütün kurumlarını toplayayım, anlattıkların doğrultusunda hepsini içeri tıkayım”

Bunun üzerine İskender sinirlenir “ Bu iş anlatmakla, tanıklıkla olmaz başkan anlamıyor musun, bunları tek tek deşifre etmedikten sonra hiçbir şey elde edemeyiz, bunlar her yerde belki sende onlardan birisin boşuna dil döküyorum” diyerek hakimi ikna etmeye çalışır.

İskender, gardiyan eşliğinde hüccesine götürülürken, gardiyanı bayıltıp, gardiyan elbisesi giyerek kapıda gardiyanı bekleyen hakim’in arabasına biner. Hakim İskender’i çıkarmak zorunda kalır ve İskender “ Eğer yalan söylüyorsan yan hücrede de ben olacağım ve bu yaptığımı unutmayacağım “ der.

İskender Fuata nasıl ulaşacağını paşadan öğrenir ve Fuat’ı yakalar, başta Fuat tanımamazlıktan gelecektir İskender’i, İskender Fuat’a” yürü lan, yürü yürü yalan, senin dünyanın yalan” diyerek Fuat’ı yakasından zorla tutarak çeker uçurumun başına kadar getirir. Fuat İskendere “ Daha yapacak çok hizmetin vardı bize, senin için az emek harcamadık. Gel bunlarla beraber mücadele edelim” der yalvararak

İskender: “ Kimlerle”

Fuat: “Hepsinin açığını ayrı ayrı biliyorum gladiou kullanırız, çok sayıda yetişmiş adamım var, istediğimiz gibi hem ülkeyi, hem bölgeyi yönetiriz” diyerek İskender’i amacından vazgeçirmeye çalışır.

İskender: “ Ölürken bile beni kandırmanın peşindesin”

Fuat: “Seni niye kandırayım ki sana her şeyi anlatacaktım zamanının gelmesini bekliyordum” diyerek İskender’in elinden yakasını kurtarmaya çalışır.

İskender: “ Onu bırak sen niye geri döndün, onu bana anlat” derken tekrar Fuat’ın yakasına yapışır, iyice uçurumun kenarına getirmeye çalışır.

Fuat: “Senin yüzünden, bir şeyin yakasını bırakmıyorsun, git, git hapiste yat oradan daha rahat bir yer neresi var, neyi anlamıyorsun biliyor musun öleceksin, beni öldürsen de öleceksin, bıraksan da öleceksin, mahkeme de anlattıklarından sonra her halükarda yok edileceksin”

İskender: “Ben mi yok olurum, onlar mı yok olur sen hiç düşünme, önce sen bir yok ol da” diyerek Fuat’ı uçurum dan aşağı atar.

İskender eski avukatı olan Ayşe'nin bulunduğu yata gider, şekerinin düştüğünü gören Ayşe ona insülin enjektörü verir. İskender insülini kasiğine enjekte ederken” yeni dönem başladı, bu dönemde Fuat yok, yeni Osmanlılık var, Ortadoğu da Araplarla İsrailileri aynı masada oturmayaacakları çok açık, Araplara da çoban lazım ki kendileri de patronsuz durmasınlar” İskender’e dikkatli gözlerle bakan avukat Ayşe “Bülent Fuat Aras tan nasıl vazgeçtin diye sorar”

İskender: “Ne yapacaksın bunları ha, başımıza politikacımı olacaksın yoksa gladiocu mu ?”

Avukat Ayşe:”Merak ediyorum “der gülümseyerek, İskender’in iyice kötüleştiğini gören Ayşe, cebinden insülini çıkarıp denize atar ve İskender’e “ artık konuşamayacaksın” diyerek, İskender’in olduğu yere yığılıp kaldığını gülümseyerek seyrederek. İskender bir bakım evine yerleştirilmiştir, artık konuşma yeteneğini yitirmiş bir şekilde boş gözlerle bakacaktır etrafına. Film sona erer.

Film de kullanılan üsluba dikkat çekilecek olursa; yediden yetmişe herkesin izlediği ya da izleyeceği kurtlar vadisi gladio filminde sahnelenen replikler ve kullanılan argo ifadeler izleyicilerde çoğu zaman özendirici bir role bürünmektedir. Bu rol özellikle erginlik çağındaki çocuklarda daha da artma eğilimi göstermektedir. Özellikle şiddet içeren dizilerin ya da filmlerin etkileri üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Bu konuda en önemli araştırmalar yapan İllinois Üniversitesinden L. Eron’un ABD kongresi’nin bu konuyla yaptığı konuşma aşağıda verilmiştir (Murry, 2001: 78).

Ağır bir biçimde, televizyonda şiddete maruz kalmanın, saldırgan davranışın sebeplerinden biri olduğu artık şüphe götürmez bir gerçektir. Bu gerçek hem laboratuvar hem de gerçek yaşamdaki çalışmalarla kanıtlanmıştır. Televizyondaki şiddet, hangi yaştan, cinsten, sosyo-ekonomik durumdan ya da zekâ seviyesinden olursa olsun, insanları etkilemektedir. Buradan elde edilen sonuçlar, sadece bu ülkede yasaklanmamış olan ve hâlihazırda TV de şiddete alıştırılmış çocuklarla sınırlandırılmaz. Gerçek şu ki, televizyondaki şiddet ve saldırgan davranışlar arasındaki ilişkiyi gösteren araştırmaların bir çalışmadan diğerine, ya da bir ülkeden diğerine, aynı şekilde kullanılabilmesi konusu göz ardı edilemez. Televizyondaki şiddetin, saldırganlık üzerindeki etkisinin, çok geniş olmamakla beraber, var olduğu bir gerçektir. Bu inkâr edilemez ya da başka bir şekilde açıklanamaz. Biz bu etkilenmeyi, laboratuvar dışında, gerçek yaşamda birçok değişik çocuk üzerinde gösterdik. Bundan hareketle televizyondaki şiddetin çocukları daha saldırgan yaptığı ve bu saldırgan çocukların da

kendi davranışlarını kanıtlamak üzere daha çok şiddet içeren izlemeler yaptığı bir düzeneğin oluştuğuna inancımız arttı.

İllinois Üniversitesinde Dr. Leonardo Eron ve yardımcıları, ilkokul sıralarında iken, saatler boyu televizyonda şiddet içerikli program izleyen ve genç yaşa gelince ileri derecede saldırgan davranış göstermeye meyleden çocukları bularak, bunları otuz yaşına gelinceye kadar gözlem altına almıştır. Gözlemleri sonucunda Dr. Eron, bunlardan sekiz yaşında aşırı derecede televizyon seyretmiş birini, yetişkin yaşında suç sayılan hareketlerinden dolayı tevkif edilip cezalandırılmış olarak bulmuştur (İşçibaşı. Y 2001). Televizyonda sunulan şiddet içerikli programların çocukları etkilediğine ilişkin bir başka alan araştırması ise Parke, Leyens, West ve Sebastian(1977).’nın birlikte yaptıkları çalışmadır. Bu araştırmacılar, hem Amerikalı hem de Belçikalı gençlerde (yaş grubu 13-19), saldırgan filmleri izledikten sonra, benzer şekilde artan oranda saldırganlığa rastlamışlardır. ABD’de yapılan iki benzer çalışmanın bulgularıyla aynı bulgulara ulaşan ve Belçika’da yapılan bir başka çalışmada da, genç erkek çocuklar, güvenliği minimum olan bir yere yerleştirilerek, kendilerine kısa olarak hem saldırgan hem de normal filmler izlettirilmiştir. Bu çalışma bir haftalık ana süresini takiben, bir haftada bir film izleme ve ardından bir haftalık izleme sonrası gözlemi kapsayan bir çalışmadır. Bu çalışma da dört adet grup oluşturularak gözleme tabi tutulmuştur. İki grup yüksek oranda saldırgan davranışlara sahip çocuklardan oluşturulmuş, diğer iki grup ise az oranda saldırgan davranışlara sahip çocuklardan teşkil edilmiştir. Her iki gruptan biri, saldırgan sahneleri olan film izleme durumuna maruz bırakılırken, diğerlerine normal filmler izlettirilmiştir. Sonuçta sadece, yüksek saldırganlığa sahip iki grup filmlerden etkilenirken, doğal şiddetsiz filmlere maruz kalanlarda saldırganlığın azaldığı görülmüştür (www.ksu.edu/humec/kulaw.htm.erişim trh:02.08.20011). Sonuç olarak, TV’de şiddet konusunda yapılan araştırmaların bulgularına göre verilecek hüküm: “ Çocuklukta ve erişkinlik sürecinde yerleşen davranışın, hayat boyu sürece ve yetişkinlikte de görülebilecek davranış şekillerinin temelini oluşturduğu ve bunda da şiddet içerikli filmlerin veya dizilerin önemli ölçüde rolünün bulunduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Ekonomik kazanç gözetilerek yapılan buna benzer filmlerin uzun vade de toplum hayatın açacağı yaralar, böyle bir sorgulamayı zorunlu kılmaktadır. Bu durum sadece ülkemiz açısından yeni bir durum ancak dünya sinemasına baktığımızda çeşitli örnekleri karşımıza çıkmaktadır. Örnek olarak Amerika’nın Vietnam harekâtı büyük bir

yenilgiyle sonuçlanmıştır. Konumuz itibariyle yenilginin sebepleri bizi ilgilendirmemekte fakat Amerikan sineması yenilgiyi farklı nedenlere bağlayarak bu konuda kendisini haklı çıkaracak şiddet içerikli sinema filmleri, dizi filmler yapıp dünyaya pazarlayıp kendi propagandasını yapmıştır. Yine Amerikan'dan örnek verecek olursak Amerikan kıtasının keşfeden Avrupalılar orada yaşayan yerli halkı büyük bir katliamdan geçirmiş ve bu konu da Amerikan sineması yaptığı birçok film ile kendi sinema endüstrisine büyük katkılar sağlamıştır.

Filmde rol alanların canlandırdığı karakterlerin ifade tarzları toplumda kolayca dolaşıma sokulmaktadır. Ayrıca intikam duygusunun ön plana çıkarıldığı film de bireyler şöyle dursun, toplumun her kesimince meşru görülen, her etnik grubun az ya da çok kutsallık atfettiği devlet mekanizmasının, bu tür duygulara kolayca zemin hazırlamasının yanı sıra, taraf olması ya da desteklemesi sorgulanacak bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Film de çok görülen, mahkeme de duruşma sahnelerinin yer alması, izleyicilerde “en sonunda adalet yerini bulacaktır” algısını bırakması beklenilirken, tam aksine yapılan bir yanlış ya da işlenen suçun, başka bir yanlış ya da suç ile düzeltilmeye çalışılması, bununla birlikte devlet kurumlarının yasa dışılığa alet edilmesi, adalet duygusunun toplumda zedelenmesi tehlikesini de doğurmaktadır. Suçluyu ve suçu övmek yeni suçlar için suçluya alan açmak toplumda yaygın bir inanç olan” güçlüler hep kazanır” yargısını da güçlendirmektedir ama güçlüler gücünü nereden alır sorunsalını da beraber getirmek ile birlikte çetelerin, illegal örgütlerin uyguladığı şiddet ile korku yayıp, güçlü oldukları imajı yaygın bir kanaat haline gelmektedir.

Bazı psikologlar televizyon ve filmlerin insanların davranışını gerçekte ne oranda etkilediği konusunu sorgulasalar da, çalışmaların çoğunluğu şiddet izlemenin özellikle çocuklarda bireyler arası saldırganlığı artırdığı sonucuna işaret etmektedir. Filme çekilmiş şiddeti izlemek, şu şekilde saldırgan davranışlara yol açmaktadır (Turam 1998: 94).

1. Saldırgan davranma yöntemlerini göstererek: Çocuklar ya da 13-19 yaş grubundaki gençlerin daha önce televizyonda görmüş oldukları bir şiddet eylemini kopya ettikleri çeşitli olaylarla saptanmıştır. Ayrıca, yetişkin suçlularda televizyonda gösterilen bazı yaratıcı yöntemleri benimseyerek becerilerini artırmışlardır.

2. Genel uyarılmışlık halini arttırarak: Çocuklar, şiddet öğelerini içeren TV programlarını izlediklerinde, şiddet öğelerini içermeyen TV programları izledikleri

zamanlara oranla, duygusal olarak çok daha fazla uyarılmış olurlar. Daha önce çeşitli kaynaklardan gelen duygusal uyarılmışlık halinin, eğer bir birey zaten engellenmiş ya da canı sıkılmış ise saldırgan davranış olasılığını artırmıştır.

3. Bireyleri şiddete karşı duyarsızlaştırarak: Çocuklar ve gençler şiddet izlediklerinde duygusal olarak uyarılırlar ancak, şiddet sürekli olarak maruz kalması fizyolojik tepkileri azaltır. Televizyon oyunları bağlamında şiddete maruz kalmanın, gerek çocuklarda, gerekse yetişkinlerde haberlerdeki gerçek yaşama özgü, saldırganlık karşısında duygusal tepki vermeyi azalttığını ortaya koymaktadır.

4. Saldırgan davranış üzerindeki kısıtlamaları azaltarak: Çoğumuz saldırganlık güdülerimizi denetleriz. Kızgın olsak ve bizi tahrik eden ya da zarar veren birisine zarar vermek istesek bile, çok sayıda kısıtlama (bunların arasında suçluluk duygusu, karşılık görme korkusu ve başkalarının bizi onaylamaması da yer almaktadır) bunu yapmaktan bizi alıkoyar. Deneyler, saldırganca davranan birisinin gözlenmesinin bu kısıtlamaları zayıflattığını göstermektedir. Başkaları saldırgan davrandığında istenmeyen sonuçların ortaya çıkmadığını gözlemlediğimizde kendi düşmanlığımızı dışa vurmaya daha yatkın oluruz.

5. Çatışma çözülmesi hakkındaki görüşleri çarpıtarak: TV ya da sinema ekranında, bireyler arası çatışmalar başka araçlardan çok, fiziksel saldırganlık yoluyla çözüme kavuşturulur. Öldürme etkinliğinin çoğu, kahraman tarafından gerçekleştirilir. Şiddet içeren araçlarla iyilerin, kötülerin karşısında galip geldiğini izlemek, böyle bir davranışını kabul edilebilir kılmakla kalmaz aynı zamanda ahlaki olarak da haklı çıkarır.

20. yüzyıldan 21. yüzyıla geçerken değer yargıları çok hızlı bir şekilde değişime uğramıştır. Bütün değer yargıları hızla değişmekte, bireyler bu hızlı değişime ayak uydurmakta çok zorlanmaktadırlar. Bu değişimden en çok etkilenenlerde gençlerdir. Çünkü neyin nereye, nasıl gittiğini anlamakta güçlük çekmektedirler. O nedenle de, geçmişten bildikleri değerlerine daha çok sarılmakta, bu değerlerdeki “değişmezliği” benimsemektedirler. Gençlerin din değerlerine, milliyetçilik değerlerine, geleneksel değerlere daha çok önem vermeleri, bu hızla değişimin yarattığı kimlik bunalımından kurtulma özelemlerinden kaynaklanmaktadır. Bu kimlik bunalımı bazı gençleri var olan değerlere bir başkaldırı aracı olarak yasadışı örgütlere sevk etmektedir. Ayrıca, satanist gruplar bu tür gençler için bir çekim merkezi oluşturmaktadır (Atabek, 1999: 69).

Çağımızın önemli bir gelişmesi, görsel medya teknolojisinde yaşanmaktadır. Özellikle televizyon yüzyıla damgasını vuran en önemli teknolojik gelişmelerden biri olmuştur. Köknal (1986).’a göre özellikle televizyon, çocuk ve gençler için özdeşleşme ve sosyalleşme sürecinde daha önemli boyutlar kazanmıştır. Gençler izledikleri filmlerdeki ve dizilerdeki kahramanlardan birinin davranışlarını bilerek ya da bilmeyerek benimserler. Onun gibi giyinmek, konuşmak, davranmak isterler. Olumlu örnekler izlendikçe, bu benimsemenin kişilik gelişmesine iyi katkıları da olmaktadır. Olumsuz örnekler de bu gelişmeyi kötü biçimde etkilemektedir.

Günümüzde, görsel medyadaki içeriklerin, çocuklar ve gençler üzerindeki olumsuz etkileri tartışılmaktadır. Televizyon, bu tartışmaların merkezinde yer almaktadır ve şiddet içerikli yayınların olumsuz tesirleri eleştirilmektedir. Yapılan araştırmalara göre, haftada 400-500 dizi çeşitli kanallarda gösterilmekte ve bu dizilerin 200’den fazlası şiddet içeriklidir. Şiddet içerikli bu dizilerde işlenen tema şudur: “Saldırgan olmazsanız ya da saldırıda bulunmazsanız sorunlarınızı çözemezsiniz. Toplumda saldırganlık, sorun çözme davranışı olarak benimsetilmektedir. Çünkü çocuklar ve gençler pek çok ülkede, haftada 20-30 saat televizyon seyretmekte ve bu şiddet içeren görüntülerden, isteyerek ya da istemeyerek de olsa etkilenmektedirler (Yalın, 1998: 86). Özellikle, yoğun bir şekilde şiddet içeren görüntülerden erkek çocuklar daha fazla etkilenmektedir. Şiddet içerikli film izleyen çocukların iyi ve kötü arasındaki ayrımı yapabilme becerilerini kaybettikleri de vurgulanmaktadır (Tüner, 1995: 38).

Çocuklar ve gençler televizyondan verilen yaşam ortamlarında şiddetin, uygun bir davranış olduğunu öğrenmektedirler. Aile ortamında, oyunlarında gördüklerini pratik eden bu çocuklar olgunlaştıkça, gençler gibi daha saldırganlaşmakta ve şiddet kullanan bireyler haline gelmektedirler. Uzun süreli şiddeti izlemek, genellikle tahrip edici bir etki yapmaktadır. Sonuç olarak, şiddet içerikli davranış, kabullenmeyi ortadan kaldırmaktadır. Bazı gençler için, günlük adam öldürme sahneleri, tecavüzler vb. olağan hale gelmektedir (Hepburn, 2001: 153). Psikologlar ve hukukçular, bazı suç ve cinayet türlerinin daha önce Türkiye’de görülmediğini, fakat televizyon yayınlarının etkisinde kalan gençler ve hatta çocuk yaştakilerin, bu şiddet davranışını gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Özellikle Türkiye’de özel televizyon kanallarının şiddet içerikli film ve dizi filmleri, haber programlarını hiçbir sınır tanımadan göstermeleri kamuoyunda ciddi rahatsızlıklara yol açmaktadır (Alpay, 2002: 69).

Sonuç olarak, her TV kanalında her gün ortalama birkaç tane suç ve suça ilişkin program izleyen insan, hayatının her alanını suçluların ve suçların istila ettiğini düşünmeye başlamaktadır. Şiddetin medyada bu denli yer alması, daha ciddi uyarıları da beraberinde getirmektedir. Bu uyarıları yapan araştırmacılar, günümüzün modern toplumlarında anominin yaygınlaştığını; realiteye duyulan düşmanlık ve kinin düşsel fantazyaların getireceği katar sisle hafifletilemeyecek yoğunluğa vardığını ileri sürmektedir. Sir Karl R. Popper bu konuda şöyle diyor: “Çocuklara televizyon ve benzeri araçlarla şiddeti öğretiyoruz. Bunun önlenmesi için, sansür uygulanmasına gereksinim vardır. Sansüre tabi ki karşıyım ama, özgürlük ancak sorumlulukla birlikte var olabilir. Eğer, çocukların şiddete karşı doğal tepkisinin yıkılmasına ve şiddete kayıtsız hale gelmelerine göz yumacak olursak, sonunda kaba kuvvetin hakim olmasına, hukuk devletinin dolayısıyla demokrasinin ve uygarlığın yıkılmasına zemin hazırlarız” (Oskay, 1999: 86).

Medyadaki şiddet, toplumsal yapıya, değerlere ve toplumsal bütünleşmeye zarar verirken, bütün bu unsurların taşıyıcısı olan bireyleri etkilemekte ve bireysel bilinç üzerinde de onarılması güç tesirler yapmaktadır. Görsel medya ve özellikle televizyon, pek çok düşünür tarafından çağımızın “veba”sı ve “şiddet toplum”unun oluşmasında etkili bir araç olmakla itham edilmektedir. Özellikle, birey üzerinde meydana getirdiği olumsuz tesirler karşısında toplumlar çaresiz kalmaktadır (Gezgin, 1996: 89). İnsanlar birbirlerine dokunmadan da, birbirlerine şiddet uygulayabilirler. Sözle, yazıyla, jestlerle hatta severek de şiddet uygulanabilir. Önemli olan, karşı tarafı ezmek, rahatsız etmek, onun iç dünyasını (düşünce ve duygularını) ele geçirmektir. Düşüncelerimize, yüreğimize, özümze yapılan saldırı, uygulanan şiddet belki, salt bedene yöneltilen şiddetten daha tehlikeli, daha ele geçirici ve daha şiddetlidir. Çağımızda artık birey, şiddet ve şiddet içerikli yayınlarla kuşatılmış durumdadır (İnam, 2001: 67).

Birey üzerinde şiddetin en büyük tesiri aslında, bireyin bütün bunları olağanmış gibi karşılamasıdır. Dünder’a göre, her gün ekranlardan oturma odalarına sıçrayan kanın bunalttığı seyirci, zamanla bu şiddet gösterisine alışmakta ve beyni patlamış cesetleri izlerken bile, kadavra basındaki bir tıp öğrencisi kadar soğukkanlı olabilmektedir. Bu kaniksama (Apati), zamanla bir adım öteye sıçrayıp “daha fazla şiddet” çağrısına da dönüşebilmektedir.

Medya ve özellikle de TV’deki şiddet üzerine yapılan araştırmalar dört kuram üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu kurumlardan ilki “Arınma Kuramı”dır. Aristo tarafından

ortaya konulan “Arınma Kuramı”, saldırganlık güdülerinin, saldırganlığın açığa vurulması ya da boşaltılması ile azaltılabileceğini öne sürmektedir. TV’deki şiddeti izleyerek, şiddet duygularından arınma süreci biçiminde tanımlanan bu kuram, insanın doğasında bulunan gündelik sorunlarla birlikte açığa çıkan saldırganlık dürtülerini, TV’de benzer olayları izleyerek gerçek yaşamdaki şiddetten arınma süresini öngörmektedir. Televizyonun, arınma kuramının tersine, bireylerin önceden öğrenmiş bulunduğu şiddeti açığa çıkarıcı ve hızlandırıcı bir etki yaptığı savından yola çıkan “Saldırganlık Kuramı”na göre, birey görsel ortamda gördüğü şiddeti, gerçek yaşamda uygulamaktadır. Medyadaki şiddetin, gerçek yaşamdaki şiddeti körüklediği yönündeki bir başka kuram ise, “Güçlendirilmiş Saldırganlık Kuramı”dır. Bu kurama göre, saldırganlık eğilimi fazla olan birey, televizyondaki şiddeti gerçek yaşamda kullanabilmek için bir deneyim biçiminde algılamaktadır. “Deneysel Öğrenme Kuramına’ na göre, şiddet içerikli programlar, bireylerin şiddeti öğrenmesinde etkilidir. Daha çok çocuklara uygulanabilen bu kurama göre, görsel ortamdaki şiddet, çocukların davranışı öğrenme sürecinde, karakterlerinin biçimlenmesinde etkili olmaktadır” (Gezgin, 1996, 79). Bu duruma sosyal psikologlar, saldırganlığın edinilmiş donanımlı görüş açısından ele alınmasını benimsemektedirler. Birçoğu (Bandura, Berkowitz vb. gibi). taklidin, örnek alınarak öğrenmenin saldırganlık üzerindeki rolünü vurgulamaktadır. Bandura, örnek almanın saldırgan davranış üzerindeki etkisine ilişkin bir dizi çalışma yapmıştır. Bu çalışmaların pek çoğunda, yetişkin bir model, patlamayan plastikten yapılmış olan “Bobo” adlı bir bebeğe saldırmıştır. Kavgacı biçimdeki bir hitaptan sonra model, çeşitli şekillerde plastik bebeğe saldırılarda bulunmuştur. Bu fiziksel saldırı niteliğindeki davranışların yanı sıra bariz şekilde düşmanca sözlerde sarf etmiştir. Çocuklara bu gösteriyi izlettikten sonra, çok sayıda oyuncak ve diğer nesnelere oynama fırsatı da vermiştir. Bandura, genel olarak saldırgan modelin, çocukların davranışını iki biçimde etkilediğini ortaya koymuştur. İlk olarak, model çocuklara yeni saldırı biçimlerini öğretmiştir ve ikinci olarak, modelden taklit edilenlere ek olarak, diğer saldırgan davranışların sayısını da artırmışlardır. Bunun gibi araştırmalar, görsel medyadaki (özellikle televizyonda) şiddetin sosyal davranışlar ve bireysel psikolojiler üzerindeki etkilerine ilişkin şüpheler uyandırmıştır ve aslında bu şüpheler her geçen gün artarak devam etmektedir (Morgan, 1993: 59).

Televizyonun şiddetle ilişkisi üzerine sosyal bilimler alanında, 1950’den beri araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmalar için kullanılan metotlar laboratuvar

çalışmalarını, alan araştırmalarını ve karşılıklı ilişki çalışmalarını kapsamaktadır. Fredman ve Andison gibi araştırmacılar, televizyondaki şiddetin saldırganlık üzerine özellikle, gençler arasında yaygın olduğunu savunmaktadırlar. Andison ise, televizyondaki şiddet ve saldırganlık görüşü arasında ilişkiyi ele alarak sonuçlarını değerlendirmiştir. Andison, etkilenmenin boyutları üzerine temellenen incelemenin her bir bulgusunu beş kategoride sınıflandırmıştır. Bunlar; zayıf negatiflik (saldırganlıkta bir azalmaya yol açan şiddet görüşü), ilgisiz zayıf pozitif ilişki, orta (makul) pozitif ilişki ve güçlü pozitif ilişkidir. Andison, televizyondaki şiddeti seyretme ve onu izleyen saldırganlık arasında zayıf pozitif ilişki olduğu sonucuna varmıştır (Primavera , Herron ,2001: 126). Berkowitz'e göre, şiddet gösterimini izlemek, arınma yaratmak şöyle dursun, saldırganlık eğilimini arttırmakta; bu ise "ipso facto", yaşamda şiddete yöneltebilmektedir. Gerbner'in araştırması medyadaki şiddete, çok daha önemli yenilikler getirmektedir. Bu tür yayınlar, "şiddeti ve şiddetin kurbanı olmayı meşrulaştırmaktadır". Bu meşrulaştırma ile bilincimiz değiştirilmektedir. Özellikle, yayınlarda gösterilen şiddetin "yasadan " ve "nizamdan" yana görevli bireylerce uygulanan, yapılan bir şiddet olarak gösterilmesi, sunulması durumunda seyirci çok kapsamlı bir tehlike ile karşı karşıya kalmaktadır. Toplumsal realiteyi, yanlış biçimde algılamaya sürüklenmektedir. Bu tür yayınların izlenmesi arttıkça, bireyler kendilerini gitgide daha çok, yalnızca yönetilen (bağımlı). taraf olarak görmekte; kendi kaderlerini ve geleceklerini, kendilerinden çok yönetim işlevini yüklenmiş "otoritelere" bırakılması gereken bir sorun olarak görmeye başlamaktadırlar. Aslında bu durum, bireylerin medyaya, siyaset kurumuna ve diğer bireylere güvensizliğini de arttırmaktadır (Oskay, 1982: 71). Yapılan araştırmalar izleyenlerin, okuyanların, dinleyenlerin şiddet gösteriminden doğrudan ve birebir etkilendiği sonucuna varmasa bile, medyadaki "Şiddet Öyküleri"nin şiddeti hayatımızın bir parçası haline getirdiğini, toplumsal şiddet kodlarını yeniden ürettiğini ve gündelik hayatımızın "gerilimli" anlarında bu "şiddet öykülerinin bireysel davranışlarımıza kılavuzluk ettiğini göstermiştir. Diğer taraftan medya şiddeti yansıtarak alevlendirmekte, tanımlayarak boyutlarını genişletmekte, vurgulayarak abartmakta ve tekrar tekrar yer vererek özendirilmektedir. Yani medya, şiddetin doğrudan nedeni olmasa da, şiddete yönelik davranışların ortadan kalkmaması için bir neden teşkil etmektedir (Batur, 1998: 156). Toplumlardaki şiddet ve saldırgan davranışlardaki artış, yönetimleri yasal düzenlemeler yapmaya iterken, artık uluslar arası düzenlemeler gündeme gelmektedir. Çünkü, özellikle görsel medyadaki şiddet

ağırlıklı programların (film, dizi film ve şiddet içerikli müzik yapan topluluklar, reality showlar vb gibi), gençleri intihara sürüklediği tartışılmaktadır. Örneğin, toplumda idolleşmiş starların intiharları sonrasında ortaya çıkan intihar artışları, tehlikenin boyutlarını ortaya koymaktadır. Son yılların gençlik mitoslarından “Nirvana” topluluğunun solisti Curt Kobain örneğinde olduğu gibi, bir rock veya sinema yıldızının intiharının ardından toplumda başlayan intihar salgınları, medyanın çocuklar ve gençler üzerindeki etkilerini açık bir şekilde ortaya çıkarmaktadır (Batur, 1998: 145).

Filmler, sosyal gerçekliğin inşa edilmesine zemin hazırlayan psikolojik duruşları, dünyanın ne olduğu ve ne olması gerektiğine ilişkin ortak düşüncüyü yönlendirir. Toplumsal kurumları ayakta tutan geniş bir kültürel temsilciler sistemin parçasıdır (Erten ve Ardalı, 1996: 154). Özellikle, sinema için hazırlanan filmlerde aşırı derecede şiddet ve cinsellik vardır. Sinema filmleri, piyasada belli bir süre gösterildikten sonra televizyonlarda, yaş sınırı olmaksızın herkese gösterilmektedir. Televizyondaki şiddet (saldırganlık ve cinsellik), sinemadan aktarılan filmlerde oldukça fazladır. Öngören (1994)’e göre, çağdaş sinemada şiddet ve cinsellik bir şekilde sergilenmektedir. 1980’li ve 1990’lı yılların filmleri, daha önceki yıllardaki filmlerle karşılaştırıldığında bu fark açıkça görülmektedir. Sinema filmleri, şiddet ve cinsellikle ilgili görünmeyeni ve konuşulmayı seyredilir hale getirmektedir. Bundan dolayı, günümüzün insanı sinemada, şiddet ve cinselliğin en aşırı uçlarını izlemeye alışmış görülmektedir. Bu tür filmler aylar öncesinden medya vasıtasıyla topluma tanıtılmakta, eleştirileri yayınlanmakta, gösterime girdikten sonra büyük ilgi görmektedir.

Son on yıl içinde gösterime giren filmleri gözden geçirdiğimizde, filmlerde şiddetin en sapkın ve cinselliğin en açık şekilleriyle yer aldığını görmekteyiz.

Böylece, başka bir ülkenin şiddet anlayışı ve kodlanma biçimi. Türk insanına sunulmakta ve şiddet bir bakıma devşirilmektedir. Sinemadan aktarılan filmlere ve dizi filmlerine, bireyin ilgisi çeşitli yöntemlerle çekilmektedir. Yayınlayacak film ya da dizi film, çeşitli iletişim araçları vasıtasıyla önceden izleyiciye tanıtılmakta, sürekli tekrar edilerek suni bir ortam yaratılmaktadır. Bu mesaj bombardımanından izleyiciler ister istemez etkilenmekte ve böylelikle, izleyici filmi ya da diziyi izlemeye veya takip etmeye hazır duruma getirilmektedir (Mutlu, 1991: 85). Bu durumdaki izleyiciler, Holoday ve Stoddard’a göre, ifade edilen somut olguları sorgusuz sualsiz doğru diye kabul etme eğilimindedirler. İzleyicilerin, doğruluğu sıhatsiz ifadeleri, hükümleri veya resimleri gerçek diye kabullendikleri görülmektedir. Ayrıca Blumer piyasa filmlerinin

çocuklarda (yetişkinlerde dahil) derin “hissi öğrenim ve etkilenmelere yol açtığını da ileri sürmektedir. Özellikle, son zamanlarda hem çocuklara hem de yetişkinlere hitap etmek üzere çekilen. “Yüzüklerin Efendisi”, “Harry Potter” gibi doğüstü güçlerin konu edildiği filmler, gerçekten, çocukların zihinlerini karıştıracak ve onları ikileme düşürecek düzeyde yapımlardır. Aslında bu filmler, eski masalların yeni teknolojilerle anlatılması ve sihri kaybolan dünyaya sihirli mesajlar verme fonksiyonunu taşımaktadır (Kloper, 1992: 74). Sonuç olarak sinema ve dizi filmler de şiddet olgusu toplum bireylerinde az ya da çok etkiye sahiptir. Şu unutulmamalı ki sınırsız ifade özgürlüğü ne medya için ne de başka bir kurum için toplumsal düzeni korumak adına mümkün değildir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Medya toplumu ilgilendiren her türlü olayda kamu yararı gözeterek yayın yapmayı ilke edinmeli, toplum hayatına negatif etkiler sağlayacak her türlü yayım ve yayından kaçınmalıdır. Ülke bütünlüğü aleyhine sonuç doğuracak her türlü haber ve yorumdan uzak durarak ülke güvenliğini sağlayan kurumların yıpratılmaması noktasında aşırı hassasiyet göstermelidir. Medya terörle mücadelede aktif rol alan kurumlarla sürekli irtibat halinde bulunarak mücadeleye katkı sunmalıdır en azından kullanılan haber dili ve yayınlanan görüntüler mücadelenin koordinatlarıyla uyum içerisinde olmalıdır. Medya toplumsal bir yara olan terör olgusunu kendi ticari kaygısını gözeterek(çok izlenme, çok satmak) topluma zarar verecek şekilde sunmaktan kaçınmalıdır. Toplumda yaygınlaşabilecek şiddet ve terörün sorumlularından biri haline gelecek konuma düşmemeli, insanları şiddete özendirecek filmlerde ve dizilerde kullanılan dil gözden geçirilmeli, bu konuda yeni yaptırımlar gündeme getirilerek denetim mekanizmaları aktif hale gerilmelidir.

Ergenlik çağında olanlara ve gençlere şiddeti cazip hale getirecek, şiddete özendirecek terör temalı filmler ve diziler denetime tabi tutularak şiddet dilinin yaygınlaşması, popülerleşmesi önlenmelidir. Hatta bu konuda film ve dizi yapımcıları ile aynı hassasiyet noktasında görüş birliğine varılmaya çalışılmalıdır. Film ve dizilerde sürekli sunulan, karşılaşılan sorunların çözümünde kullanılan sözel ve davranışsal şiddet ifadelerinin tek seçenek olduğu yanılgısı, gençlerde gerçek sosyal yaşamda yol açtığı ya da yol açacağı duygusal tahribat geri dönülmez toplumsal sorunlara neden olmaktadır. Toplumda yaygınlaşacak olan nefret duygularının ifadesi olan şiddet dilinin ortadan kaldırmak için yine toplumsal bir kurum olan medyanın öncülüğünde diğer sivil toplum örgütlerinin de sürece katkı sunmaları sağlanmalı, diyalog ve hoşgörü dilinin yaygınlaşması konusunda ortak kanaat oluşturularak sorumlu vatandaşlık bilinci öne çıkarılmalıdır.

Terör'ün medyayı kullanmalarının önüne geçmek için uygulanan stratejilerin en önemli ayağı bizce medyanın kendi öz denetimi ve sorumlu yayıncılık anlayışı oluşturmaları ve bunun yanında terör eylemleri haber haline getirilirken medya, kamu hizmeti yürüttüğünün bilincinde olarak hareket etmelidir. Medya sorumlu yayıncılık anlayışı ile bilgi yoğun haberciliğin ilkeleri doğrultusunda terör eylemlerini haber

yaptığı sürece teröristlerin beklentilerini boşa çıkaracaktır hatta bu beklentilerin tam tersine halkın paniğe kapılmasını engelleyecek bir işlev üslenecektir.

Terör eylemlerinin sunumunda teröristlerin kullandığı terimlerden kaçınılmalıdır. Onların gerçekleştirdiği eylemleri haklı göstermek için savunduğu gerekçeler kamuoyunda bu kişilerin suçlu bireyler olmaktan ziyade siyasi kişilikler olarak algılanmasına neden olabilir. Terör eylemleri haber haline getirilirken eylemi işleyenlerin kimliği, bu kişilerin kimlerle işbirliği içerisinde oldukları, terör örgütünün ismi ve hedefleri gibi bilgiler yetkili güvenlik kurumlarına verilip onay aldıktan sonra gerekli görülen bilgiler yayınlanmalıdır. Ama bu haberin sansürü olması noktasında değerlendirilmemeli, olaya toplumsal barışın ve huzurun hakim olması açısından bakılmalıdır.

Toplumsal bozulmanın sonuçlarından biri olan terörün ve terörün yol açtığı şiddeti meşru gösterme ve yayma aracı olarak görülen medyanın birey ve toplum hayatı üzerinde belli oranlarda etkili olduğunu yapılan çalışmalar ortaya koymaktadır. Bu etkiyi iyi bilen terör örgütleri medyayı kendi amaçları doğrultusunda kullanırlar. İyi habercilik yapılması adına medyanın terör olayını haber olarak verirken fazla ayrıntılara inilmesi eylemi gerçekleştirenlere iyi analiz etme olanağı, yapılan yanlışların tekrarlanmaması ve yeni stratejiler geliştirmelerine neden olmaktadır. Terör örgütlerinin elemanlarını eğitmek ve yeni eylemlere hazırlamak üzere kendi yayın organlarında, daha önce yapılmış toplumu sarsan eylemlere ilişkin yapılan haber ve yorumlar çerçevesinde kendi eğitim formasyonunu oluşturup yeni eylemlere hazırlık yapabilir.

Medya özellikle görüntülü medya belirli zaman aralıklarıyla kendi izleyicisine yaptığı program ve haberlere ilişkin izleyicide nasıl bir güven oluşturduğunu test etmek için kısa, öz anketler uygulamalı, izleyici görüş ve önerileri alıp izleyiciyi de kendi yayın politikası oluşturma sürecine katmalıdır. Bu bakımdan medya sürekli yön veren değil toplumun hassasiyetleri konusunda beklentileri dikkate alarak sürekli geri bildirimlerle yayın politikasını belirleyen aktif bir yapıya kavuşmalıdır. Medya insanların çevrelerindeki dünya hakkındaki fikirlerini etkileyen bir anlamlar sistemidir. Bununla birlikte, hayatımızı etkileyen birçok anlam sisteminden sadece bir tanesidir. Çocukluktan beri düşünce sistemimizin gelişmesini etkileyen aile, okul, arkadaş grupları, basın gibi daha birçok anlam sistemi vardır ve bunların her biri çevreyi ve hayatı irdelememizde kendilerine düşen etkiyi yapmaktadırlar. Toplumsal hayatın gereği olan tüm bu anlam sistemlerinin birbirine bağımlı ve karmaşık etkileşimleri, bu

ideolojik etkenlerden herhangi birilerinin etkilerinin incelenmesi durumunda diğerlerinin de dikkate alınmasını gerektirmektedir. Bunun yanında, televizyon yayınlarının uzun vadeli etkileri de çok defa göz ardı edilmektedir. Yayınların bazen çok ani kararlara yol açtığı görülebilmekle birlikte, esas ve kalıcı etkilerinin uzun vadede ortaya çıktığını öne sürmek daha doğru olacaktır. Sonuç olarak diyebiliriz ki, televizyon yayınlarının etkilerini incelerken karşılaşılan en önemli zorluklardan biri, yayınların etkilerinin bir bütün olarak incelenememesidir, çünkü aynı program değişik insanlar üzerinde değişik etkiler göstermektedir. Televizyon programları kelime ve resimlerin karmaşık bir bileşimidir. İzleyicilerin bu kelime ve resimlerden çıkaracakları anlamlar, tamamıyla kendi kültür seviyelerine ve dünya görüşlerine bağlıdır, kişiden kişiye değişmektedir. Aynı yayını izleyen farklı dünya görüşlerine sahip izleyiciler, çok farklı anlamlar çıkarmaktadırlar. Bu zorluğu göz önünde bulundurarak medyanın terör ve şiddet konusunda topluma duyarlı ortak bir dil geliştirip gerek yayın içeriği ve kalitesi gerekse dil ve üslup bağlamında kendini gözden geçirme fırsatı her zaman olmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKARCALI S., “ Televizyon ve Şiddet”, *Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı*, Sayı: 11, 1996, Eylül- Ekim
- ATKINSON, R., Psikolojiye Giriş II (Çev: Mustafa Atalay). Sosyal Yay, İstanbul, 1995
- ANIK, C., Kamuoyunu Oluşturan Araçlar, *İletişim Dergisi*, Sayı: 1-2, Ankara, 1994
- ATABEK, E., “Gençlerde Şiddet” Cumhuriyet Gazetesi, 25.05.1999
- ATAKAN, Y., “ Medyada Görsellik ve Etkileşim Çağı” *Yeni Türkiye Dergisi*, Yıl.2, s, 11 Eylül- Ekim 1996
- ALPAY, Ş.,”Şiddet ve Televizyon”, Milliyet Gazetesi, 06.01.2002
- ADİYAMAN, Y., Türkiye’de Anarşi ve Terörün Demokrasiye Etkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ABD. İstanbul, 1996.
- ALEXANDER, Y., “Terrorism, the Media, and the Police”, *Terrorism Threat, Reality, Response*. Kupperman H.R. Trent M.D.(Eds.), California, Hoover Institution Press Stanford Universty. California, 1980.
- ALKAN, N., Gençlik ve Terörizm, Temuh Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2002
- ALTHUSSER, L., İdeoloji ve Devletin ideoloji Aygıtları, (Çev. Yusuf ALP e Mahmut ÖZISIK), İstanbul, İletişim Yayınları, 1991.
- ARENT, H., Şiddet Üzerine, İletişim Yayınları ,İstanbul, 2003
- ARIBOĞAN, D.Ü., Terör: Korku Hali, Profil Yayıncılık, İstanbul, 2007
- ARVON, H., Anarşizm, (Çev. Samih Tiryakioğlu), , Varlık Yayınevi, İstanbul, 1979
- ALTUĞ, Y., Terörün Anatomisi, , Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul, 1995
- AYTAÇ, Ö., The Relationship Between the Mass Media & The State on Terrorism: A Case Study of Terrorist Attack to the World Trade Centre, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002
- AYTAÇ, Ö., ve BAL, İ., “Medya ve Terörizm”, *Yeni Türkiye Dergisi*, l.2, Eylül-Ekim, 1996, s. 11
- BAL, İ., Güvenlik Kıskaçında Türkiye, Lalezar Kitabevi, İstanbul, 2000

- BALCI, S., İletişim Bilimleri Açısından Kitle İletişim Araçları ve Şiddet, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997
- BEKTAŞ, A., Kamuoyu İletişim ve Demokrasi, Bağlam Yayınları, İstanbul, 1999
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedi , Milliyet Yayınları, İstanbul, 1986
- BURTON, G., Medya Analizlerine Giriş,(çev: Nevin Dinç), Alan Yayınları, İstanbul, 1995
- BATUR, H., Bilim Kurgu sinemasında Şiddet ve İdeoloji, Kitle Yay, Ankara, 1998
- COMSKY, N., “ Uluslararası Terörizm: Görünüş ile Gerçek.” N. Chomsky, E.S. Herman, G. O’Sullivan, A.George, Terörizm Efsanesi, Ankara: Ayraç Yayınevi, 1999
- CORDAN, I., Ulusal Televizyonların Haber Bültenlerinde Şiddetin Temsili, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon ve Sinema ABD, 2001
- DAVER, B., Siyaset Bilimine Giriş, Doğan Yay, Ankara, 1969
- DEVİTO, A. J., Human Communication, New York, 5th edition, Harper Colins Publishers, 1991
- DÜNDAR, C., Televizyon ve Şiddet, *Cogito Dergisi*, Sayı:6-7 Kış- Bahar, 1996.
- ERDEM, Ç., Terör ve Terörizm Kavramları Üzerine Bir İnceleme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001
- ERGÜL, H., Televizyonda Haberin Magazinleşmesi, İletişim Yayınları, İstanbul, 2000
- ERDOĞAN, İ ., Alemdar, K., İletişim ve Toplum, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1990
- ERGİN, Ç., Kamuoyu ve Baskı grupları Siyaset (Der: Mümtaz’er Türköne), Lotus, Ankara, 2003
- ERTEN, Y., Ardalı C.,. Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları, *Cogito*, Sayı: 6-7 Kış- Bahar, 1996
- GÜZ, N., Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları, Nobel Yay, Ankara, 2005
- GÜZEL, C., Korkunun Korkusu: Terörizm, Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ankara, Ayraç Yayınları, 2002
- GEZGİN, S., Basın ve Özgürlük, Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı, Sayı:11 Eylül-Ekim, 1996
- GEORGE, A., Daniel, E., Teror, Terrorism and Guerilla warfare studies, Conflict and Terrorism, Volume: 14 No: 1 January- March, 1991

- GEORGE, A., “ Terörbilim Anabilim Dalı” N. Chomsky, E.S Herman, G.O’Sullivan, Terörizm Efsanesi, Ayraç yayınları, Ankara, 1999
- GİRGİN, A., Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik’i İnkılap Yayınları, İstanbul, 2000
- HEPBURN, R., The power of the Electronic Media in the socialization of young Americans mar/Apt. 98. Vol.89, 2001
- OSKAY, Ü., 20.Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişimin Kültürel İşlevleri A.Ü.S.B. F yay, Ankara, 1982
- MORGAN, Clifford T., Psikolojiye Giriş(çev: Hüsnü Arıcı, Hacetepe Üniv. Psikoloji Bölümü Yay. 10. Baskı. Ankara, 1993
- McQUAIL, D., Kitle İletişim Kuramları (çev: Ahmet H. Yüksel), Kibele Sanat Merkezi, Eskişehir, 1994
- McQUAIL, D., WINDAHL, S., Kitle İletişim Modelleri (Çev: Konca Yumlu). İmge Yay, Ankara, 1997
- MİCHAUD, Y., Şiddet, İletişim Yayınları Cep Üniversitesi, İstanbul, 1991
- MUTLU, E., Televizyonu Anlamak, Gündoğan Yay. Ankara, 1991
- KIŞLALI, A. T., Siyaset Bilimi, Ankara Üniversitesi B.Y.Y. O yayınları, Ankara, 1987
- KELES, R., ve ÜNSAL, A., “Kent ve Siyasal Şiddet”, *Cogito Dergisi*, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, S.6-7, Kıs Bahar 1996, s. 91-104, 1996
- KANTARCI, S., “Türk Medyası İstanbul’u Terör Baskenti mi Yapacak?”, *2023 Dergisi*, Sayı 32, Aralık 2003, 40-43, İstanbul, 2003.
- KARAKAYA, G., Medya ve Terör İlişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler A.B.D
- KAPANİ, M., Siyaset Bilimine Giriş, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1989
- KILIÇOĞLU, E. F., ve Demiray, U., “15 Kasım 2003 Sinagoglar – 20 Kasım 2003 HSBC ve İngiliz Konsolosluğu Saldırılarının Terör Bağlamında İrdelenmesi”, Gökçe O., Demiray U (Ed.), Terörün Görüntüleri, Görüntülerin Terörü, Konya, Çizgi Kitabevi, 2004.
- KORKMAZ, G., Terör ve Medya İlişkisi, , Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi 9. Baskı. Ankara, 1999
- KLOPER, Jean T., Kitle Haberleşme Teorilerine Giriş Değişik Haberleşme Araçlarının Karşılaştırmalı Etkileri (Çev: Ünsal Oskay, Der Yay). İstanbul, 1992

- LEWIS, A., The Price of Truth, Schechterman B and Slann M. (Eds) Violence and Terrorism, Dushkin/ Mc Graw- Hill, 1999
- SEZER, D., Kamuoyu ve Dış Politika, Sevinç Matbaası Yay. Ankara, 1972
- SCHMIDT, P. A., Küresel Dünyada Terörizm Konsepti (Çev. Suat DOĞAN), Ankara, Temüh Dairesi Başkanlığı, Yayın No:10. 2004
- SCHMİDT, P. A ve Jongman, A., Political Terrorism, Amsterdam and Transaction Books, 1988
- STERLING, C., Terör Ağı, (Çev. Oya ALPAR), İstanbul, Yüce Yayınları, 1989
- TURAM, E., “Şiddetin Çocukları” *Kültür Dünyası Dergisi*, Sayı: 5 Eylül- Ekim, 1998
- TURAM, E., “TV’deki Şiddetin Çocuklara Etkileri Üzerine Farklı Bir Bakış” *Cogito Dergisi*, Yapı Kredi Yayınları, S. 6-7, Kış- Bahar, 1996
- TOKGÖZ, O., Temel Gazetecilik, İmge Yayınları, İstanbul, 1995
- TUTAR, H., ve Yılmaz M. K., Genel İletişim, , Nobel Yayın Dağıtım 3.Baskı. Ankara, 2003
- USLUATA, A., İletişim, iletişim Yayınları, Yeni Yüzyıl Kitaplığı, Cep Üniversitesi, İstanbul, 1995
- ÜNSAL, A., “Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi”, , Yapı Kredi yayınları, *Cogito Dergisi*, S.6-7, Kıs-Bahar 1996, s. 29-36. İstanbul, 1996
- PRİMAYERA, H., The Effect of Viewing Television Violence On Agression, 2001.
- PİCARD, R. G., Media Portrayals of Terrorism: Function and Meaning of News Coverage, İowa, State University Press
- IRVAN, S., (1996), “Medya ve Demokrasi”,Yeni Türkiye Dergisi, yıl.2, s.11, Eylül Ekim1996, 730-735
- İNAM, A., Şiddeti Anlamak, Bilim Teknik Dergisi, İstanbul, 2001
- ÖNGÖREN, M.T., Bu ne şiddet, Kitle Yay, Ankara, 1994
- VURAL, K.İ., “Kriz Haberciliği ve Haberci Kişilik Olarak Anchor”, Gökçe O., Demiray U (Ed.). Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü, Konya, Çizgi Kitabevi, 2004
- WARDLAW, G., Political Terrorism: Theory, Tactics and Counter-measures. Cambridge University Press, 1989
- WILKİSON, P., Political Terrorism, New York. Mc Milan, 1987
- WILKİNSON, P., Terrorism and the Liberal State, London 1987

- WILKINSON, P., The Media and Terrorism, Terrörism and Political Violence, Vol. 9, Summer, London, 1997
- WILKINSON, P., "Terrorism and Propoganda" Y. Alexander ve R. Latter (Eds), Terrorism and the Media Dilemmas for Goverment, Journalist and the Public, New York, St. Martins, 1990
- WILKINSON, P., "Terör ve Terörizm: Kavramlar, Özellikler ve Tipoloji"(Çev. Talip KARADAYI), Silinen Yüzler Karsısında Terör, Ankara, Aytaç Yayınevi, 2002
- YAMAÇ, F., Terör Olaylarının Medyada Yansımaları, (Hizbullah Operasyonları Örneklemesi), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik ABD. 2003.
- YAYLA, A., "Terör Terörizm Kavramlarına Genel Bakış", SBF Dergisi, C.XLV, No:1-4, Ocak-Aralık 1990, 338-372. Ankara, 1990
- YÜKSEL, E., "Medya Gerçeği, Gerçek Yasam ve Terör Haberciliği", Gökçe O. Ve Demiray U (Ed.), Terörün Görüntüleri, Görüntülerin Terörü, Konya, Çizgi Kitabevi, 2004
- ZAFER, H., Sosyolojik Boyutuyla Terörizm, Beta Yayınları. İstanbul, 1999
- ZILLIOĞLU, M., İletişim Nedir?, İstanbul, iletişim Yayınevi, 1996.

İNTERNET ADRESLERİ

- <http://global.epnet.com>
- <http://aksam.com.tr>.
- <http://bilgesam.com.tr>.
- <http://cfrterrorism.org>.
- <http://diyanet.gov.tr>.
- <http://hurriyetim.com.tr>.
- <http://hukukcular.com.tr>.
- <http://globalmedia-tr.emu.edu.tr>.
- <http://milliyet.com.tr>.
- <http://marxist.org>.
- <http://nvtmsnbc.com>.
- <http://edccp.org>.
- <http://populertarih.com>.
- <http://kongar.org>.

<http://rtuk.org>.

<http://stratejikongoru.com>.

<http://samanyoluhaber.com>.

<http://tgc.org.tr>.

<http://ict.org.il>

<http://jang.com.pk>.

<http://web.bir.net.tr>.

GAZETELER

(16-21) Kasım Tarihlerine Ait Gazeteler

Sabah Gazetesi Koleksiyon Ciltleri

Milliyet Gazetesi Koleksiyon Ciltleri

Hürriyet Gazetesi Koleksiyon Ciltleri

Vatan Gazetesi Koleksiyon Ciltleri

ÖZGEÇMİŞ

1979 yılında Elazığ/Palu ilçesinde doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Elazığ'da tamamladım. 1997 yılında Marmara Üniversitesi iletişim Fak. Gazetecilik Bölümün kayıt yaptım. 2002 yılında mezun oldum. 2008 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalında Yüksek Lisansa başladım. Evli ve 1 çocuk babasıyım.